De gierigaard

Hendrik Conscience

bron
Hendrik Conscience, *De gierigaard*. A.N. Lebègue en co, Brussel 1852

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/cons001gier01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

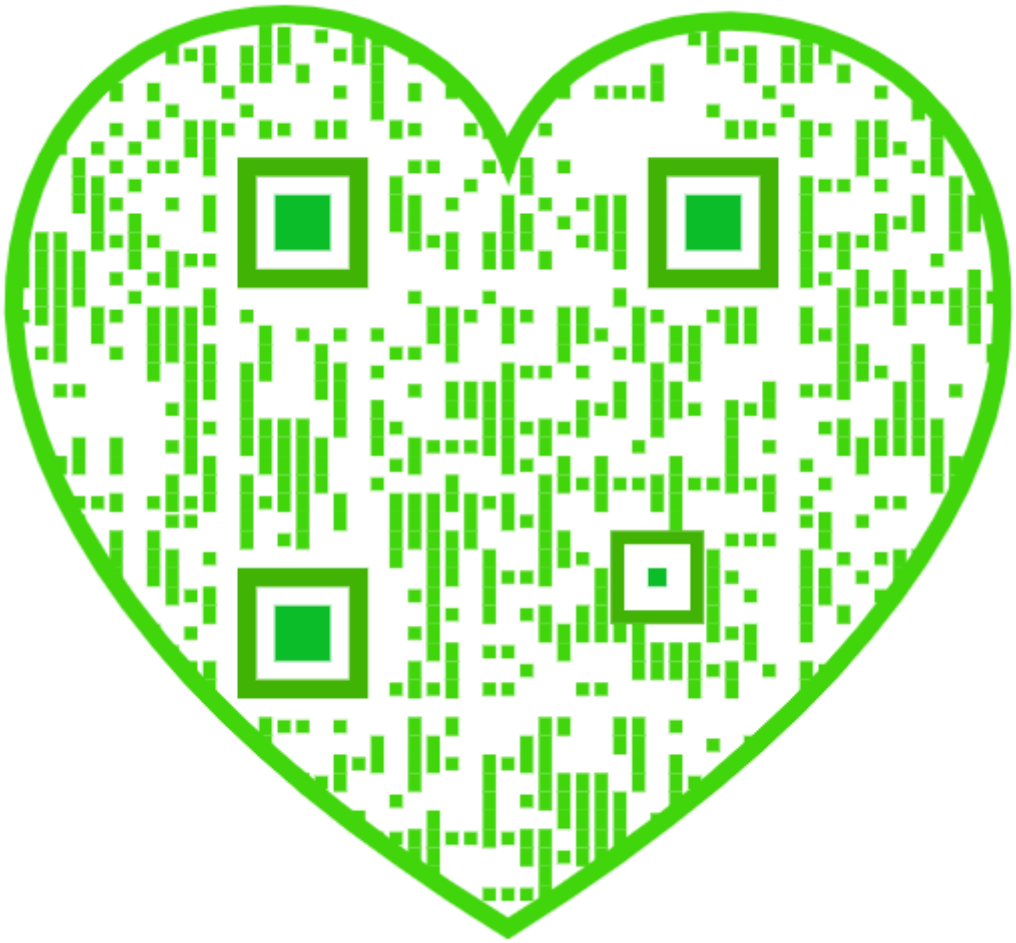

De gierigaard

I

Het was winter; de sneeuw lag als een maagdelijk baarkleed over de natuur gespreid; heide en velden waren ingesluimerd: alles sliep, maar zoo rustig was die slaap, zoo vol hoop op eene vroolijke ontwaking, dat zelfs het gezicht dezer eentonige afwezigheid van alle leven het hart van onbegrepene vreugde deed jagen.

En geen wonder! Daarboven, aan den zuiverblauwen hemel, glansde de heldere winterzon, die de rustende natuur met licht overgoot. Fonkelende paarlen schenen bij duizenden over het onmeetbaar sneeuwbed gestrooid; want elk vlokje herkaatste het glinsterend zonnebeeld; - en zoo vroolijk schitterde de gloed, die uit deze tinteling ontstond, dat het was, alsof de sneeuw zelve met eigen leven en eigen kleuren ware bezield geweest.

Niets in het verschiet bevlekte de onmeetbare witheid der

velden; - want zelfs dorp en kerk waren onder de vouwen van het winterkleed als verborgen; - niets, dan alleen het somber loof der mastboomen, die hunne zwartgroene kruinen uit de sneeuw verhieven en beweegloos daar stonden als wakende schildwachten bij een slapend leger.....

Had de stoffelijke natuur zich met rust en stilte omhuld, de mensch toch zette zijn onverpoosd en lastig zwoegen voort. Uit elke hoeve, uit elk huis des dorps klommen geruchten en stemmen in de hoogte. Hier zuchtte de grond onder de slagen der dorschvlegels, ginds herklonk het onverduldig geratel van den korenmolen, verder galmde de norsche trippelslag van de vlasbraak of het doffe zuchten van den boterstand.

En boven dit alles het zoete lied der maagden en het scherp gefluit der mannen... en nog daarbij het brieschen derpaarden, het brullen der koeien, het klagend en zoet geblaat der schapen.....

Onbegrijpelijk schoone lofzang, die opklimt tot God en Hem zegt, dat Zijne schepselen zich verheugen aan den arbeid en Hem danken voor hun lot op aarde!

Een enkel huis bleef tusschen al deze geruchten stom en doodsch als een graf. Het stond op eenige boogschoten van het dorp en was zichtbaar het overblijfsel van een oud klooster, waarvan het grootste gedeelte was afgebrand of weggebroken; want uit den omliggenden grond verhieven zich nog hier en daar verbrokkelde klompen van dikke muren.

Deze woning bestond slechts uit eene overgeblevene zijde des kloosters, welks Gothische vensters met opgeraapte kareelsteenen grovelijk waren toegemetst; zij was met haren hof

geheel omsloten in hooge muren, door vooruitspringende freiten geschraagd.

Maar dit alles was het niet, dat den voorbijganger bij het zonderling huis hield staan en hem in mistroostige overdenking deed wegzinken.

Er lag over dit geheimzinnig verblijf, - droevig overschot van voorspoed en macht, - een toon van verval en vernietiging, die pijn deed aan het hart. De grond daar rondom scheen met woestheid omgeroerd; hooge gruishoopen en diepe kuilen maakten hem bijna ontoegankelijk. De naakte muren der woning waren door den tijd uitgevreten en met lange scheuren doortogen; de freiten waren overal ingebrokkeld, en zelfs lagen eenige daarvan neergestort bij den muur, dien zij moesten ondersteunen. Nergens kon men bespeuren, dat eene menschenhand gepoogd had de schade te herstellen of de vernietiging te vertragen.

Bij de nare stilte, die hier heerschte, zou men dit huis onbewoond gewaand hebben, hadde men niet op de sneeuw het gebaande pad van menschen bemerkt, dat van uit de deur der woning zich naar het dorp richtte en wat verder in den breeden weg verloren liep. Met meer aandacht kon men zelfs op de sneeuw, tusschen grootere mannentreden, ook den indruk van eenen fijnen vrouwevoet herkennen.....

Binnen in dit huis, onder eenen breeden schouwmantel, zaten twee personen stom en sprakeloos, met de voeten in den haard en met het hoofd tusschen de schouders teruggetogen, afsof de koude hun alle gevoel hadde ontroofd.

De eene was een oude man met grijze haren, weggezonken oogen en bleeke, uitgeholde wangen; zijn rug was gekromd en

zijne handen, wanneer hij ze bewoog, beefden en trilden van zwakheid.

De andere was een man van bij de veertig jaar en nog in de volle kracht des levens. In de onregelmatigheid zijner wezenstrekken lag iets vreemds en onbegrijpelijks, dat wantrouwen of afkeer inboezemde. Zijne kleine grijze oogen waren diep onder een hoog voorhoofd en zware wenkbrauwen weggezonken en glinsterden in hunne holen als lichtwormen in de duisternis; zijn neus, van onder breed, bewoog zichtbaar bij elke ademhaling; zijn mond was wijd en bijna tot op de helft der wangen gekloofd, terwijl om zijne dikke lippen een grimlach speelde, die van gulzigheid en meer onedele driften getuigde.

Het aangezicht van dien man sprak dus in zijn bovenste gedeelte van slimheid en arglist, - misschien wel van verstand, - in zijn onderste gedeelte van domme begeerlijkheid. Uit dit samenmengsel van trekken ontstond een geheel, reeds leelijk door zijne stoffelijke vormen, doch dat nog leelijker werd door zijne zedelijke beteekenis.

Alles, wat in dit vertrek de beide zwijgende mannen omringde, scheen eenstemmig met hen zelven en met hun gemoed.

Hoog van gewelf was de wijde kamer, slechts half verlicht door een verheven venster, dat met dichte ijzeren staven was gesloten, doch bij gebrek aan glasruiten wind en regen den vrijen toegang bood.

Er heerschte eene uitnemende slordigheid; de vloer was met eene laag aarde overdekt; lange spinnewebben daalden in vale vlokken van het welfsel langs den muur; in de duistere hoeken lagen hoopen van allerlei oude voorwerpen, zonder

vorm of bestemming, waartusschen men vele versletene schoenen herkennen kon. En hing er ook al tegen den uitgebrokkelden wand, of stond er op de schouwplaat het een of ander huisgerief, alles was met eene zoo dikke laag stof bedekt, dat men niet kon twijfelen, of deze voorwerpen waren sedert eene lange reeks jaren onaangeroerd gebleven.

Hoezeer de beide mannen ook met onzindelijk gelapte, doch zeer zware kleederen waren bedekt, beklemde de scherpe koude toch hunne boezems; ook was het een zonderling vertoog, te zien hoe zij hunne voeten naar den eenigen turf uitstaken, die in den haard te smeulen lag, en hoe zij zich met het lichaam er over kromden, om geen enkelen warmtestraal in den schoorsteen te laten opklimmen zonder hare kracht geheel te hebben uitgeput. Zelfs vingen zij met de handen de schaarsche dampen, die opwelden uit eenen steenen pot, nevens den turf in de assche staande.

De oude man zat beweegloos en met den blik in den haard gericht; ofschoon de andere zeer zelden zich verroerde, toch zeiden de linksche bewegingen zijner oogen genoegzaam, dat zijn geest met ernstige zaken zich bezighield. Het was, alsof hij met ongeduld op het ontwaken des grijsaards wachtte, en op zijn mager en levenloos gelaat de minste aandoening afspiedde.

Na verloop van eenige oogenblikken nog nam hij de ijzeren blaaspijp en blies op den turf, totdat een blauw vlammeken uit den haard opsteeg.

De oude greep koortsig zijne hand aan, om hem te wederhouden, en sprak bevend:

‘Wat, wat doet gij, Thijs? Scheid uit! Is de turf niet gauw

genoeg opgebrand, dat gij hem aan stukken blazen moet? Hebt gij dan kou?'

'Integendeel,' antwoordde Thijs, 'maar het slaat acht uren op de kerk: het is tijd, dat wij ons morgenmaal nemen.'

'Welnu?'

'Ik meende, dat goed warm eten u deugd zou doen, Jan-Oom.'

'Warm eten verzwakt de maag,' morde de oude. 'En daarbij, de turf is zoo schrikkelijk duur!'

Onderwijl had Thijs den pot op de tafel gezet en den oom eenen lepel in de hand gegeven. Deze roerde en blies in den pot, als ware hij bevreesd geweest van zich aan dien kost te branden. Alhoewel de oom met grooten eetlust en met begeerlijken glimlach de geurige dampen van het gerecht scheen in te ademen, zag het er toch niet smakelijk uit; want het was niets anders dan een plas lauw water, waarin groote stukken zwart brood lagen rond te zwemmen.

Bij den eersten lepel, dien hij aan zijne lippen bracht, zag de grijsaard zijnen makker met verwijtenden blik aan en sprak:

'Thijs, Thijs, ik weet niet hoe gij zoo voor het zout kunt zijn!'

'Maar vijf greintjes, Jan-Oom.'

'En wat zie ik daar? Vet? Boter in de pap! Eilaas, gij wilt mij dus op het stroo helpen in mijne oude dagen! Thijs, Thijs, het is niet wel gedaan.'

'Gij bedroeft u ten onrechte,' antwoordde de andere. 'Cecilia heeft gisteren hare aardappelen in den pot verwarmd, en zij heeft een groot stuk boter er in gesmolten.'

Bij den eersten lepel, dien hij aan zijne lippen bracht,... (Bladz. 10.)

‘Een groot stuk!’

‘Ik hadde den pot kunnen wasschen en uitvegen....’

‘Neen, neen, dit mocht gij niet doen.’

‘Ik heb er mij ook wel voor gewacht; nu hebben wij toch iets van het vet, dat anders geheel verloren ware gegaan.’

‘Ik heb ongelijk, Thijs; gij zijt een brave jongen; en indien er mij op mijn doodbed iets overblijft, zal ik u om uwe zorg en verkleefdheid beloonen, wees zeker.’

Op dit oogenblik klopte er iemand zachtjes aan de deur; men hoorde duidelijk eene vreesachtige stem, die het *Onze Vader* bad.

‘De vrouw van Jan den metser!’ mompelde Thijs met eene beweging van grammoedig ongeduld. ‘Zij heeft nog nooit iets gekregen, - en elken dag verschijnt zij opnieuw. Wat beduidt die hardnekkigheid? Zij schijnt betaald om mij te tergen.’

‘Alweer!’ riep Jan-Oom. ‘Geven! altijd geven! Toe, Thijs, sta op en jaag die luiaards weg.’

De deur ging stillekens open; eene arme, magere vrouw trad op den dorpel, een meisken bij de hand leidende, dat van koude bibberde. Zij sprak niet, maar ging voort met haar gebed.

Thijs was opgestaan en riep met barschheid tot de vrouw:

‘De deur uit! Er is niets te geven. Dat durft zoo maar in huis komen! Zeker om te zien, of er niets te stelen valt? Te lui om te werken. Er uit, er uit, en wat gauw!’

De vrouw keerde zich om en wilde de onherbergzame woning verlaten; maar of Thijs het uit enkel boosheid deed, en of de

bedelaresse niet spoedig genoeg voortging, hij duwde haar en haar kind met zooveel ruwheid in den rug, dat het arme meisken in de sneeuw voorover viel en luidop begon te schreien. Met vlammende oogen en met den vinger dreigend vooruit, zeide de moeder:

‘Dat zal God u loonen, booswicht!’

Maar Thijs, zonder op hare bedreiging te letten, sloeg de deur met woest geweld achter haar toe en keerde grimlachend terug bij de tafel.

Na eene gansche reeks verwijtingen tegen bedelaars, dieven en luiaards, gingen zij weder rustig in hun ontbijt voort. De oom vroeg:

‘Hoe vindt gij de pap, Thijs?’

‘O, smakelijk, Jan-Oom. - En Cecilia, och arme, die verdwaalde, zij noemt het hondenkost!’

Men kon in zijne oogen zien, dat hij den naam *Cecilia* met inzicht uitsprak.

‘Maar, Thijs, ziet gij niet, dat Cecilia hoe langer hoe meer van het rechte pad verdwaalt?’ vroeg de grijsaard. ‘Zij wordt gulzig, hoovaardig in hare kleederen, verkwistend....’

‘Of ik het zie, Jan-Oom! Ik spreek er u zelden van; want Cecilia is hier het suikerkind; zij mag doen alwat zij wil: boter eten, schoone kleederen dragen, vuur aanstoken, geld weggeven! Ik heb medelijden met u, Jan-Oom, en ik schrik, als ik denk wat kwaad er voor u uit uwe blinde genegenheid tot haar nog spruiten kan; maar toch, ik heb nog meer medelijden met onze arme Cecilia, die verleid wordt en op de slechte baan allengskens versukkelt.’

‘Hoeveel is er nog over van de boter, die gij verledene week hebt gekocht?’ vroeg de oom, in gedachten dwalend.

‘Het halve pond is alweder bijkans op,’ was het antwoord.

‘Op? - Wij moeten dus alweder eenen zilveren halven frank aan hare overdaad besteden? Och God, och God!’

‘Morgen, Jan-Oom.’

Thijs zag met verborgene blijdschap, hoe de grijsaard in wanhoop de handen aan het hoofd bracht en zijne ledematen samenwrong. Een zonderlinge grimlach liep over zijn norsch gelaat; - hij hervatte:

‘Ja, geloof het ofte niet, Jan-Oom; maar ik zeg de waarheid. Cecilia wordt bij moeder Ann tot in den grond bedorven. Zij geven haar daar alle lekker eten, zij stoken een vuur om het huis af te branden, en spotten met ons, om haar eenen afkeer van ons in te boezemen. Dat Cecilia altijd in het huis is en zich gedraagt, alsof het geld op uwen rug groeide, dat is de schuld der weduwe; maar die schijnheilige lieden weten wel wat zij doen! Het is geld, dat zij uitzetten op lijfrente en dat hun duizend ten honderd opbrengen moet.’

‘Wel, Thijs, moeder Ann is arm; bij den dood van haren man kon zij de kerkrechten nog niet betalen; maar zij moest ook eene hardhouten kist laten maken en vier missen doen lezen! - Gij spreekt van geld, van verkwisten en uitzetten? Ik begrijp u niet.’

‘Zie, Jan-Oom,’ antwoordde de andere met gemaakte droefheid, ‘ik mag het niet zwijgen: het ligt al zoolang op mijn geweten! En daarbij, de liefde, die ik mijnen weldoener toedraag, gebiedt het mij....’

‘Wat beduiden die duistere woorden? Gij doet mij beven!’

‘Er is wel reden toe, arme Jan-Oom. - Luister, ik zal u iets verklaren, dat u verbazen zal; maar om Gods wil, blijf rustig en koel; indien het u te zeer mocht bedroeven, zou ik het mij zelven nooit vergeven.’

‘Welnu? welnu?’

‘Gij weet wel, Jan-Oom, dat moeder Ann eenen zoon heeft?’

‘Ja, den kleinen Bart, dien diefachtigen schurk, die onze appelen kwam stelen, vóórdat de hofmuur was toegemetst. Als die ouder wordt en niet aan de galg geraakt, dan zal hij zeker zijn lot misloopen.’

‘Ja maar, Jan-Oom, dat is al lang geleden; toen was ik hier nog niet. Het kind is een jonkman geworden. Nu heeft hij andere parten, die toch geen haar beter zijn. Des Zondags en somtijds in de week, als er maar iets te doen is, gaat hij op den loop in de herbergen; hij drinkt bier met heele kannen, hij zingt, hij danst, hij lacht en is het *haantje vooruit*, overal waar het dwaas liedeken van *Leve de vreugd* maar klinken mag.’

‘Wel, wel, het is schande! En wat zegt moeder Ann?’

‘Ja, die is van dezelfde stof; zij is zoo zot met haren zoon, alsof zijn naam reeds in den almanak stond. - En weet gij nu, waarom men Cecilia op het Kapellenhoefken zoo vleit, met haar alle lekker eten te geven, en haar er zoekt vast te binden door haar gulzig, hoovaardig en verkwistend te maken?’

‘Waarom?’

‘Omdat de weduwe in het geheim iets aan het smeden is tusschen haren zoon en Cecilia; omdat zij haren zoon met uwe nichte wil doen trouwen. Begrijpt gij het nu, Jan-Oom?’

De grijsaard schudde nadenkend het hoofd als iemand, die twijfelt en niet goed vatten kan wat men bewijzen wil.

‘Ik begrijp wel,’ zeide hij, ‘maar wat is daarin dan zoo verschrikkelijk, dat mij moet doen sidderen? Ik kan Cecilia toch niets tot bruidsschat medegeven.’

‘Goede Jan-Oom!’ riep Thijs met medelijden uit, ‘uw rechtzinnig en edelmoedig hart kan zooveel valschheid en baatzucht niet beseffen. Ik zal klaarder spreken... Moeder Ann is arm; haar zoon ook. Gij zijt rijk...’

‘Oeh! oeh!’ riep de oude met afgrijzen, als hadde hij eene Godslastering gehoord. ‘Rijk? Ik rijk? Wie leert u zulke booze lastertaal?’

‘Nu, nu, Jan-Oom, ik weet genoeg, wat geweld wij moeten doen om de twee einden van het jaar aaneengeknoopt te krijgen. Het is moeder Ann, die zoo hare rekening maakt... En laat mij voor een oogenblik eens verkeerdelijk denken gelijk de weduwe... Zij is arm, gij zijt rijk; Cecilia is erfgename voor de helft van hetgeen gij zult nalaten. Trouwt zij met den zoon der weduwe, dan krijgen deze verkwisters eens het schoonste gedeelte van uw goed in handen. Geen wonder aldus, dat zij zich zelven nu in schuld steken om uwe nichte te verlokken: het is dus eene lijfrente op u, die hun duizend ten honderd opbrengen moet. Begrijpt gij het nu?’

De oom zag Thijs met opgespalkte oogen en bevend aan. Deze scheen vermaak in 's grijsaards klimmende ontsteltenis te scheppen, en hernam met haastigen nadruk:

‘Ziet gij, Jan-Oom, die bedriegers hopen, dat gij niet lang meer leven zult. Zoo haast zal de oude Gierigaard, - zoo heeten zij u, - niet onder de aarde liggen, of de speelman zal bij hen op het dak kruipen; zij zullen drinken, brassen, vroolijk zijn; Bart zal in de herbergen slempen en tieren, - en zoo zullen zij

in overdaad en ondeugd het weinige verkwisten, dat gij zoo pijnlijk hebt vergaard.... Maar, eilaas, het ergste nog van al is, dat onze arme Cecilia, bij het einde van de markt, op stroo zal zitten en misschien haar leven lang tranen zal te storten hebben over hare dwaling. De goede God moge er in voorzien!'

Een pijnlijke en lange hoest overviel den grijsaard, eer hij spreken kon; het was een naar geluid, dat uit zijne borst opsteeg en tegen de sombere gewelven der kamer weergalmde.

Thijs was opgestaan en hield den lijdenden oom eene houten kom met water voor den mond, terwijl hij hem zachtjes op den rug klopte. Men zou gezegd hebben, dat hij den grijsaard eene grenzenlooze liefde toedroeg; zijne stem was zacht en droef, en hij streelde den ouden man zoo troostend! Een liefderijke zoon kan zijnen vader niet meer kommervolle zorg betoonen.

Eindelijk hield de hoest op; de arme oom kon weder ademhalen. Hij greep nog bevend de hand van Thijs, en, deze drukkende, sprak hij in de uiterste wanhoop, terwijl een tranenvloed over zijne holle wangen rolde:

'O, heb dank, mijn goede vriend, gij alleen hebt medelijden met mij. De anderen wenschen om mijnen dood.... Cecilia, gij, die ik bemind heb als mijn eigen kind, gij ook zijt ondankbaar!.... O ramp, ramp, zij zullen het beetje geld, dat ik mij met het brood uit den mond gespaard heb, na mijnen dood verslinden in overdaad.... God, indien ik sterven moest met die ijselijke vrees!... En ach, zij durven zeggen, dat ik rijk ben, Thijs!'

'Zij heeten u den rijken vrek.'

'Zij denken misschien, dat ik honderden guldens bezit?'

‘Vijftigduizend, zegt de weduwe.’

‘Eilaas, eilaas!’ riep de grijsaard, ‘zoo worden armoede en deugd belasterd. - Maar Thijs, vriend, gij weet het wel beter, niet waar, gij, die mijne ellende deelt en mij bijstaat in mijnen nood?’

‘Het zijn venijnige tongen, Jan-Oom. En stoor er u niet aan, zoo gij onze ongelukkige Cecilia maar uit de strikken dezer verleiders kunt redden.’

‘Ja, onze Cecilia... en mijn arm geld!’ zuchtte de grijsaard. ‘Ah, Thijs, ware ik jonger, ik maakte mij verkwister, slemper, gulzigaard!... Maar neen, ik mocht op het einde nog van honger sterven.’

Eene wijl stilte volgde op deze uitroeping. De oude oom scheen als door de koorts aangegrepen en werd zichtbaar door wreede vooruitzichten gemarteld.

‘Bedaar toch en schep weder moed, Jan-Oom,’ sprak Thijs met troostende stem, ‘zij zijn nog zooverre niet, die hatelijke bedriegers. Cecilia weet misschien nog het minste niet van hunne booze inzichten. Het meisje wordt verleid, och arme! Het is waar, zij staat op den boord van den afgrond; evenwel, wees zeker, met goeden wil en moedig besluit is zij gemakkelijk nog te redden.’

De oom zag hem met hoop in de oogen aan en zeide smeekend:

‘Ach, ja, vriend, om Gods wil, raad mij wat ik doen moet; mijn verstand is zwak, de droefheid verdooft mij den geest.’

‘Het is eenvoudig genoeg, Jan-Oom. Zoo gij wilt beletten, dat Cecilia zich nu, of na uwen dood, in het huwelijk begeve met eenen verkwister, die haar erfdeel verbrast en haar in ellende dompelt, welnu, doe haar trouwen met eenen spaarzamen man, die haar gelukkig maken kan.’

‘Met eenen spaarzamen man,’ herhaalde de oom nadenkend, ‘inderdaad!....’

Na eene lange overweging zuchtte hij met neerslachtigheid:

‘Nutteloos! Ik zoek te vergeefs het gansche dorp door en vind niemand. De brave lieden, die ik ken, zijn zoo oud als ik; de anderen leven in weelde en overdaad....’

‘Ik toch niet,’ morde Thijs, half glimlachend.

De oom zag hem met blijde verbaasdheid aan en zeide:

‘Ah, hoe kan een mensch zoo dwalen! Aan u alleen zou ik nooit gedacht hebben; en toch, gij zijt de eenige, die haar betaamt.... Maar, Thijs, gij zult haar niet willen; gij bemint haar immers niet?’

Thijs boog het hoofd op de borst en scheen beschaamd.

‘Ik weet het niet,’ zuchtte hij, ‘maar ware ik rijk, ik gave al mijn goed om haar gelukkig te zien.’

‘Dan moet uwe liefde tot haar voorzeker innig zijn, Thijs; maar, eilaas, mijn vriend, zij is vervaard van u. Ten onrechte, voorzeker. Men zou zeggen, dat deze afschrik eene ziekte harer verbeelding is....’

‘Ik weet, dat zij mij haat,’ viel Thijs hem in de rede. ‘Ik ben overtuigd, dat zij mij zal blijven haten, dat ik ongelukkig met haar zal zijn.’

‘En gij wilt haar tot vrouw aanvaarden?’

‘Het gevoel van medelijden voor haar, mijne dankbaarheid tot u drijven mij tot die opoffering. Zij verfoeit mij in hare dwaasheid; welnu, ik wil haar redden, haar engelbewaarder zijn gedurende haar leven, voor haar sparen en zorgen, en waken dat het weinige, dat zij hebben zal, behouden blijve in eere. -

En misschien, - wie kan het weten? - zal zij mij op den duur ook met wat genegenheid beloonen.'

Deze woorden, op grootmoedigen en stouten toon gesproken, maakten diepen indruk op het gemoed des grijsaards; hij greep de hand van Thijs met ontsteltenis en zeide:

'O, heb dank, edelmoedige jongeling! Gij zijt de eenige oprechte man, dien ik ken. Alzoo, gij zoudt met Cecilia trouwen, met haar bij mij blijven wonen, mij helpen dat ik zonder groote ellende het graf bereike; gij zoudt na mijnen dood nog zorgen, dat mijn gespaard penningsken, als het overblijft, niet worde verkwist? God zegene u; ik neem uwe opoffering als eene weldaad aan.'

'Is uw besluit genomen, Jan-Oom?'

'Onwederroepelijk, goede Thijs.'

'Maar zoo Cecilia weigert?'

De oude man trok de schouders op en zweeg als iemand, die niet antwoorden durft.

'Altijd dezelfde!' schertste de andere met grammoedig ongeduld.

'Zij betoovert mij zoo lichtelijk, Thijs. Laat mij een weinig tijds om haar te overreden. Doe gij intusschen ook al iets; wees haar vriendelijk, spreek haar aan, kijf zoo straf niet om een stuksken boter min of meer, bewaar eenen goeden turf tegen dat zij te huis komt....'

'Wat zijt gij zwak, Jan-Oom!' spotte de andere, 'als de ondeugd zich ergens ingeworteld heeft, is zij met geen stuk boter te overwinnen.'

'Welnu, welnu,' antwoordde de oude man half verstoord, 'gaat het niet met goedheid.... dan zullen wij zien.'

Bij deze woorden stond hij op, en zich naar eene deur richtende, zeide hij hoestend:

‘Ik ga naar boven; ik ben vermoeid. Tot middag.... en doe niet te veel zout in de rapen.’

‘Zij zijn bevrozen, Jan-Oom.’

‘Zooveel te malscher zijn ze, Thijs.... En neem denzelfden pot, - die is nu toch doortrokken van het vet.’

De oom verdween. Onmiddellijk daarop hoorde men het gerucht zijner voetstappen op de trap.

Thijs bleef luisterend staan, totdat hij twee of drie deuren had hooren sluiten.

Dan veranderde eensklaps zijne houding. Zijn half gekromde rug werd recht, een spotlach betrok zijne lippen, zijne oogen rolden met vlugheid onder zijne wenkbrauwen rond.... Hij scheen verheugd als iemand, die eene overwinning zou hebben behaald.

Op de punten zijner voeten gaande, naderde hij tot eene schapraai, nam er een brood uit, dat ten minste half wit scheen, sneed een zwaar stuk er af en streek er wel een halven vinger dik boter op. Met glinsterende oogen en lachend zette hij er de tanden in en verslond het brood met onbegrijpelijke gulzigheid. Hij sloot de schapraai, legde alles weder op zijne plaats en ging onder den schoorsteen zitten, waar hij nog eenen turf op het vuur legde en met de ijzeren pijp begon te blazen, dat er eene ware vlam uit den haard opsteeg. Zich de handen eenigen tijd gewreven hebbende met de uitdrukking van diep genot, werd hij rustiger en sprak in zich zelven, terwijl een slimme lach zijn aangezicht bewoog:

‘Ah, ah, onnoozele schrok! Hij zou een oortje in vieren bijten. Als hij eenen halven cent moet uitgeven, keert hij hem wel tienmaal om, alsof het een stuk zijner ziel ware! Straks gaat hij nog oude schoenen koken, omdat ze mogelijk eens met vet zijn gesmeerd geworden. En hij is zoo arm, och, zoo arm! Alsof ik niet wist, waarom hij al de deuren in het nachtslot doet, als hij daarboven is. - Nu ligt hij in de tienguldenstukken te wroetelen, de gierigaard! Maar zooveel te meer schiet er over, en ik zal wel maken, dat ik er mijn deel van krijge....’

Na een oogenblik zwijgens hernam hij peinzend:

‘Het is al vreemd, die oude goudduivel is bezorgd, om te weten, wat men na zijnen dood met zijn geld zal doen. Hij is in staat om weer te komen en er 's nachts om te spoken. Tusschen al de domheden der wereld is de gierigheid wel de domste domheid. Het geld beminnen, alleen omdat het blinkt! Even goed ware het, op eenen hoop porseleinscherven verliefd te zijn. Neen, is het geld de God der wereld, zijn glans doet er niets toe. Het is de duivel van doctor Faustus: wanneer men dien onder zijn bedwang heeft.... een wensch, en hij is voldaan! Ah, zoo bemin ik het geld.... meer nog dan Jan-Oom. Laat de vrek maar dood zijn; hij mag er naar komen vernemen, of ik van roggebrood en water mij de vingeren zal blijven aflikken, om de honden uit de gebuurte in hunnen stiel te onderkruipen! - Deze kweekerij van spinnewebben kan met weinig kosten in een kasteeltje veranderd worden, fraai geschilderd van binnen en van buiten, gemakkelijke stoelen, schoone kleederen, vette keuken, veel vleesch, altijd lekker bier, - en wie weet, zoo er veel overschiet, dan al eens wijn en wild, - en een paard misschien, - en mijnheer zijn, eenen knecht houden en de boeren

doen loopen.... En daarom toch spaarzaam leven; want die niets weggeeft, kan het lang volhouden.... Cecilia moet de helft van alles erven: zij is alleen van haren stam; - en, zoo de overige erfgenamen mij niet in den weg treden, zou ik slechts de andere helft krijgen: ik ben van de maagschap niet. Wij zullen het zien! Toen ik mij door Jan-Oom op de Kloosterhoef deed aanvaarden en mij tot den nederigen slaaf zijner minste woorden en grillen maakte, berekende ik zijnen leeftijd op vier of vijfjaren. Nu zijn er reeds tien jaren verloopen; ik ben een versleten man geworden, - de helft is niet genoeg meer: alles moetik hebben.... maar Cecilia! daar ligt de knoop. Ik moet haar vriendelijk zijn, haar van trouwen spreken. Hoe dat begonnen? Maar, zoo ik haar beminde? Ik geloof waarlijk, dat ik iets voor haar gevoel. Kom, kom, geene gekheden; het zou mij niet gelukken. Ik ben niet schoon genoeg om het te kunnen beproeven. Er zijn andere middelen, even zoo krachtig, krachtiger misschien.'

Na eene wijl stilte versomberde eensklaps zijn gelaat, en met de oogen ten gronde gericht, mompelde hij:

'Maar zoo zij onverwinnelijk bleef? Zoo alles eens tegen mijne ontwerpen inliep?'

Eene helsche uitdrukking verkrampte zijn aangezicht; doch hij weerhield zich even ras en zeide spottend:

'Waarom zou de mensch zich boos maken, eer hij weet dat het noodig is? Eerst gepoogd, en, gaat het zóó niet, den anders!.... In afwachting loop ik in den hof, om onder de sneeuw wat rapen te zoeken voor Jan-Oom, - en onderweg wat schoone spreuken te verzinnen tegen dat Cecilia te huis komt.'

Glimlachend verdween hij langs de achterdeur.

II

Een weinig verder dan het doodsch verblijf des gierigaards, tegen den boord der naakte heide, stond eene geringe pachthoeve, welker leemen muren genoeg getuigden, dat hare bewoners tot den ootmoedigsten stand der landbouwers behoorden. Evenwel, hoe arm deze woning zich voordeed, hoe eentonig wit de omliggende velden nu waren, toch heerschte er rondom de nederige woning een toon van beweging en leven, van vreugde zelfs, die dat oord aanlachend maakte als eene schilderij, door de dichterlijke verbeelding eens kunstenaars geschapen.

Bij den bornput, die zijne lange armen door de lucht op- en nederwipte, stond een boerenmeisje water te putten, om de wortelen voor het vee te wasschen. Zij had een bloemig aangezicht, gezond en blozend meer dan een roze. Zij vreesde niet hare bloote armen in het half bevrozen water te dompelen, en zong met heldere stemme zoo vroolijk en zoo hoog, dat men bij hare losse galmen onweerstaanbaar van de komende Meimaand zou hebben gedroomd.

Nevens de deur der woning stond een jonge boer, even gezond als het meisje. Zijne schoone, milde oogen spraken van vrede des gemoeds en liefderijkdom der ziel; zijn geheel gelaat, vol zoete geestdrift, scheen het leven aan te lachen. Er was iets in

zijne wezenstrekken en in zijne houding zoo geestig, zoo vrij en tevens zoo fijn, dat men hem tusschen honderden boerenjongens van zijnen ouderdom onfeilbaar zou hebben aangewezen als den meest begaafde onder het opzicht van moed en van denkvermogen.

Hij was bezig met lange takken van hazelhout tot reepen te klooven en spoedde zich zeer aan den arbeid. Los waren zijne bewegingen: de takken vlogen hem door de hand. Zelfs bleef hij geen oogenblik zonder zijne voeten van stand te veranderen; men zou gezegd hebben, dat hij lust had om bij zijn werk te dansen. En inderdaad, terwijl zijne zuster bij den bornput haar trippelend liedje zong, floot hij haar na en bewoog, zonder het te weten, hand en voet op de maat van het gezang.

Een zwarte hond kwispelde rondom den jongen, sprong hem spelend naar de handen en blafte ook al bij poozen, alsof hij mede zijne stem met het lied wilde paren.

In de nevenstaande kerseboomen zat het lieve roodborstje; in de heesters van den kant zong de haagkwijt haar helder lied, terwijl het ootmoedige winterkoningsken door struik en heggen dartelde.

Tusschen dit alles wierp de zon stroomen lichts; de sneeuw tintelde met diamantvuur op het dak der arme woning, de hof en velden schenen bewasemd met rozeverf en purperkleur....

Hetzij haar lied ten einde was, of dat zij zich te diep over de kuip met wortelen moest bukken, het meisje zweeg.

De jongen wierp zijne klak in de hoogte, ving ze weder in de hand en zong op eene aardige wijs:

‘Laat verdriet en kommer varen,
Steekt het blauwe voorschoot uit!
'k Hoor alreeds den klank der snaren
En het liefelijk geluid
Van de trommel en de fluit.
Weg met droefheid en met pijn:
Morgen zal het kermis zijn!’

‘Bart, Bart,’ lachte het meisje, ‘gij hebt uwe zotte muts weer op; gij zoudt iemand zeer doen van lachen met uwe vreemde kuren!’

‘Ja, Wantje lief,’ antwoordde de jongen, ‘houd mij tegen, of ik begin flikkers te maken, dat het schrikkelijk zal zijn; want ik ben zoo blij, alsof ik meer geld had dan Cecilia's oom.’

‘Zoo! en waarom? Daar is immers niets ophanden? Of gaat gij Maandag misschien naar de jaarmarkt?’

‘Ja, naar de jaarmarkt moetik wel gaan; het wordt tijd, Wanna, dat wij naar een varksken uitzien.... Dat is het niet. Ik heb het zoolang geheim gehouden; maar kom aan, gij moogt het ook wel weten.’

Hij ging tot zijne zuster, nam haar bij den arm en trok haar achter den hoek des huizes met zulke geheimzinnige gebaren, dat het meisje gansch verwonderd en met opgespalkte oogen hem aanzag.

‘Welnu, wat beteekent dit? Wat is er gaande?’ mompelde zij.

‘Stil!’ zeide Bart met halve stem. En dan zijnen mond tot haar oor neigende, vroeg hij:

‘In welke maand van het jaar zijn wij, Wantje?’

‘Laat zien! Verleden week waren wij toch nog in de eerste

maand; ik geloof, dat wij nu al in het korte maandeken zijn?'

'Morgen is het de vierde dag van het kleine maandeken. En weet gij wel. Wantje, welke heilige er op dien dag in den almanak staat?'

'Hoe kan ik dat weten?'

'Heilige Joanna!' riep de jongen met uitnemende blijdschap.

'Heilige Joanna, de patroondag van moeder!' herhaalde de maagd, terwijl zij haren blik met nieuwsgierigheid in de oogen haars broeders gevestigd hield.

'Ik ben een dwaaskop, niet waar, Wantje?' lachte de jongen, 'doch, zoo ik er niet op lette, gij zoudt het wel vergeten.'

'Maar het is geen ding om zoo uitgelaten te zijn, Bart, alhoewel het toch wel vermakelijk is. Wij zullen koeken bakken, kastanjes braden en gerstebier drinken, en vertelsels vertellen, en raadsels opgeven. Zie dat ge wat nieuws kent, Bart.'

'Ja, Wantje, dat is het altemaal niet, waar ik zoo blij om ben. Zult gij het zwijgen? Niets zeggen aan moeder?'

'Neen, geen woord.'

'Wel, luister dan. Ik heb met dit reepen klooven al eenen schoonen stuiver gewonnen, dat weet ge wel. Dit jaar zullen wij voor den eersten keer een beetje overhouden, als pacht en lasten betaald zijn. - Ik heb daar nu weder eene geheele kar reepen gereed liggen. - En moeder weet het niet: ik krijg van elken bussel eenige centen meer dan te voren. Morgen rijd ik naar de stad; ik lever mijne reepen af, ik word betaald, en ik houd van het geld een beetje achter, zonder dat moeder het kan weten.'

'Foei, Bart,' viel het meisje hem met verontwaardiging in

de rede, ‘wees zeker, ik zal het meteen aan moeder gaan zeggen?’

‘Zoo gauw niet te paard, Wantje! laat mij uitspreken, - en zoo gij zelve niet van blijdschap danst, zeg dan dat ik een leugenaar ben. Hebt gij niet gezien, Wanna, dat moeders halsdoek zoo leelijk is afgegaan en dat zij er zoo arm uitziet? Ik ben bijna beschaamd, als ik haar er mede naar de kerk zie gaan.’

‘Ja, Bart, het is toch wel waar; ik heb die gedachte ook al gehad.’

Dit gezegde scheen den jongeling te verblijden. Het was met geestdrift, dat hij antwoordde:

‘Welnu, Wanna, weet gij wat? Neen? - Ik ga eenen grooten, schoonen halsdoek voor moeder koopen, zoo schoon, dat bazin Meulemans van de Kasteelhoeve geen schooner heeft! Altemaal met bloemen, rood, geel, blauw, - dat ge hem wel van hier tot aan de kerk zult kunnen zien!’

Het meisje vatte haars broeders hand en zeide met stille ontroering des harten:

‘Ah, dat is braaf, Bart. Wat zal moeder toch blijde zijn!’

‘Ja maar, zuster lief,’ hernam de opgetogene jongeling, ‘dat is nog niet alles. Daar moeten bloemen zijn; ik ken drie liedekens, vier vertelsels en zeven raadsels, altemaal splinternieuw. Die heb ik met inzicht geleerd en bewaard voor den dag van moeders besteek. Ah, Wantje, Wantje, wat zullen wij lachen, en zingen, en vroolijk zijn. De tranen komen in mijne oogen, als ik denk hoe moeder zal staan zien, als Cecilia haar zoo in den vollen winter eenen ganschen tuil frissche bloemen zal geven, en haar den schoonen halsdoek op de schouders zal hangen.’

‘Maar, Bart, ik zie al rond, - waar zult gij nu bloemen gaan zoeken? Ik geloof, dat ge van uwe zinnen zijt.’

De jongeling gaf zijn gelaat eene uitdrukking van vriendelijke scherts en zeide lachend, terwijl hij zijne zuster in de oogen zag:

‘Wantje, kent gij geenen jongen, die Frans heet? Zoo eenen blonde, met groote oogen, die knecht is bij den hovenier van het kasteel?’

Het meisje werd rood tot achter de ooren en bleef beschaamd ten gronde zien.

‘Nu, nu,’ sprak Bart met zoetheid, ‘gij moet niet rood worden, Wantje; hij is een goede jongen, die zijn ambacht kent en vroolijk is, als het zijn mag. - Gelooft gij niet, Wantje, dat hij mij bloemen zal geven, omdat ik uw broeder ben?’

Eene stem klonk uit het huis, eer de ontstelde maagd kon antwoorden; het was hunne moeder, die riep:

‘Bart, Wanna, eten!’

Het meisje nam de gelegenheid waar om aan haren broeder te ontsnappen, en ging naar de deur, terwijl Bart, die haar volgde, niets deed dan met halve stem herhalen:

‘Wantje, aan Cecilia moogt gij het zeggen; maar aan moeder niet, aan moeder niet....’

Binnen in huis was de moeder bezig met de pap in eene ongemeen groote teil te scheppen.

Bij het vuur zat eene jonge maagd, wier kleederen, ofschoon bijna geheel gelijk met die van Wanna, evenwel door zekeren zwier, in maaksel en in de wijze van ze te dragen, eenen steedschen toon schenen te hebben. Het min gekleurd gelaat, de fijnere wezenstrekken van dit meisje, de tengerheid harer leden brachten ook niet weinig bij om haar op den eersten oogslag

van eene boerinne te onderscheiden. Zoet waren hare oogen, stil en lijdzaam hare uitdrukking, en over gansch haar wezen lag iets droomachtigs, dat betooveren kon, - iets ernstigs en nadenkends, dat van gemoedskracht en diepte des gevoels getuigde.

Zij was bezig aan het naaien van een vrouwekleed.

De moeder keerde zich tot haar en zeide met minzaamheid:

'Cecilia, kom, wij gaan eten.'

Op dit oogenblik trad Bart binnen, zingende van:

> 'Weg met droefheid en met pijn:
> Morgen zal het kermis zijn.'

Evenwel, niet zoo haast had zijn oog het zoet, doch ernstig gelaat van Cecilia ontmoet, of zijne stem brak af, en hij vertraagde zijnen gang, als hadde een gevoel van eerbied hem in tegenwoordigheid der maagd getroffen.

Allen zaten bij de tafel en begonnen een stil gebed, waarna elk zijnen lepel in de hand nam en de lekkere pap met waren eetlust nuttigde. Daarna zette de moeder eenen ganschen hoop aardappelen en wat gebakken spek op de tafel.

Al deze menschen schenen gelukkig; uit elks oogen straalden gezondheid, genoegen en dankbaarheid. Bart zeide de eene of andere grap, veinsde zich te branden, of maakte kluchtige en onbegrijpelijke zinspelingen op het feest van morgen, en deed aldus zijne dischgenooten lachen gedurende den maaltijd zelven.

Hadde een millioenhebbende rijkaard dit noenmaal kunnen zien, gewis, hij zou het lot dezer arme menschen hebben benijd.

Nauwelijks hadden zij hun tweede en laatste gerecht begon-

nen, of er kwam een lichte klop op de deur, als van iemand die bevreesd is.

‘Het is de arme weduwe van den metser, die voor eenige maanden doodgevallen is,’ zeide de moeder; ‘ik heb haar Zondag bij de kerk gezien en haar gezegd, dat zij elken Dinsdag om eene aalmoes mag komen. Wanna, snijd eenen kant brood voor haar.’

‘Kom binnen!’ riep zij, zich tot de deur keerende.

Er verscheen eene vrouw, nog tamelijk jong, maar met vale, uitgeteerde wangen en zoo schaarsche, dunne kleederen, dat men koude en ijzing voelde bij haar gezicht. Haar gelaat, alhoewel verslenst, droeg eenen stempel van ernst en verstand: iets edels, iets sterkmoedigs, hetwelk genoeg getuigde, dat deze vrouw niet tot bedelen was bestemd.

Een klein meisken liep aan hare hand en klappertandde zichtbaar.

Zonder iets te zeggen en met neergeslagen blik, ging zij voort met het bidden van het *Vader-ons*, dat zij reeds van aan de deur begonnen had.

Wanna bracht haar de snede brood, daar zij haar toesprak:

‘Arme Kaat! Dit hadde ik nooit gedacht, dat gij nog om eene aalmoes zoudt gaan. Gij, zoo verstandig en zoo Werkzaam! Het doet mij pijn.’

‘De winter is zoo lang,’ zuchtte de weduwe, ‘er is geen werk voor mij, Wanna.... De honger jaagt mij ten huize uit; maar in den zomer, als er werk is, dan zal het beter gaan.’

Intusschen hield het arme kind zijne oogen met de glinstering des hongers naar de tafel gericht, terwijl zijne lippen met het speeksel der begeerte zich bevochtigden.

t.o. 31

Waar genoeg is voor vijf, daar is genoeg voor zeven,... (Bladz. 31.)

Cecilia zag dit schouwspel met diep medelijden aan. Eensklaps, alsof eene plotselijke gedachte haar door den geest gevlogen ware, stuurde zij eenen zonderling diepen blik in de oogen van Bart. En, of deze haar had begrepen, en of hij de inspraak van zijn eigen gemoed volgde, hij ging tot de arme weduwe, greep haar bij de hand en bracht haar bij den stoel, dien hij had verlaten.

‘Zit neer, Kaat lief,’ sprak hij, ‘en eet met ons. Waar genoeg is voor vijf, daar is genoeg voor zeven... en is zulke rekening mis, God zal ze ten rechte maken.’

Cecilia had even ras het kleine meisken op haren stoel gezet.

Andere zetels werden bijgeschoven, de dankzeggingen der weduwe werden afgeweerd, en allen te zamen aten vroolijk van de goede spijze. Alleenlijk, toen de arme vrouw haren eersten honger had gestild, zag zij met onbeschrijfelijke teederheid haar kind aan, dat zorgeloos en gelukkig de aardappelen en het spek nuttigde. Stille tranen begonnen uit hare oogen te vloeien.

Iedereen bezag haar met verwondering, als om haar de verklaring dezer plotselijke droefheid te vragen. Cecilia alleen begreep haar en vroeg:

‘Gij hebt immers nog andere kinderen, vrouw?’

‘Ja, juffrouw lief,’ antwoordde de weduwe, ‘nog twee. Dit is het oudste. - En die andere schaapkens, och arme, die zitten alleen te huis, zonder vuur.... En ze hebben in acht dagen nog niets gegeten dan een beetje roggebrood!’

‘Maar waarom schieten de tranen dan zoo op eens in uwe oogen?’ vroeg Wanna.

De vrouw boog het hoofd en antwoordde zonder opzien:

‘Eene moeder... gij kunt dit nog niet begrijpen, dochter. - Het doet mij pijn, dat ik mijn Mieken zoo eten zie. De arme lammekens, die te huis gebleven zijn, hebben zulken honger....’

Bart stond eensklaps recht, veegde zich den mond af en zeide:

‘Ik begrijp het toch wel.’

Zich tot zijne moeder keerende, ging hij voort:

‘Moeder, ik zal alle dagen twee uren later werken, ik zal des Zondags niet naar de herberg gaan.... Maar dan moet gij ook toelaten, dat de weduwe van Jan den metser elken dag met een van hare kinderen hier kome eten, zoolang ik het met mijn overwerken en mijn sparen kan vergelden.’

De moeder zag haren zoon eene wijl met blinkende oogen aan en zeide op stillen toon, terwijl een traan haar oog ontviel:

‘Bart, kind, ik zag u al zoo gaarne, maar nu zie ik u toch nog veel liever.’

Op het gelaat der bedelaresse schetste zich eene zoete geestontheffing; zij greep stoutelijk de hand van Bart en sprak op ernstigen toon:

‘God is rechtvaardig. Gij geeft uwen evennaaste niet alleen uw zweet, maar nog uwe vriendschap, uw hart; gij doet voor de arme weduwe wat gij voor eene zuster zoudt kunnen doen.... God is rechtvaardig: gij zult gelukkig zijn op aarde!’

En dit zeggende, sloeg zij den blik op Cecilia, alsof zij den jongeling de bron van zijn toekomend geluk wilde aanwijzen....

De oogen van Cecilia, vol teedere dankbaarheid, hadden zich eene wijl in de oogen van Bart gevestigd. De jongen, door dezen blik en door de woorden der weduwe begeesterd, had het hoofd

met fierheid opgeheven: doch deze diepe ontroering scheen hem lastig; hij sprong recht en riep met lossen lach:

‘Schei uit, laat mij gerust of ik word er nog zot van! Gelukkig, gelukkig, eh? Ik wilde met geenen koning verwisselen! - Bij het vuur, vrouw, en warm u eens goed. Toe, Wanna, breng wat rijshout; en geblazen, geblazen dat het krake!’

Cecilia zat reeds eenige oogenblikken bij den haard, met het kleine, arme meisken op haren schoot. En wat zij al in stilte tot het blijde lammeken zeide, dat hoorden de anderen niet; maar toch moesten er tusschen haar en het kind engelzoete woorden zijn gewisseld; want het wichtje sloeg zijne armkens om den hals zijner beschermster en kuste haar.

De arme weduwe aanschouwde dit tooneel met eenen hemelschen glimlach op het gelaat.

Welhaast zette Cecilia het kind op den grond; zij ging tot de arme vrouw en zeide in stilte iets tot haar. Oogenschijnlijk verzocht zij de weduwe om met haar de hoeve te verlaten.

Wanna, die het evenals de anderen bemerkte, kwam nevens haren broeder staan en vroeg in zijn oor:

‘Wat gaat Cecilia met de weduwe van Jan den metser doen? Zij zal ze toch niet bij haren oom leiden, zeker?’

‘Wel, ziet gij het niet? Zij gaat haar geld geven.’

‘Ah, ja, de zeven stuivers, die zij daar straks van de bazin uit het *Hert* getrokken heeft, voor het naaien van kindergoed. Die Cecilia, zij geeft al weg wat zij maar kan verdienen! Haar oom moest het weten!’

‘Waar gij u toch mede bemoeit, Wanna! Dat zijn immers onze zaken niet?’

‘Ja, Bart, het is maar om te zeggen, ziet gij het?’

Terwijl was de arme weduwe bezig met moeder Ann te bedanken.

Cecilia stuurde nog eenen erkentelijken glimlach tot Bart en wenschte allen vaarwel tot in den namiddag. Zij nam het kleine meisken bij de hand, en, door de weduwe gevolgd, verliet zij de hoeve.

Totdat zij op eenige boogschoten zich verwijderd hadden, bleef Cecilia zwijgend. Ten einde van het voetpad bracht zij de arme vrouw achter eenen eikenkant, keek langs alle zijden rond, of zij niet kon gezien worden, en sprak dan met ingehoudene stemme:

‘Gij heet Kaat Melsens, geloof ik?’

‘Ja, juffrouw,’ was het antwoord, ‘mijn man zaliger heeft in zijne jonkheid bij uwen vader gewoond.’

‘Ik weet het, Kaat. En heeft hij u niets verteld, dat ten onzent alsdan gebeurd is?’

‘Van eenen brand, juffrouw? Ja, daarvan waren de vingeren zijner linkerhand stijf en krom getrokken.’

Cecilia bleef eene wijl met strakken blik ten gronde zien; zij scheen door eene uiterste droefheid bevangen. Het kleine meisken zag medelijdend tot haar op en trok haar hevig bij de hand, als om haar uit de treurnis op te wekken. De weduwe stond verbaasd en zag de maagd zonder spreken aan.

Welhaast greep Cecilia de hand der arme vrouw en zeide:

‘Weet gij wel, Kaat, dat uw man zaliger mij met groot levensgevaar uit den brand gered heeft? Ja, ja, zonder hem, den goeden man, ware ik tot pulver verbrand geworden!’

‘Maar, juffrouw, dat zou toch iedereen gedaan hebben. Wees daar niet droef om.’

‘Neen, daarom is het niet, Kaat. Ik zou uwe kinderen voor allen nood willen beschermen, en, eilaas, ik kan het niet!’

‘Een goed hart, juffrouw, is de schoonste aalmoes.’

‘Luister, vrouw, - maar zeg er toch niets van. Zie, hier hebt gij zeven stuivers.... en als gij morgen met uw ander kind op het Kapellenhoefken komt, zal ik u misschien nog wat meer kunnen geven.... en ik zal kleederen voor uwe kinderen maken uit de kleederen, die mijne moeder zaliger gedragen heeft: warm en schoon. En misschien zal ik ook iets vinden, dat goed voor u is. O, mocht God mij in mijne pogingen behulpzaam zijn, misschien ware uwe bittere ellende gedaan!’

De weduwe, door deze woorden diep getroffen, begon van ontroering te weenen. Zij besproeide een oogenblik de hand der maagd met heete tranen en zeide dan:

‘Ach, juffrouw, ik was zoo ongelukkig, zoo ongelukkig, dat ik er somwijlen bijna de zinnen van verloor; ja, dat ik er misschien al lang van zou gestorven zijn, hadde ik mogen sterven; maar wie zou dan mijne arme schaapkens verzorgd hebben? En nu, de goedheid van uw hart, de vriendschap nog meer dan uwe hulp, doen mij eensklaps mijne ellende vergeten. Oh, wat zal ik God bidden voor u, en in mijn hutteken met mijne kinderen op de knieen u zegenen!’

‘Ware ik rijk! ware ik rijk!’ zuchtte de maagd in verstrooidheid.

‘Rijk?’ herhaalde de arme vrouw, ‘gij zult het worden, juffrouw. Schatrijk!’

‘Gij bedriegt u, Kaat. De menschen meenen het wel, doch zij dwalen, voorzeker.’

‘Zult gij dan van uwen oom niet erven?’

‘Mijn oom is arm, vrouw. Al wat hij bezit, is het oude huis, waarin wij wonen, en eenige kleine cijnzen.’

‘Neen, neen, juffrouw, hij heeft veel, veel liggend geld. Mijn man was metser, en hij heeft vroeger op de Kloosterhoef lang in het geheim voor uwen oom gewerkt. Er is misschien maar één mensch, die den rechten draad van al die zaken kent, en dat ben ik, juffrouw.’

Cecilia stond gansch verwonderd.

‘En het is niet uit hoogmoed, dat ik het zeg juffrouw,’ ging de weduwe voort, ‘maar ik zou u wel met den naam van nichte mogen noemen; want de vrouw zaliger van uwen oom was de zuster der moeder van mijnen man. Zoo gaat het in de dorpen: de eene heeft voorspoed, de andere ongeluk; men verspreidt zich naar alle gewesten om het brood te zoeken, en eindelijk kent men malkander niet meer.’

‘Alzoo zou dit lieve Mieken een nichtje van mij zijn?’ vroeg Cecilia met ware vreugde, terwijl zij het kind op het hoofd streelde.

‘Het is toch maar van verre, van zeer verre,’ antwoordde de weduwe. ‘Zoo alles recht ging in de wereld, dan zou ik ook wel mijn deel in de erfenis moeten hebben; maar Thijs, de schijnheilige bedrieger, zal wel maken, dat niemand van onze zijde iets krijge.’

‘Mijn oom is toch rechtvaardig,’ zeide Cecilia. ‘Is zijn levenswijs zonderling, zijn hart is toch goed.’

‘Ik weet het, juffrouw, maar kent gij Thijs?’

Het meisje zag haar met verwondering en zwijgende aan.

‘Ik ken hem: hij woonde lang in mijn geboortedorp. Thijs is een man, die vroeger al het goed zijner ouders verkwist heeft

en zijnen vader heeft doodgeplaagd. Daar hij tamelijk geleerd was, is hij uit nood een soort van zielverkooper en zaakwaarnemer geworden; en het is zóó, dat hij, om eene kromme zaak rechtte maken, op de Kloosterhoef werd toegelaten. Hij had al gauw gezien, dat het daar een goede grond was om te misleiden en te bedriegen. De verkwister, de gulzigaard, de kwaadaardige heeft zich gierig, matig en zorgend geveinsd.... Weet gij waarom, juffrouw? Om mijn erfdeel en het erfdeel van zoovele andere arme menschen, die van onze zijde zijn, te ontrooven. En misschien.... maar, neen, uw oom bemint u nog te zeer.'

Cecilia stond met het hoofd gebogen en zag ten gronde. Zij overwoog in zelfvergeten de zonderlinge openbaring der weduwe.

Deze hernam:

'Maar vrees nog niet, juffrouw: een mensch heeft somwijlen meer moed en verstand voor anderen dan voor zich zelven. Thijs weet wel dat de arme Kaat hem misschien nog wel eens in den weg zal staan. Daarenboven, juffrouw, gij zijt alleen van uwen stam en onmiddellijke erfgename, vermits uw vader de eigen broeder van Jan-Oom was - Wij zullen later dieper over deze zaak spreken; ik wil u waarschuwen tegen den valschaard... Te lang reeds hebt gij hier in de koude uwe goedheid aan eene arme weduwe bewezen. Ik ga mijne kindekens troosten met het blijde nieuws, en bidden voor u, juffrouw.'

Cecilia hief het hoofd op, greep de bedelaresse bij de hand en vroeg:

'Kaat, wilt gij iets voor mij doen? Maar gij moet het wel in acht nemen.'

'Met blijdschap, juffrouw.'

‘Welnu, bid voor mij niet, - voor mijnen oom. Zult gij het niet vergeten?’

‘Ik zal het doen.’

‘Tot morgen dan.’

Onder het uitspreken der vurigste dankzeggingen keerde de weduwe het voetpad in. Bij poozen zag zij nog om naar Cecilia, die zich huiswaarts spoedde.

De moeder zeide met ontroering tot haar kind:

‘Mieken, gij hebt dezen nacht van eenen engel gedroomd? Dat is nu de engel!.... En die leelijke Thijs van de Kloosterhoef, dat is de duivel.... Kom, Mieken lief, laat ons wat loopen, kind.’

III

Cecilia opende de deur harer woning en trad binnen. Niemand bevond zich in de benedenkamer. De koude eenzaamheid dezer plaats maakte nog indruk op het gemoed der maagd, hoezeer zij daaraan ook gewoon moest zijn. Met langzamen blik schouwde zij de kamer rond en liet haar oog onachtzaam langs de muren, tusschen de grauwe spinnewebben dwalen. Eene uitdrukking van verdriet of van medelijden betrok haar gelaat, en zij bleef eene wijle peinzend te midden der kamer staan. Gewis was haar geest nu bezig met de vergelijking te maken tusschen den hemelschen toon van moed, tevredenheid en liefde, die in de hut der arme weduwe heerschte, en de nare doodschheid der kamer, waar zij zich nu bevond. - Welhaast echter zette zij zich bij den haard, in den hoek van den schoorsteen, en bleef met onvasten blik in de assche zien. Eenige woorden, die onder het droomen om hare lippen zweefden, getuigden, dat zij nog immer de woorden der weduwe overwoog.

Nauwelijks had zij eenige oogenblikken daar gezeten, of een manshoofd vertoonde zich achter haar, tusschen de half openstaande deur eener nevenkamer. Zoo haast deze persoon de maagd bemerkte, verscheen eene zonderlinge uitdrukking op zijn gelaat: de grijze oogen glinsterden van blijdschap onder zijne zware wenkbrauwen en spraken van booze arglist, terwijl

zijn groote mond, tot eenen dommen spotlach achteruitgetogen, de zegepralende begeerlijkheid verried.

Hij verdween onmiddellijk en kwam, weinige oogenblikken daarna, in de kamer met drie turven en eenen bundel rijshout onder den arm. Nu was zijn aangezicht zoo zoet lachend, zoo eenvoudig goedhartig, als zijne terugstootende wezenstrekken het konden toelaten.

'Goeden dag, Cecilia,' sprak hij met minzaamheid, 'Het is koud, niet waar? Kom, doe uwe voeten uit de assche, ik zal een goed warm vuurken voor ons ontsteken.'

Het meisje zag hem met verwondering aan. De toon dier stemme was haar onbekend; dien lossen, rechtzinnigen glimlach had zij nooit op het gelaat van Thijs gezien. Evenwel, daar de woorden der weduwe nog in haren geest geprent stonden, bleef zij in twijfel wat zij over deze verandering moest denken.

Thijs legde met snelle bewegingen de turf in den haard en schikte met inzicht de brandstof bijna geheel naar den kant, waar Cecilia gezeten was.

'Wat doet gij, Thijs,' vroeg deze, 'gij legt het hout buiten den haard?'

'Het is, omdat gij u goed zoudt kunnen warmen, Cecilia,' antwoordde de andere, terwijl hij de blaaspijp onder het hout bracht en eene verblijdende vlamme deed ontstaan.

'Ziedaar,' hernam hij, 'zóó moet het zijn. Voor mij niet; maar zoo gij, Cecilia, u er in verheugt, dan zal het mij ook verheugen, al hadde ik er niets van.'

'Maar, maar, Thijs,' riep het meisje, 'ik begrijp u niet; of is het slechts om te lachen? Gij zijt een geheel ander mensch geworden!'

‘Cecilia,’ zuchtte Thijs op droeven toon, terwijl hij haar smeekend in de oogen zag, ‘gij haat mij. O, gij kent mij niet!’

‘Haten? Foei, wat leelijk woord! Ik ben vervaard van u, Thijs, het is waar; gij ziet ook altijd zoo zuur, en gij spreekt mij zoo barsch toe! Gij weethet wel, Thijs, ik moet vriendschap hebben en goedheid des harten zien: zóó is mijn gemoed.’

‘Gij zult het niet gelooven, Cecilia, maar ik ben insgelijks zoo; ik ben altijd zoo geweest.’

‘Gij?’ riep het meisje met ongeloof.

‘Ach, Cecelia,’ zuchtte hij, ‘het doet mij pijn, dat ik gedwongen ben u het geheim van al mijn doen en laten te openbaren. Ik bemin Jan-Oom uitermate; het eenig doel van mijn leven tot hiertoe was niets anders dan de laatste jaren van mijnen weldoener zoet te maken, en alle verdriet zooveel mogelijk van hem af te keeren. Gij, die vrouw zijt en eenvoudig, kunt niet begrijpen, dat men minder kwaad doe om grooter goed te bereiken. Dit is evenwel wat ik steeds heb gedaan. Jan-Oom is gierig; zijn geld is zijne ziel. Ik beticht hem niet, Cecilia. Het is eene zwakheid zijner jaren. Hem in deze drift tegenspreken of dwarsboomen, ware zijn leven bitter maken en zijne dagen verkorten. Welnu, wat heb ik uit liefde tot hem gedaan? Ik heb mij met hem gierigaard gemaakt of geveinsd, mij gevoed met flauwe en slechte spijzen, hongeren koude geleden, en gansche dagen zitten treuren als een graf. Ja, ja, Cecilia, mijn hart bloedde bij het zien van een arm mensch, en ik jaagde hem ter deure uit; - ik zuchtte naar den gemeenzamen omgang met vrienden, en ik liet mijne schoonste jaren voorbijgaan in doodsche eenzaamheid; - ik beminde u als het zuiver beeld der eenvoudige deugd: mijne ziel had dorst naar uwe zusterlijke

genegenheid, en toch, ik vermaande u met bitterheid, met barschheid somwijlen. Waarom dit alles? Ah, begrijp het, Cecilia! Was het niet om Jan-Oom te believen en hem troost te geven in zijnen pijnlijken ouderdom?'

Het meisje scheen gansch door de indringende woorden van Thijs overwonnen. Zij zag hem echter nog met sprakelooze verbaasdheid aan.

'Oh, ik heb zooveel geleden!' riep hij als in wanhoop uit. 'Eeuwig veinzen, nooit zich zelven mogen zijn, verfoeid worden om zijne opoffering en in stilte alles moeten verkroppen. Het is, alsof men hart noch ziel had!'

Hij bedekte zijne oogen met de handen, - doch bespiedde door zijne vingeren het aangezicht van het ontstelde meisje.

'Arme Thijs,' zuchtte Cecilia, 'waarom zeidet gij dit niet eerder? Dan ware ik niet onrechtvaardig jegens u geweest.'

'En nu, nu gij het weet, Cecilia?' vroeg Thijs, daar hij zijn aangezicht ontdekte en een smeekend gelaat toonde, 'zult gij mij nog blijven haten?'

'Ik heb u nooit gehaat, Thijs,' antwoordde Cecilia; 'anders, waarom zou ik mij in uwe vriendelijkheid verblijden? Ik moet hier met u wonen, alsof gij mijn broeder waart. Welnu, ik zal u gaarne zien en beminnen als mijnen broeder.'

'Aldus, gij zult van mij niet meer schrikken?'

'Waarom, zoo gij goed van harte zijt?'

Eene pooze stilte volgde op deze woorden. Het was zichtbaar, dat Thijs in zich zelven iets overwoog, want zijne oogen werden onvast en dwalend.

Eensklaps richtte hij het hoofd op en zeide met schijnbare onverschilligheid:

‘Cecilia, ik moet u iets bekend maken, dat u waarschijnlijk verwonderen zal; doch wees niet bekommerd: het zijn tot nu toe nog maar woorden.’

‘Dan zal het toch zoo erg niet zijn,’ bemerkte het meisje met eenen glimlach. ‘Wat is het, Thijs?’

‘Jan-Oom wil hebben, dat ik met u trouwe!’

‘Hoe? Wat zegt gij?’ sprak Cecilia bevend van verrassing en schrik.

‘Ik heb geweigerd,’ antwoordde hij.

‘God, wat is dit voor eene gedachte!’ zuchtte de maagd nog gansch ontsteld.

‘Ik heb geweigerd,’ herhaalde Thijs, terwijl hij het meisje met aandacht bezag.

‘En hij heeft zijn inzicht verlaten, niet waar, Thijs?’ vroeg zij op biddenden toon.

‘Neen,’ antwoordde de andere, ‘wat geweld ik ook gedaan hebbe om hem te overreden, hij houdt er aan en wil het zien geschieden.’

‘Eilaas! eilaas!’ snikte de maagd, haar voorschoot voor de oogen brengende om hare tranen te verbergen.

Thijs glimlachte als een duivel, toen hij de weenende maagd aanschouwde.

Deze stond welhaast van haren stoel op en vroeg met angst:

‘Waar is mijn oom?’

‘Gij weet het wel,’ was het antwoord, ‘hij is boven. Zoo gij hem roept of stoort, zal hij den ganschen dag vergramd zijn.’

Met wanhoop keerde Cecilia terug en smeekte:

‘O, Thijs, Thijs lief, stel hem toch deze gedachte uit het hoofd!’

‘Laat ons eens met koelen bloede over deze zaak spreken, Cecilia. Misschien vinden wij middel om tevreden te zijn.’

‘Ach, ja!’ zuchtte de maagd, ‘help mij, Thijs; ik zal u mijn geheel leven dankbaar zijn.’

‘Ziet gij, Cecilia, vooraleer u te bedroeven of onzen oom van onbezonnenheid te beschuldigen, is het noodig, dat gij wetet, wat de redenen zijner beslissing zijn. Misschien zal dan nog een gevoel van erkentenis in u ontstaan. Onze oom denkt, dat hij niet lang meer leven zal: ik geloof, dat hij zich niet bedriegt. Zijne grootste pijn is de vrees, dat hij de wereld zou verlaten, zonder uw lot verzekerd te zien. Uw huwelijk alleen zou hem daarover gerustheid schenken.’

‘Maar, Thijs, ik wil niet trouwen; ik ben nog veel te jong!’ sprak de maagd met benauwdheid.

‘Ik meende het ook zoo: het is daarom, dat ik in het eerst heb geweigerd,’ antwoordde Thijs.

‘Hemel!’ riep Cecilia verschrikt, ‘is uwe eerste gedachte dan veranderd?’

‘Ik weet het zelf niet,’ hernam hij, ‘sedert dat oogenblik is het gevoel van plicht in mij opgestaan, en ik ben in twijfel geraakt over hetgeen edelmoed en gezonde rede van mij eischen. Overweeg ten eerste, Cecilia, dat uw oom dit voornemen reeds sedert maanden heeft opgevat, dat het in zijnen geest geworteld is. Gij kent hem: indien hij het niet uitvoeren kan, zal hij er ziek van worden, er van sterven misschien. Zoudt gij de schuld zijns doods willen zijn, Cecilia?’

‘Och, God! och, God!’ riep de maagd met de oogen ten hemel.

‘Zoudt gij de schuld zijns doods willen zijn, Cecilia? ‘herhaalde Thijs.

‘O, neen, neen!’ gilde zij, daar zij zich de twee handen voor de oogen sloeg en opnieuw begon te weenen.

‘Aldus, gij zoudt met mij trouwen om zijn leven niet te verkorten?’

‘Maar, Thijs,’ riep zij, ‘gij hebt immers geweigerd?’

‘Ik heb geweigerd, inderdaad,’ antwoordde de andere, ‘maar toen Jan-Oom, met wanhoop en op de knieën, mijne toestemming als eene laatste weldaad afsmeekte, toen hij mij zeide, dat hij van verdriet zou sterven, indien ik wederspannig bleef, dan heb ik mijn medelijden, mijne liefde tot hem gehoor gegeven.’

‘Maar gij hebt toch niet toegestemd?’

‘Ik wil de schuld zijns doods niet zijn.... En gij, Cecilia?’

‘Ach, ik ook niet!’ riep het meisje snikkend. ‘Ik zal mijnen oom de wreede gedachte uit den geest weren. Hij zal mijnen tranen, mijnen gebeden niet kunnen weerstaan.’

‘Gij hoopt het niet, Cecilia. Wanneer heeft hij van een voornemen afgezien? Welnu, indien hij het eischt? Indien hij zelfu zegt, dat hij er van sterven zou?’

‘Ach, ik zou gehoorzamen,’ zuchtte de maagd tusschen eenen tranenvloed.

Zij boog het hoofd en bleef snikkend weenen, met het voorschoot voor de oogen.

Het aangezicht van Thijs glansde van blijdschap. Hij had zich aan veel meer tegenstand verwacht, en achtte de grootste moeielijkheid nu uit den weg geruimd. Wat hem zelven eerst onmogelijk had geschenen, was nu mogelijk geworden. De

tranen der maagd, hoe zij ook tegen hem getuigden, stoorden hem in zijne zegepraal niet; ja, zoozeer verheugde hem deze overwinning, dat er rechtzinnigheid op zijn gelaat en in zijn harte daalde. Misschien achtte hij het masker overbodig; misschien ook wilde hij tot zijne volledige overwinning middelen gebruiken, die hem machtig genoeg schenen om de vrije toestemming der maagd te bekomen.

Ofschoon het meisje niet tot hem opzag, sprak hij haar met geestdrift toe:

'Uwe droefheid is ongegrond, Cecilia. Wij zullen de gelukkigste menschen zijn, die men vinden kan. Gij zult schoone kleederen hebben, op een kasteeltje wonen, in eene koets rijden, in de kerk op het koor zitten en gegroet worden als eene mevrouw. Alle lekker eten zal op onze tafel staan; wij zullen gediend worden en aan niets te denken hebben dan aan goed eten en drinken.... Gij gelooft mij niet? Jan-Oom is rijk, schatrijk! Hij heeft met krabbelen en scharren, en God weet hoe nog, duizenden en duizenden guldens te zamen gebracht. Daarom grendelt hij alle deuren vast, als hij des daags naar boven gaat: hij wroetelt in zijne schijven....'

Er liep eene vreemde siddering over de leden der maagd.

'Ik zie aan uwe beweging, wat gij zeggen wilt, Cecilia,' ging Thijs voort; 'gij verwijt mij, dat ik hem in zijne gierigheid opstook? Ah, begrijpt gij dan niet, dat ik voor u en voor mij spaar? Zooveel te meer blijft er voor ons over. - Gij kunt zeggen, dat ik niets te erven heb en dus niets erven zal. Het schijnt zoo, maar het is niet waar. Jan-Oom maakt mij de helft van zijn goed; het overige komt u toe volgens recht. Zie eens, Cecilia, dan hebben wij al het geld en al het goed van Jan-Oom

onder ons tweeën alleen! Hoe zullen wij onze lusten kunnen voldoen en mijnheer en mevrouw zijn!'

Het stilzwijgen der maagd nam hij gewis voor eene lijdzame toestemming; want de toon zijner stem verried nog meer spottende zegepraal, toen hij sprak:

'En wij zullen niet lang meer wachten, Cecilia; gij hoort hoe Jan-Oom alle dagen meer en meer begint te krochen; zijne borst is weg. Wij zullen hem een testament doen teekenen om alles aan ons beiden te maken. Nu zal het gemakkelijk gaan. - En zoo haast hij sterft, - wij kunnen er niet aan doen, - de Heer moge zijne ziel hebben: wij houden toch het geld, - dan zullen wij eens laten zien of wij het leven verstaan of niet!'

Nog sidderde het meisje bij het hooren dezer laatste spotternij.

Thijs zweeg eene wijl en scheen een antwoord van haar te verwachten. Daar zij sprakeloos en gebukt bleef zitten, vroeg hij:

'Welnu, Cecilia, weent gij nog?'

De maagd stond langzaam recht, ging twee of drie stappen achteruit, hief het hoofd met trotschheid in de hoogte en sloeg op Thijs eenen blik zoo vol misprijzen, dat deze van verbaasdheid opsprong. Nogtans, hij wist niet wat hij denken of hopen mocht, daar het aangezicht van Cecilia veeleer eene soort van blijdschap dan van droefheid toonde.

'Welnu, welnu, wat zegt gij?' vroeg hij met ontsteltenis.

'Valschaard!' sprak de maagd met verachting.

'Hoe? Wat is dit?' riep Thijs verbaasd.

‘Ik uwe vrouw worden!’ hernam het meisje met moedige statigheid, ‘u helpen om mijnen oom na zijnen dood nog te bespotten, - om weduwen en weezen van hun erfdeel te berooven? Al moest ik levend begraven worden, op den boord van den kuil zou ik nog zeggen: Neen’

Sprakeloos en verslagen zag Thijs de fiere maagd aan, die eensklaps zich zoo machtig toonde, dat hij de oogen voor haren blik nedersloeg.

‘Gij denkt, dat ik onder mijn voorschoot was blijven weenen?’ zeide zij. ‘Het is niet waar. Ik heb uw hart zien opengaan, - en ik heb een gebed gestort en God gedankt, dat Hij u rechtzinnig liet zi n. Nu ken ik u!’

Nog een oogenblik duurde de verbazing des bedriegers; doch zoo haast hij zich van het onwederroepelijk besluit der maagd had overtuigd, verkrampte zijn gelaat tot eenen wraakzuchtigen lach.

‘Ah, ah, het is zoo dat gij het meent! Wij zullen eens zien hoe het zal vergaan. Ik zal u wel weten te dwingen. Gij zegt, dat gi mij kent? Hoe bedriegt gij u! Ik ben nog veel erger dan gij meent. Gij zult mij nog op de knieën om vergiffenis komen smeeken.’

‘Ik zal het niet doen, Thijs,’ zeide het meisje met zonderlinge koelheid.

‘Niet doen? Ah, ik moet lachen. Heb ik al uw goed niet in mijne handen? Ik zal u alles ontnemen!’

‘Neem het,’ antwoordde zij.

‘Ik zal u van hier doen wegjagen.’

‘Doe mij wegjagen.’

‘Uw oom zal u vervloeken op zijn doodbed.’

Zwijgend en als neergedrukt onder deze schrikkelijke bedreiging, boog de maagd het hoofd.

‘Zoo, gij laat den moed zinken? Waar blijft nu die stoutheid?’ schertste Thijs. ‘Nog dieper zal ik u treffen. Weet ik niet waarom gij mij veracht? Er is een ander man, dien gij wel zonder tranen tot echtgenoot aanvaarden zoudt, niet waar? De weduwe van het Kapellenhoefken heeft eenen zoon, eenen losbol, eenen dronkaard, - dien moet gij hebben, niet waar? Welnu, gij zult hem krijgen! krijgen, ja, en dan kunt gij samen bedelen gaan.... Gij zoudtal veel lijden en doorstaan om gelijk tegen mij te halen. Ik weet het wel: onder uw stil en fleemend gelaat verbergt gij groote stijfhoofdigheid, maar ik zal mij niet op u alleen wreken. Ook de oorzaak uwer weigering zal mijne wraak wel weten te treffen. Bart en zijne moeder zal ik vervolgen, hen tot verval brengen, hen omvatten in mijnen haat en ze niet loslaten, voordat zij op het stroo der armoede liggen uitgestrekt. En wie, wie zal de schuld aan hun ongeluk hebben? Gij! gij alleen!’

Cecilia was onder deze wreede woorden geheel verpletterd geworden. Zij leunde met het hoofd tegen den schoorsteen en scheen in oneindige treurnis weggezonken.

Wilde blijdschap glom op het gelaat van Thijs. Er was iets in zijne oogen zoo onedel en zoo wreed, dat men zou gemeend hebben in hem eene slang te zien, die hare prooi door eenen venijnigen blik betoovert en haar duizend dooden wil doen smaken, vooraleer haar te verslinden.

‘Binnen een kwartier komt Jan-Oom beneden,’ zeide hij. ‘Nog eens, Cecilia, voor het laatst, bedenk u wel. Wilt gij strijden tegen mij of vrede hebben? Rijk en gelukkig zijn, of

dienstmeid worden, bedelen gaan misschien? Een kwartier uurs is gauw verloopen!'

De maagd hief het hoofd op en antwoordde weenend:

'Ik zal ook spreken, alles zeggen aan mijnen oom. Hij zal uwe valschheid kennen. Hij is goed van harte, uwe boosheid zal hem doen schrikken....'

'Nu, nu,' viel Thijs haar met eenen spotlach in de rede, 'spreek hem van mijne valschheid, gelijk gij het noemt; herhaal hem woord voor woord, wat ik u gezegd heb: hij zal u niet gelooven. Hij is goed van harte, niet waar? Het is juist daarom, dat hij doen zal wat ik wil. Beschuldig mij maar: hoe meer hoe beter....'

Thijs had den toon zijner stem bij deze laatste woorden allengskens laten zinken, op zulke wijze dat Cecilia, die weder met het hoofd tegen den schoorsteen leunde, het einde zijner rede slechts half had gehoord. Terzelfder tijd was de bedrieger op de punten zijner voeten tot eene nevendeur genaderd, had de kamer verlaten en de deur langs binnen zonder eenig gerucht gegrendeld.

Een oogenblik daarna hoorde Cecilia dieper in het huis de stem van Thijs, die riep:

'Jan-Oom! Jan-Oom!'

De maagd sprong bevend recht en zuchtte met hevige verschriktheid op het gelaat, daar zij de kamer rondzag:

'Hemel, hij is tot mijnen oom gegaan! Om hem op voorhand te misleiden!'

Wanhopig liep zij naar de nevendeur en meende ze te openen. Een gil van vertwijfeling ontvloog haar, toen zij bevond, dat Thijs den grendel langs binnen had toegeschoven.

‘Eilaas,’ riep zij, ‘hij zal mij niet gelooven! Mijne eenige hoop is verloren. Wat gedaan? O, dat God mij bescherme!

Zij liet zich op eenen stoel vallen en bleef als verdwaald in de ruimte blikken, terwijl zij van tijd tot tijd sidderde, wanneer boven haar hoofd de stappen van Thijs en van haren oom den houten vloer van het verdiep deden kraken.

Eenigen tijd slechts had zij daar gezeten, toen de deur zich opende, en haar oom met Thijs in de kamer trad.

Het gelaat des grijsaards was vergramd en treurig; het gelaat van Thijs had integendeel zijne uitdrukking van geveinsde eenvoudigheid hernomen. De laatste ging langzaam en als onverschillig tot den schoorsteen en zette zich neder bij den haard.

De oom nam insgelijks eenen stoel, zette zich niet verre van het weenende meisje en sprak op pijnlijken toon:

‘O, Cecilia, ik hadde niet geloofd, dat gij tot zooverre ondankbaar worden zoudt; ik geloof het nog niet. Wat ik doen wil, is voor uw goed: uit liefde tot u alleen is in mij de begeerte ontstaan om u te doen trouwen met eenen man, wiens spaarzaamheid mij verzekert, dat de ellende u na mijnen dood niet treffen zal. - En gij weigert!’

Het meisje snikte heviger, doch antwoordde niet.

De oom hernam met zoetere stemme:

‘Nu, Cecilia, mijn kind, het kwaad is niet onherstelbaar. Ik wist wel, dat gij uit genegenheid voor uwen ouden, zieken oom zoudt toestemmen. - En wat gij aan Thijs gezegd hebt, dat zijn ijdele woorden, niet waar! Woorden, die men in haastigheid spreekt, doch welke niet uit het hart komen?

Welnu. Cecilia, ik smeeku, stem toe; aanvaard onzen goeden Thijs voor man: hij zal u gelukkig maken.'

De maagd stond rec ht; haar gelaat was bleek van angst; hare wangen sidderden krampachtig. Zij riep, als buiten zich zelve:

'Mijn man? Hij? Die venijnige adder!'

'God, wat heb ik haar toch misdaan!' zuchtte Thijs op treurigen toon. 'Gij ziet wel, Jan-Oom, dat ik er niet kan aan doen. Laat ze maar met vrede; ik wil de oorzaak van haar verdriet niet zijn.'

'Schijnheilige valschaard!' morde de maagd, daar zij eenen blik van verachting op haren vervolger wierp.

Intusschen aanschouwde de grijsaard zijne beide gezellen beurtelings met verbaasdheid, alsof hij door een onbekend wonder ware verrast geworden. En inderdaad, het meisje, dat hij tot nu toe als een lam van verduldigheid kende, stond daar vóór hem met vlammende blikken en met den toon van eenen hardnekkigen wil in de stem. Deze toon, die uit den opstand van het maagdelijk gemoed tegen vuige boosheid voortsproot, maakte eenen ongunstigen indruk op den geest des grijsaards. Twee tranen vielen op zijne holle wangen.

'Eilaas, zoo is alles dan verraad en bedrog?' sprak hij. 'Alles, tot het hart van Cecilia toe? Kind, kind, gij hebt dus jaren lang geveinsd? O, het zal mijn leven verkorten!'

De moed der maagd brak geheel tegen deze wreede verwijting; zij viel op de knieën voor haren oom, en, terwijl zij zijne handen met tranen besproeide, zeide zij:

'O, gij, dien ik bemin als eenen tweeden vader, geloof hem niet: hij is een duivel van valschheid! Hij bemint u niet; hij

bespot u; hij veinst en huichelt. Uw geld wil hij hebben, hij wenscht om uwen dood. Daareven sprak hij nogwoorden tegen u, die mij deden schrikken. Om Gods wil, geloof hem niet; hij is uw vijand!'

Meer en meer groeide des grijsaards verbaasdheid. De woorden van Cecilia hadden een verkeerd uitwerksel op zijn gemoed. Hij hief de maagd van den grond en verwijderde haar met de hand. Intusschen schudde hij het hoofd pijnlijk en zag Thijs aan, als vroege hij hem iets.

'Vergram u niet te zeer op haar, Jan-Oom,' sprak de bedrieger. 'Gij zijt jong geweest; misschien hebt gij eens bemind. Dan zult gij ook wel weten, waartoe een blind liefdegevoel iemand brengen kan, als hebzuchtige raadslieden het kwade vuur aanstoken. Maar laat het zoo blijven: Cecilia is misleid, zij verdient veeleer ons medelijden dan uwe gramschap.'

Die smaad en de onrechtvaardigheid haars ooms deden de ongelukkige Cecilia weder opspringen uit hare verslagenheid.

'Oh, het is te veel!' riep zij in verontwaardiging uit, 'uw medelijden wil ik niet; het zou mij besmetten! Hoe? hebt gij daar straks u niet verblijd in de hoop, dat onze oom niet lang meer leven zal?'

'Ik heb gezegd,' antwoordde Thijs, 'dat gij de weinige jaren, die God hem nog vergunnen kan, door tegenstand tegen zijnen wil niet moogt verkorten.'

'Valschheid, valschheid!' riep de maagd. 'Hebt gij niet met mijnen oom gespot en hem gierigaard genoemd? Hebt gij mij niet zoeken te verleiden tot eene verfoeilijke samenspanning met u, om het goed van mijnen oom na zijnen dood in weelde

en ijdelheid te verkwisten? En hebt gij, om mij te verlokken, niet gezegd, dat mijn oom duizenden en duizenden guldens vergaard heeft?'

'Hoe? Wat schrikkelijke dingen zijn dat? Het is de duivel, die het u inblaast, rampzalig kind!' riep de oom met de handen boven het hoofd. 'Ik heb niets, niets!'

'Waarom, Cecilia, wilt gij dus mijne woorden verdraaien?' vroeg Thijs met klagende stem. 'Het is nutteloos, dat gij zulke leelijke zonden doet. Jan-Oom zal u immers toch niet gelooven? Ik heb u gezegd, dat de weduwe van het Kapellenhoefken u zulke dingen wijsmaakt. Waarom toch mij de booze gedachten van anderen aangewreven?'

De oom begon te hoesten. Dit was in hem het gewone teeken van vermoeidheid, Men kon op zijn gelaat bemerken, dat hij zich bereidde om eene haastige uitspraak te doen; en, daar gramschap zijne doffe oogen met nieuwe kracht deed blinken, zeide Thijs smeekend, terwijl hij de handen, als om hem te wederhouden, naar den grijsaard uitstak:

'Kom, Jan-Oom, laat de zaak maar varen. Cecilia schijnt er aan te houden, dat het niet geschiede gelijk gij verlangt. Welaan, zij trouwe met Bart; zij zal er toch het meest om lijden.'

'Zwijg!' sprak de oom in toorn, 'het schijnt, dat gij ook al naar het kwaad overhelt.... Cecilia, hebt gij verstand noch rede, ik moet voor u beslissen en mijne ondervinding in de plaats uwer dwaasheid stellen. Hoor mij aan! Ik vraag u voor het laatst: wilt gij met Thijs trouwen of niet?.... Tranen zijn geen antwoord: ik wil hebben, dat gij spreket.'

'Ach, oom lief,' zuchtte de maagd met opgehevene handen, 'ach, wist gij wat gij doet?'

‘Antwoord! Wilt gij Thijs tot man?’

‘Oh!’ gilde Cecilia, ‘zoo men mij met geweld naar de kerk sleurde, ik hielde mij neus en mond toe, om onderweg te verstikken!’

‘Foei, wat vervaarlijke woorden spreekt gij toch! Thijs is immers een mensch gelijk een ander?’ zeide de oom in verbaasdheid.

‘Een mensch? Hij een mensch?’ riep de verdwalende maagd. ‘Hij is de duivel zelf, de duivel der valschheid en der hebzucht.’

‘Cecilia, ongelukkig meisje, ik vergeef het u,’ zuchtte Thijs. ‘Mocht God hierboven u insgelijks dezen laster vergeven!’

‘Welnu,’ hernam de oom, ‘gij wilt hem niet tot man?’

‘Nooit!’ antwoordde de maagd, ‘Ik zal alles lijden, al moest ik eenen wreeden dood sterven, al moest ik de schande der gansche wereld dragen, nooit! nooit!’

De oom stond op en sprak met besluit:

‘Het is wel: ik zal uwe ondankbaarheid beloonen. Dezen namiddag zult gij naar het Kappellenhoefken gaan, en er weghalen wat u daar toebehoort. Gij zult er drie minuten blijven.... en zoo gij voortaan nog iemand van deze booze lieden aanspreekt of groet of beziet, - dan....’

Een nieuwe hoest overviel den ouden man en brak zijne rede; het was zichtbaar, dat het vonnis, dat hij uitspreken ging, hem pijnde.

Thijs bezag intusschen spottend de maagd, die weder op den stoel zat en bitter weende. De oom hernam met meer ongeduld, zoo haast hij ademhalen kon:

‘Dan zal ik u.... Ach, het kan mij niet uit den mond. Kind, kind, wist gij wat smart gij mij aandoet!’

De klagende toon dezer laatste woorden trof Cecilia geweldig; zij liet zich van den stoel rijzen en kroop op hare knieen tot voor den grijsaard, wiens hand zij aanvatte en zoende, daar zij uitriep:

‘O, ik bemin u nog! Nog als te voren! Ik gave al de jaren van mijn leven om het uwe te verlengen, zoo God het toeliet! Ach, heb medelijden, medelijden met mij! En, heb ik iets gezegd, dat u bedroeft, om Gods wil, schenk mij vergiffenis!’

Een glimlach van blijdschap verhelderde het gelaat des grijsaards. Hij had zich waarschijnlijk over het inzicht der maagd bedrogen; want hij zeide met zoetere stemme:

‘Er is vergiffenis voor alles, Cecilia. Ik wist wel, dat uw hart zoo in eens niet kon veranderd zijn. Laat ons alles vergeten, mijn kind; de wijste mensch dwaalt somwijlen. Ah, God dank, dat ik mijne goede Cecilia wedervind!’

Bij deze woorden hief hij haar van den grond op en deed eene beweging, alsot hij haar den kus der verzoening wilde geven; doch het meisje zag hem zoo vragend en zoo zonderling aan, dat hij insgelijks in twijfel geraakte.

‘Welnu?’ vroeg hij, ‘ik meende, dat gij hadt toegestemd!’

Bevend en als van krampen aangedaan, toog de maagd het hoofd terug en liep de kamer in, met de handen omhoog roepende:

‘Hij is betooverd! God, God, Gij hebt mij verlaten!’

Thijs was opgestaan en tot den oom genaderd. - Hij nam hem bij den arm en sprak:

‘Kom aan, Jan-Oom, gij zult u ziek maken. Er is mets aan te doen. Rust wat en laat Cecilia bedaren; misschien zal alles nog beter gaan dan wij meenen.’

Met deze woorden leidde hij den hoestenden grijsaard in eene nevenkamer en sloot de deur toe.

Cecilia lag met het hoofd tegen den muur. Zij verroerde zich niet anders, dan dat hare borst op- en nederging van het bitter snikken.

IV

Des anderendaags, in den namiddag, stond de zon nog even helder aan den hemel; doch daar zij reeds diep ten westen neigde, was haar gloed zeer verzwakt.

De sneeuw, van haar fonkelend vuur beroofd, was mat en levenloos; reeds waren de trouwste wintervogels voor de naderende avondkoude gevlucht; nare stilte heerschte over de slapende natuur.

Op het Kapellenhoefken hoorde men insgelijks niets: noch stemmen van menschen, noch eenig gerucht van den arbeid. - Hadde de koe in den stal van tijd tot tijd niet geloeid, men zou hebben kunnen denken, dat geen levend wezen er zich bevond.

Wanna zat bij den koeketel voor een spinnewiel. Zeker, eene wegvoerende gedachte moest haren geest geboeid houden; want zeer dikwijls brak de draad in hare hand, of in verstrooidheid zette zij den voet nevens de trede en spon voort aan een wiel, dat niet draaide.

Haar oog was op het uurwerk gevestigd; zij scheen elken tik van den slinger op te tellen, en bezag niet zelden de trage wijzers met eene uitdrukking van grammoedig ongeduld, alsof het uurwerk er aan kon doen, dat het niet gauwer mocht loopen.

Eensklaps schoot zij met verrassing uit hare verstrooidheid op: de koeketel was overgekookt en had een goed deel water in het vuur gestort.

‘Wel, Wanna, toch!’ riep moeder Ann, die op het gerucht uit den stal geloopen kwam, ‘straks zult gij het kokend water nog op uw lijf laten springen zonder het te zien. Meisken, meisken, sedert de leste kermis zijt ge zoo droomachtig geworden, dat ik er mij niet aan versta.’

De maagd scheen ontsteld en verlegen.

‘Kom, kom, moeder,’ antwoordde zij met haast, ‘laat ons den koeketel maar in den stal dragen.... En dan zal ik eens gauw over en weer naar het dorp loopen, om groen garen te halen voor Cecilia: zij heeft het mij verzocht.’

‘Zoo Cecilia het u gevraagd heeft, ga dan maar spoedig; het wordt al laat kind.’

Onder het spreken hadden zij den ketel in den stal gedragen.

Wanna keerde alleen in de kamer terug; zij sloeg eenen blik vol blijdschap naar het uurwerk, en vloog daarop met eenen teruggehouden vreugderoep ter deur uit.

Zoo haast zij wat verder in de baan gevorderd was en het hoofd tweemaal naar het hoefken had omgewend, schoot zij in eenen lach en zeide tot zich zelve:

‘Ah, ah, die moeder! wat zal ze straks staan zien! Zij zal dan weten, waarom ik den koeketel liet overkoken!’

En hiermede begon zij voorwaarts te springen en te loopen, dat de sneeuw in vlokken voor haar opstoof.

Zij had het dorp niet bereikt, toen zij reeds achter het dennenboschken een paard hoorde hinniken.

‘Ha, daar zijn ze!’ riep zij juichend.’ Onze Bles is blij, omdat hij te huis is; maar wist hij er, och arme, iets van, 't is kans dat hij er van op den loop ging.’

Welhaast zag zij haren broeder in de verte met zijne karre

achter het boschken in de baan verschijnen. En ofschoon hij haar niet van zoo wijd verstaan kon, riep zij uit alle kracht, terwijl zij nog harder dan te voren liep:

‘Bart! Bart! Hebt gij den halsdoek?’

De jongen begreep gewis hare gebaren, want hij stond recht in de kar en wierp zijne klak in de hoogte, dat ze op eenige stappen verre in de baan nederviel, en hij verplicht werd het paard te houden staan, om ze te gaan oprapen.

Intusschen kwam zijne zuster gansch in 't zweet daar aangeloopen.

‘Welnu, Bart, hebt gij den halsdoek?’ riep zij.

‘Wantje, Wantje,’ antwoordde hij met blijde geestdrift, ‘ik heb alle geluk! Denk eens na: die heer, - het is een suikerbakker, - aan wien ik mijne reepen leveren moest, die heeft mij gevraagd waarom ik zoo gelukkig scheen, toen hij mij betaalde.’

‘Ja, maar, Bart,’ vroeg het meisje, van ongeduld in de sneeuw trappelende, ‘hebt gij den halsdoek?’

‘Zeker heb ik den halsdoek; maar luister toch,’ hernam de jongen. ‘Ik heb dien heer van onze moeder verteld en van haren besteek(1).’

‘Laat hem eens zien, och Bart, laat hem eens zien!’

‘En die heer, Wanna, weet gij wat hij gedaan heeft? Hij heeft gezegd, dat hij moeder ook wilde besteken.’

‘Zoo? Och God, dat is aardig!’

(1) *Besteek* is een huiselijk feest, dat plaats heeft ter gelegenheid van iemands naamdag. *Besteken* is den gevierden persoon met een geschenk vereeren.

‘Ja, en hij heeft mij goed werk voor den ganschen winter gegeven.’

‘En is dat moeders besteek?’

‘Neen, Wantje, hij heeft een schoon nieuw vijffranksstuk in mijne hand gestoken en gezegd, dat ik dat bij den prijs van den halsdoek moest doen om eenen heel schoonen te kunnen koopen.’

‘Vijf franken! En wat kost dan de halsdoek?’

‘Acht franken en een half, Wantje! acht franken en een half!’

Onze Heer sta mij bij! Bart-lief, wij kunnen met ons drieen eene gansche maand ervan leven. - Ach, laat hem eens zien!’

‘Ja, maar ik moet u eerst nog al iets zeggen. Die heer heeft mij dan ergens in zijn huis gebracht, waar altemaal koperen potten stonden, - zoo gelijk melkakers, - wel duizend, geloof ik. En al die potten waren vol, vol suiker!’

‘Duizend akers vol suiker!’ riep het meisken met de handen boven het hoofd. ‘Maar, Bart, als ge de waarheid zegt, wie eet dat op?’

‘De rijke menschen zeker, Wanna. En toch, de wereld is immers zoo groot? - Ja, maar, Wanna, het aardigste van al: hij heeft mij voor moeder vijf of zes groote pakken gegeven. Kandij: witte, gele, rosse, bruine, zwarte. Wat weet ik altemaal!’

‘Zwarte?’

‘Ja, zoo zwart als pik. Moeder zal niet weten wat het is. Wij zullen lachen!.... Kom nu, onze Bles begint kou te krijgen; ik zal u den halsdoek laten zien. Maar voorzichtig, verkreuk hem niet. - Laat uwe handen eens zien, Wantje.’

‘Och, ik heb daar straks eerst rapen gewasschen.’

Bart was op de kar geklommen om den halsdoek te langen. Ondertusschen mompelde hij al voort:

‘Het is maar, ziet gij het, zuster lief, dit zijn geene dingen om zonder wanten aan te pakken Acht franken en een half!’

Hij daalde van de kar met een papieren pak in de hand en ging onder geheimzinnige gebaren nevens het wiel staan, waar hij voorzichtiglijk het koordeken van het pak ontknoopte. Wanna hing over het pak gebogen; hare groote oogen glinsterden van nieuwsgierigheid; een heldere lach van blijde verwachting glansde op haar gelaat.

Eindelijk, zij zag den halsdoek! Met sprakelooze verwondering staarde zij in het open pak.

‘Welnu, Wanna, wat zegt gij er van?’ vroeg Bart.

Het meisje bleef eene wijl sprakeloos. Plotseling begon zij juichend in de handen te klappen en te springen van blijdschap. Bart deed hetzelfde.... en daar stonden zij, in hunne onnoozele vreugd, op de sneeuw als kinderen te dansen.

Het paard keerde zijnen kop geheel naar achter, als om te vragen wat er geschiedde.

‘Hoe schoon! God, hoe schoon!’ riep Wanna. ‘Och, wat zal moeder blijde zijn! Zoo rood, zoo blauw en zoo geel. Het is om blind van te worden!’

Bart zong met heldere stemme, dat het over het dennenboschken heenklonk:

> ‘Weg met droefheid en met pijn:
> 't Zal vandaag nog kermis zijn!’

‘Och, Wantje! Wantje!’

‘Och, Bart! Bart!’

‘Kom aan nu, klim maar op de kar,’ sprak de jongen.

‘Ja, en doe Bles wat loopen.’

‘Neen, Wantje, wij moeten eerst nog eens goed overeenkomen, hoe wij het gaan doen.’

Beiden klommen op de kar. Het paard stapte voort.

‘Hebt gij nu bloemen?’ vroeg het meisje, terwijl zij in de kar aan het rondzoeken was.

‘Die liggen hier onder mij, in de mand bij de stoop gerstebier,’ antwoorde Bart. ‘Ik ging haast nog vergeten, dat ik eene boodschap van Frans voor u heb.’

‘Voor mij? Van Frans?’ vroeg Wanna met het schaamrood op de wangen.

Bart opende de mande en haalde er eenige zeer kleine bloemkens uit.

‘Zie,’ sprak hij, ‘dit heeft Frans mij verzocht aan u te geven.’

‘Wat kan ik daarmee doen?’ vroeg de maagd droomend.

‘Ja maar, zuster, weet gij hoe deze bloemkens heeten?’ hernam de jongen. ‘Ik wist het ook niet; maar Frans heeft het mij gezegd. O, zulke schoone naam!’

‘Hoe heeten ze dan?’

‘Ze heeten: *Vergeet mij niet!*’

Het meisje keerde zich plotseling met den rug naar Bart, om het hevig rood te verbergen, dat,haar aangezicht gloeien deed. Hij lachte eene wijl in stilte en vroeg dan:

‘Wantje, is Cecilia bij moeder?’

‘Zij is vandaag nog niet ten onzent geweest,’ antwoordde de maagd. ‘Ik ben op de Kloosterhoef gaan vernemen, wat er

aan scheelt. Die barsche Thijs is mij toegeschoten, alsof ik kwam om iets te stelen.'

'En zal Cecilia niet komen?'

'Zij zal komen; zij zal tegen den avond komen, heeft Thijs gezegd; maar met eenen lach, - zoo gelijk van eenen hond, die gaat bijten.'

'Nu, dit is het minste, zoo zij maar komt.... en dan kan moeder ze naar huis leiden, als ze wat laat zou blijven. Kom, zuster, zit nu op de mande nevens mij. Laat ons eens zien hoe wij het zullen schikken.'

Zij begonnen een gesprek, dat met vele blijde gebaren en met herhaald handgeklap van het meisje doormengd was, doch zoo stil en zoo geheimzinnig, dat een voorbijganger geen enkel woord er van zou hebben verstaan.

Voor de deur hunner woning sprong Wanna van de kar en ging in huis; Bart spande het paard uit en leidde het in den stal. Met vele voorzorgen en listen bracht hij insgelijks het pak en de mande binnen.

'Ah, dag moeder,' riep hij, toen hij ter kamer intrad. 'Geef uwe hand eens; ik heb alweer schoon geld voor u.'

Terwijl hij eenige geldstukken in hare hand legde, zag hij rond de kamer; zijn gelaat versomberde eensklaps; diepe droefheid ontspande het.

'Gij denkt zeker,' vroeg de moeder, 'dat ik u geen drinkgeld zal geven, omdat de weduwe van Jan den metser met hare kinderen bier mag komen eten? Neen, Bart, jongen, drink gij Zondag maar een pintje, naar gewoonte: gij zijt veel te braaf.'

Bart nam de eenige centen achteloos aan, en daar de moeder

naar hare slaapkamer ging om het geld weg te leggen, naderde hij tot zijne zuster en zeide haar zuchtend:

‘Cecilia is niet hier!’

‘Zij zal nu niet meer komen,’ sprak het meisje, ‘binnen een half uur is het donker. Wij zullen het haar morgen immers toch vertellen? Toe, ga nu maar naar boven, en houd moeder wat aan den klap, gelijk wij gezegd hebben.’

‘Willen wij nog wat wachten?’ vroeg Bart.

‘Wachten? Dan zullen wij moeder niet meer uit de kamer krijgen.’

‘Welaan,’ zeide de jongen, ‘het is waar. Ik had nogtans zoo gaarne gehad, dat Cecilia erbij ware geweest.... Spoed u dan maar, Wanna - en als het gedaan is, sla dan met de blaaspijp op de tang.’

In aller haast liep Wanna in den stal, haalde de mande, zette vijf of zes tellooren op de tafel, schudde de pakken kandijsuiker er in, legde den schoonen halsdoek half ontplooid daarnevens, bond de bloemen aan de steenen bierkruik en langde drie koffiekommen om uit te drinken; want glazen waren er in huis niet.

Dan sloeg zij zoo hevig met de blaaspijp op de tang, dat de moeder van boven riep:

‘Eh, eh, maak geene stukken daar beneden!’

Bart kwam juichend van de trap geloopen; zijne moeder volgde hem.

Het was een vreemd doch roerend tafereel, de oogen der verbaasde vrouw van de opgesmukte tafel naar hare lachende kinderen te zien wandelen, en alles ondervragend bekijken om de verklaring van die schoone dingen te hebben.

‘Lang leve Johanna! Lang leve Johanna!’ riepen Bart en zijne zuster, daar zij, als uitgelaten, de oude moeder om den hals vlogen en meer dan éénen warmen liefdezoen haar op de wangen drukten.

De jongen rukte zich eerst los uit de omhelzing, greep den nieuwen halsdoek, hing hem over de schouders zijner moeder, sprong naar den muur, om een klein spiegeltje te langen, en riep dan:

‘Zie, zie, moeder, dat is uw Besteek! Nu zult gij met den leelijken halsdoek naar de kerk niet meer moeten gaan.’

Nu eerst bemerkte de moeder wat de vreugde harer kinderen beteekende. Zoozeer was zij ontroerd, dat zij geen woord kon spreken en als verstomd den halsdoek bestaarde.

Een traan rolde eindelijk uit haar oog. Zij trok hare kinderen op hare borst en zoende ze nu insgelijks.

‘Oh, wat is God toch goed!’ zuchtte zij met verkropte stem.

Terwijl zij hare dochter in de armen gesloten hield, liep Bart naar de tafel, schonk de drie kommen vol bier en sprak met ernstige teederheid:

‘Moeder lief, dit gaat op uwe gezondheid! Dat wij lang te zamen mogen leven in liefde en in deugd; dat ik gezond blijve om voor mijne goede moeder te werken, en dat God ons Zijnen zegen geve, hier en hiernamaals in den hemel. Leve Johanna!’

Hij meende de kom aan den mond te brengen; doch hij werd plotseling wederhouden door de kreten zijner zuster, die de deur uitvloog en riep:

‘Ginder is Cecilia! Ah, daar is Cecilia!’

‘Hoera! Hoera!’ juichte Bart, insgelijks het huis uitloopende.

Een oogenblik slechts was de moeder alleen gebleven, toen hare kinderen met Cecilia zich op den dorpel der woning vertoonden.

Maar, o hemel, welke verandering was er in hen geschied! Hun aangezicht was door droefheid ontspannen; zij gingen met het hoofd gebogen en zagen Cecilia aan met nieuwsgierigheid en schrik.

Sprakeloos trad Cecilia tot bij de tafel, liet zich daar op eenen stoel nedergaan en begon te snikken en tranen te storten, dat de anderen, met verstomdheid geslagen, er bevend stonden op te zien.

De moeder naderde eerst tot de maagd, vatte haar de hand en vroeg:

‘Och Heer, Cecilia lief, wat is er gebeurd? Een ongeluk?’

Zij ontving geen antwoord.

Bart kwam bij de maagd staan en riep op snijdenden toon, met pijnlijke tranen in de stem:

‘Cecilia! Cecilia!’

Hetzij deze roep, die uit een scheurend hart scheen op te gaan, de maagd diep had getroffen, hetzij het storten der tranen zelf haren boezem had ontlast, zij hief het hoofd op en sprak met kwijnende stemme:

‘O, vrienden lief, ik kan bijna niet spreken van verdriet. Laat mij nog wat weenen....’

‘Cecilia, Cecilia, gij zult mij doen sterven!’ riep Bart gansch buiten zich zelven. ‘Wat is het? Om Gods wil, spreek!’

‘Denkt eens na,’ zuchtte het meisje, ‘hoe ongelukkig ik ben: het is de laatste maal dat gij mij ziet!’

Eene reeks van allerlei pijnlijke kreten antwoordde op deze onverwachte verklaring.

‘Ik mag hier nooit meer komen,’ hernam Cecilia tusschen eenen tranenvloed, ‘niemand van u mag ik nog aanspreken. En eilaas, ik moet, ik moet gehoorzamen!’

‘Gij moogt ons niet meer aanspreken?’ vroeg de weduwe met verbaasdheid. ‘Waarom? Wij hebben toch niemand iets misdaan?’

‘Ach, vraag mij niets,’ smeekte het meisje, ‘ik mag niet spreken.’

Bart brak los in woede; hij sloot de tanden opeen, neep zich de vingeren in de vuisten te pletten en riep:

‘Oh, ik dacht het wel! Dat heeft dat serpent van eenen Thijs weer gedaan! Zie, ik ben goed, ik heb nog nooit eenen vorsch kwaad gedaan.... maar, dat ik dien menschenplager onder mijne handen krijge, - en als ik hem den nijdigen kop niet van het lijf trek, dan....’

De oude moeder legde hem met schrik de hand op den mond en brak zijne wraakzuchtige rede.

‘Bart,’ zeide Cecilia biddend, ‘zoo gij eenige vriendschap voor mij hebt, stel toch die gedachten uit uw hoofd. Mijn oom zelf heeft het mij bevolen. Er is niet aan te doen: het is mijn lot.’

‘God, ik zal u dan nooit meer zien!’ huilde de jongen met wanhoop, daar hij met het hoofd op de tafel ging liggen en bittere tranen stortte.

‘Hier zal ik nooit meer komen,’ was het antwoord, ‘maar

als ik daar, zoo alleen en verlaten, gansche dagen op de Kloosterhoef zal zitten, o, vrienden lief, ik zal altijd, altijd aan u denken. Nu eerst weet ik hoe gaarne ik u altemaal zie!'

Deze laatste woorden deden nog meer treurnis ontstaan. Allen weenden met gebroken hart.

Cecilia zag eensklaps met benauwdheid naar buiten; waarschijnlijk bemerkte zij iets, dat haar diepen schrik inboezemde; want zij richtte zich bevend op en raapte met haast eenige voorwerpen te zamen, die op eene kast lagen.

'Hemel,' sprak zij, 'ik was het reeds vergeten! Ik ben hier gekomen om mijn naaikussen te halen; vaartwel, vaartwel, ik moet gaan....'

Bart wendde zich om op den toon van benauwdheid dezer woorden.

Hij ook blikte naar buiten. Het vuur der gramschap gloeide eensklaps in zijne oogen.

'Zie, ginder in den weg staat hij, de booze duivel,' huilde de jongeling. 'Ga weg ga weg!'

Hij wilde ter deur uitspringen; maar zijne moeder sloeg hare, armen om zijnen hals en weerhield hem met kracht, ofschoon hij loeide als een verwoede stier en geweld deed om te ontsnappen.

Intusschen had Cecilia met haast een gouden kruisken uit hare borst getogen. Het kleinood in de hand van Wanna leggende, sprak zij:

'Ik heb aan de weduwe van Jan den metser gezegd, dat ik haar helpen zou. Ik kan het niet. Hier is een kruisken van mijne moeder zaliger. Dat zij het verkoope om brood voor hare

kinderen. Moeder Ann, Bart, Wanna, vrienden lief, o vaartwel, en denkt aan mij; - bidt, bidt, dat God mij bescherme. Ik zal sterven, sterven van verdriet, uitteren, vergaan, want....'

De stem verkropte in hare keel; zij liep snikkend en met de handen voor de oogen ter deure uit.

Een oogenblik daarna zaten de bewoners van het Kapellenhoefken in stilte te weenen.

De halsdoek lag vergeten op eenen stoel, - en reeds was diepe duisternis over het aardrijk gedaald, eer iemand van hen uit de stomme verslagenheid, uit de grievende zielepijn was opgestaan.

V

Alsof Cecilia de engel ware geweest, die door zijne tegenwoordigheid het Kapellenhoefken met geluk en vreugde had begiftigd, was alle blijdschap met haar verdwenen.

Bart, de vroolijke, de moedige jongeling, was niet meer kennelijk. Gansche dagen bleef hij sprakeloos en peinzend; zijn hoofd, door durende treurnis neergedrukt, helde voorover; op zijn bleek en levenloos gelaat stonden zielesmart en wanhoop te lezen.

Al zijne liederen waren vergeten; en arbeidde hij nog als te voren, zijne bewegingen waren langzaam en onzeker, gelijk van iemand, wiens gedachten verre afdwalen van hetgeen zijne handen doen. Nauwelijks bleef hem aandacht genoeg over om nu en dan een kort en afwijzend antwoord op de vertroostingen zijner moeder te geven.

Aldus werd het lieve hoefken in min dan twee maanden zoo stil, zoo eenzaam en zoo treurig als de nare woning der gierigaards.

Wat den jongeling het hart indrukte, was niet zoozeer de afwezigheid van Cecelia, als wel de onwetendheid, waarin hij zich bevond over haar lot. Zijne verbeelding schiep hem allerlei schriktooneelen; hij zag haar lijden en weenen; hij hoorde haar klagen en zuchten. En zoo was hem de slaap, evenals het wakend leven, vol plotselijke aandoeningen, vol ontsteltenissen,

die hem folterden met eeuwige pijn en onrust. Genoeg was dit zichtbaar, wanneer hij met eenig werk bezig was en somwijlen eensklaps begon te beven, of de tanden in gramschap opeensloot, of smeekend den blik ten hemel sloeg.

Het gevoel zijner onmacht knaagde als een worm aan zijn hart. Cecilia had hem zijne onthouding zoo smeekend afgebeden; hij had gezien in haren blik, dat eene geheime en schrikkelijke macht haar tot onderwerping dwong. Misschien hadde hij haar ongelukkig gemaakt door wraak te zoeken op hem, die de oorzaak harer smarten scheen te zijn.

Deze laatste gedachte weerhield hem van iets tegen Thijs te ondernemen, hoezeer hij ook in sommige oogenblikken zich het bloed van woede en beklemde razernij in de hersens voelde klimmen.

Gedurende de week verliet Cecilia de Kloosterhoeve niet; zelfs verscheen zij nooit op den dorpel der sombere woning; maar des Zondags ging zij ter kerke met haren ouden oom en met Thijs. Reeds drie achtereenvolgende weken had Bart in den weg gestaan, dien Cecilia volgen moest. Telken male, van zooverre het meisje hem kon bemerken, had zij de oogen neergeslagen en was hem voorbijgegaan, zonder zelfs op zijnen groet te letten. Mocht hij uit Cecilia geen enkel teeken bekomen, haar oom integendeel wierp vergramde blikken op hem, en scheen hem schrikkelijke dingen te wijten. Thijs bezag den jongeling spottend en met linkschen oogslag, terwijl hij intusschen Cecilia lachend bij den arm vatte, het hoofd in zichtbare vleierij naar haar Overboog en zich gedroeg, alsof tusschen hen beiden een ander gevoel dan de vriendschap deze gemeenzaamheid wettigde.

Zeggen, hoe diep zulk gezicht het hart des jongelings wondde, is onmogelijk. Genoegzaam waren reeds, om hem onuitsprekelijke smarten te doen lijden, de bleekheid van Cecilia's gelaat en de traan, dien hij op hare wang meende te ontdekken; evenwel, de hatelijke spotternij van Thijs boorde hem nog veel wreeder door den boezem.

Driemaal had hij dus op den kerkweg gestaan, en driemaal had hij de plaats ontvlucht, om in den stillen schoot der dennenbosschen de tranen te verbergen, die uit zijne oogen als bronnen opwelden.

Sedert dan had deze ontmoeting hem zulken schrik ingeboezemd, dat hij slechts van verre en onbemerkt den terugkeer der maagd nog durfde afspieden.

De weduwe van Jan den metser kon alleen nog somwijlen eenen straal van verlichting in zijnen verengden boezem schieten. Zij bedroog zich geenszins over de geheime zucht, die den jongeling lijden deed, en wist met berekende doelmatigheid in zijn hart de vezelen te raken, die het gevoel der hoop kon doen trillen. Met volle stoutheid sprak zij het woord *liefde* voor hem uit, en dwong hem tot de bekentenis zijner zielekwaal. Dit gaf haar het recht om hem met onbewimpelde woorden te troosten, door altijd van Cecilia te spreken en hem te doen hopen, dat de afwezige vriendinne ook een zelfde gevoel tot hem in den boezem droeg.

De bedelaresse had, sedert het afscheid van Cecilia, eene werkdadigheid getoond, die verwonderen mocht. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat was zij te been met haar kind. Verscheen Bart op het veld om te arbeiden, zij stond onmiddellijk bij hem, troostte hem een oogenblik met schoone vooruitzichten, en liep

dan weder voort, om een uur daarna nogmaals hem te bezoeken. Moest de jongeling voorbij de Kloosterhoef, hij vond de weduwe met haar kind tegen den kant zitten, als bespiedde zij de woning der gierigaards. Ging hij door het dorp, en was het nat of droog, hij zag ze draven en loopen. Stond hij des Zondags van verre op het voorbijgaan van Cecilia te wachten, hij zag de weduwe te midden van den weg aankomen en stoutelijk eene aalmoes aan Cecilia vragen, ofschoon de gierigaards haar met grammoedige gebaren afwezen.

Waarschijnlijk dreef een gevoel van dankbaarheid voor Bart en Cecilia de arme weduwe tot het inspannen dezer ongemeene pogingen; misschien was de haat, dien zij den boozen Thijs toedroeg, insgelijks eene voorname oorzaak harer werkdadigheid.

En inderdaad, waar zij den vervolger van Cecilia, den vijand van Bart, ook mocht ontmoeten of zien, schouwde zij hem zoo scherp en zoo geheimzinnig in de oogen, en scheen hem zoo stoutmoedig te dreigen en uit te dagen, dat Thijs, onder den herhaalden invloed van haar gezicht, allengskens met vrees voor haar was bevangen geworden en zich overtuigd had, dat de weduwe, die hij zoo dikwijls met barschheid had verstooten, iets van zijne inzichten op de erfenis van Jan-Oom vermoedde. Wat hij van haar te vreezen had, wist hij niet; maar daarom boezemde zij hem des te meer bekommernis in. - Het was hem daarenboven niet onbekend, dat de weduwe van haars mans zijde recht had op een klein gedeelte der erfenis: dit was zelfs de reden zijner bijzondere barschheid tegen haar geweest.

Deze bekommernis en bovenal de oogenschijnlijke verzwakking van Jan-Oom deden hem, met ongeduld en door allerlei middelen, bij Cecilia aandringen om haar in het huwelijk met

hem te doen toestemmen. Dan eens was hij vleiend en beloofde haar alles goeds; dan weder was hij wreed en hatelijk, mishandelde het onschuldige meisje, en poogde haar door schrik, ja, zelfs door de vrees van haar leven, tot zijn inzicht over te halen. Maar wat hij aanwendde en hoezeer hij door de vuigste lastertaal het gemoed des ooms tegen haar aanstookte, de maagd bleef weigerend en besloot zich meesttijds in Jijdzaam stilzwijgen, dat de oom als eene schuldige koppigheid haar verweet

Op eenen vroegen morgen zat Cecilia bij den schoorsteen; een stuk doek, waaraan zij was begonnen te naaien, lag op haren schoot. Zij arbeidde evenwel niet: de handen rustten ontspannen op hare knieën; zij schouwde met strakken blik in den uitgedoofden haard en sprak met stille stem tot zich zelve. De naam van Bart en de naam van haren oom vielen somwijlen met eenen diepen zucht van hare lippen. Haar gelaat bewoog echter niet en bleef levenloos als het aangezicht van een steenen beeld.

Eensklaps kwam een gerucht van stappen hare ooren treffen; de bleekheid des doods spreidde zich over haar gelaat, en zij beefde, als vreesde zij voor eene akelige verschijning.

Inderdaad, het was Thijs, die eene deur opende en in de kamer trad

Cecilia boog het hoofd nog dieper en verborg dus haar gezicht; anders verroerde zij zich niet.

Op het gelaat van Thijs stond een lach, zoo boos en zoo venijnig wreed, dat de schrik der maagd waarlijk niet overdreven was.

Zonder spreken naderde hij tot Cecilia, onder schijnbaar

voorwendsel om in den haard met de tang iets te zoeken. Hij trapte het meisje zoo geweldig op den voet, dat eene pijnlijke zenuwrilling over gansch haar lichaam liep. Zij sprak echter geen woord. Dan bewoog hij zijne ellebogen bij haar hoofd en stiet haar wreedelijk in het aangezicht, zonder dat echter eene klacht haren mond ontviel. Integendeel, zij kroop ineen en maakte zich klein, als iemand, die zich aan lijden verwacht en het met machtelooze onderwerping aanvaardt.

Na vele dergelijke mishandelingen, waartusschen het lichaam der maagd zonder tegenstand over en weder werd gestooten als een onbezield voorwerp, riep Thijs op barschen toon:

'Gij zit daar als een stuk hout! Maak u uit mijnen weg?'

En bij deze woorden stiet hij het meisje met zooveel kracht tegen den schouder dat haar hoofd tegen den schoorsteen botste.

Zij hernam even stilzwijgend hare vorige houding, doch begon ditmaal overvloedige tranen te storten. De booze pijniger verwijderde zich op twee of drie stappen van de maagd, kruiste de armen overeen, bleef met eenen grijnslach op haar staan zien en sprak:

'Ik heb u gisteren gezegd, dat het heden de laatste dag is. Bepeins u wel! Er is niets zoo ijselijk, dat gij er u niet op zoudt mogen verwachten, indien de zon ondergaat zonder dat ik uwe toestemming hebbe.'

En alzoo de maagd noch verroerde noch sprak, ontvlamde zijne woede heviger.

'Ah!' riep hij uit, 'gij zwijgt? Het is de laatste schijn van macht, die u overblijft. Alles in u moet te niet! Ik weet middel om uwe tonge los te maken. Laat hooren uwe taal!'

Hij sprong naar de maagd, vatte haar beide schouders met

klemmende vuisten vast, en schudde haar zoo geweldig over en weder, dat haar het hoofd er van draaide. Terwijl schouwde hij haar in de oogen met eenen venijnigen blik, die het arme meisje in al hare ledematen deed beven, als vreesde zij eenen moord.

‘Spreek!’ bulderde hij, ‘spreek, of ik verpletter uwe schouders in mijne handen!’

Eene doffe klacht ontsprong de borst der maagd; zij liet zich op de knieën zakken en zuchtte met de handen in de hoogte:

‘O, Thijs, wat heb ik u misdaan? Moet ik sterven, ach, dood mij niet zoo langzaam!’

De wreedaard bezag met eene soort van wellust de lijdende maagd, die voor zijne voeten geknield zat te beven.

‘Ik heb het u immers gezegd,’ lachte hij, ‘dat gij nog voor mij zoudt knielen? Gij geloofdet niet, dat het kon zijn? Daar ligt gij nu!’

‘Vergiffenis, genade!’ smeekte Cecilia, ‘ik zal alles doen wat gij wilt: mij de slavin uwer minste wenschen maken, gehoorzamen op uwen wenk, uwe dienstmeid zijn....’

‘Dat is het niet wat ik wil.’

‘Mijn erfdeel zal ik u afstaan, mijnen oom bidden dat hij het u ook geve; en is het noodig, ik zal getuigen roepen en de schriften teekenen, die u in bezit van alles moeten stellen. - Maar, om Gods wil, laat mij wat rust, een beetje vrede.... mijn geest verdwaalt.... ik gevoel, ik vrees, - ik word zinneloos....’

Zij boog het hoofd diep op de borst, doch bleef geknield.

‘Dat gaat zoo niet,’ antwoordde Thijs. ‘Er is een ander middel om van mij het beste mensch der wereld te maken. Gij

kent het middel. Heden staat de keus u nog vrij; morgen is het te laat. Aanvaardt gij het niet, dan moogt gij vaarwel zeggen aan het licht der zon; gij zult vergaan als sneeuw onder het vuur mijner wraakzucht. Ah, ah, gij ziet wel, dat gij mij nog niet kent. Antwoord op mijne vraag: wordt gij mijne vrouw of niet?'

De maagd stond sprakeloos op en ging weder op haren stoel zitten, waar zij zich de handen voor de oogen legde.

'Cecilia,' sprak Thijs op koelen toon, daar hij insgelijks zich nederzette, 'vooraleer ik tot ergere dingen besluite, wil ik u nog eens de voorzichtigheid aanraden. Ik begrijp u waarlijk niet. Het ligt in de bestemming van elk meisje, dat zij eens trouwe, hetzij vroeg of laat. Wat geeft het er aan hoe de man heet, zoo hij in staat is om zijne vrouw goed te onderhouden en haar het leven aangenaam te maken? En dat ik het zal kunnen, daaraan twijfelt gij voorzeker niet. Het is welwaar, dat wij in onze jonge jaren vermeenen, dat liefde, schoonheid, vriendschap zaken zijn, die hare waarde hebben in het leven. Droomen! droomen, die vergaan met de dwaasheid der jeugd! Er is maar één ding, dat bestendig blijft, één ding dat de plaats van alles vervult of de onuitputbare bron van alles blijft. Dit ding heet *geld*. Welnu, geld zullen wij hebben in overvloed. Waarom dan getreurd? Omdat liefde, genegenheid, vriendschap aan ons huwelijk zouden ontbreken? Wat prijs kan een emmer water hebben voor hem, die meester is van de bron, waaruit het gedurig vloeit?.... Gij antwoordt niet? Ik begrijp het wel, het is het gebrek aan liefde niet, dat u wederhoudt: het is de haat, dien gij mij toedraagt. Maar wat is de haat? Een droom! Een gevoel, dat evenals de liefde ontstaat en

verdwijnt met zijne oorzaak. Gij haat mij, omdat ik u kwaad doe? Trouw met mij: ik zal u vriendelijk zijn; uw haat zal vergaan met de reden, die deze drift in uw hart deed groeien. Wat zegt gij?.... Moet ik weder gram worden en de taal met geweld uit uwen mond halen?'

Bij deze vraag, op eenen somberen toon van bedreiging gedaan, begon de maagd opnieuw te beven. Met smeekende stem antwoordde zij:

'O, vergeef het mij, ik kan niet liegen! Het is, ziet gij, Thijs, hier zoo gansche dagen alleen te zijn en te denken en te droomen en te lijden.... de geest zinkt dieper in de zaken, en hij beschouwt dingen, voor welker doorgronding hij anders achteruit zou gaan. Weet gij wel wat het huwelijk is?'

'Het is de verbintenis van twee personen, die hun leven in gemeenschap leggen, om er meer voordeel uit te trekken,' zeide Thijs. 'Min noch meer dan twee kooplieden, die hun geld te zamen brengen, om grooteren handel te kunnen drijven.'

'Gave God, dat het zoo ware!' zuchtte Cecilia. 'Misschien zou ik mij aan uwen wensch kunnen onderwerpen.'

'Het is niets anders, geloof het,' viel Thijs haar in de rede.

'Neen, neen, het is de vernietiging van het vrouwelijke wezen,' hernam de maagd met zonderlingen nadruk, 'vernietiging door het goddelijk gebod, door het gevoel des plichts, door de onverbiddelijke noodzakelijkheid. Nu, ongehuwd, geniet ik toch vrijheid; ik bezit eenen eigen wil, ik mag u wederstaan zonder dat ik zondige tegen God of tegen mijn geweten. Sterf ik van verdriet onder uwe vervolging, misschien zal ik in

den hemel belooning vinden. Met u getrouwd, uwe vrouw, dan moet ik uwe minste begeerte voldoen, mij onderwerpen aan uwen minsten wil, u toebehooren als eene lijfeigene slavin!.... Dit is hetgeen mij schrikken doet, bij de gedachte alleen van hetgeen gij eischt.'

Gansch verwonderd scheen Thijs over deze rede; niet zoozeer over hetgeen zij bevatte als wel over den ernstigen en koelen toon, waarop zij gesproken was. Het veroorzaakte hem innige spijt nog zooveel macht en standvastigheid te vinden in iemand, die hij gansch uitgeput en ontmoedigd achtte. Na een oogenblik onder dezen invloed gebleven te zijn, antwoordde hij lachend:

'Ik begrijp u; inderdaad, gij zijt diep in de zaak. Gij zoudt bekwaam zijn, indien gij toestemdet, om mij den huwelijkszoen te weigeren. Hoe kinderachtig.'

'Ah,' riep Cecilia in vertwijfeling uit, 'die zoen, die zoen zou mij doen sterven! En moest ik eenen enkelen dag leven na die ramp, ik zou mij zelve haten meer dan ik u haat!'

Thijs richtte zich op, en, de maagd met bittere grijns aanziende, vroeg hij:

'Aldus, gij wilt liever anders sterven: langzaam, als iemand, die met speldesteken wordt vermoord?'

Hij bekwam geen antwoord. Eene lange wijl bleef hij in gepeins verzonken. Eindelijk zeide hij op lossen toon:

'Het is wel; ik heb geene hoop meer om u tot redelijkheid over te halen. Op eene andere wijze zal ik tot mijn doel geraken. - Ik zou u misschien nog een weinig moeten doen voelen, of mijne vingeren vleesch of ijzer zijn; maar het is dezen mor-

gen niet meer noodig: ik zal mijne kracht bewaren tot namiddag. Overdenk gij intusschen wat het huwelijk is; het zal u misschien in de andere wereld tot iets nuttig zijn!'

Dit zeggende, ging hij op den dorpel der buitendeur staan, zag naar alle richtingen uit en mompelde in zich zelven:

'Het hatelijk wijf is er niet. Haasten wij ons!'

Hij keerde terug in de kamer en zeide tot Cecilia met eene vlammende bedreiging in de oogen:

'Ik moet uitgaan voor een kort oogenblik. Grendel de deur langs binnen. Misschien zal Frans Dalinckx komen om zijnen cijns te betalen. Doe hem wachten. - Zoo gij voor iemand anders durfdet openen....'

Hij hief zijne hand in de hoogte, kromde zijne vingeren tot eenen klauw te zamen, en doende alsof hij haar naar den hals wilde grijpen, sprak hij met moorddadigen haat op de lippen:

'Gij verstaat mij!'

Hiermede liet hij haar gansch bevend zitten en verliet het huis langs de baan, die naar het dorp leidde.

Nauwelijks was hij ter deure uit, of Cecilia stond op, stak den grendel in, keerde terug in de kamer en ging in eenen duisteren hoek op de knieën zitten met de handen tot God om bescherming biddende.

Akelige stilte heerschte rondom haar. Nu in volle eenzaamheid, ontlastte zij haren boezem en weende met pijnlijke snikken tusschen hare bede.

Somwijlen sloeg de wind in den schoorsteen, of er kraakte iets aan het oude gebouw. Dan zag Cecilia sidderend om naar de deur, en haar gelaat verbleekte van schrik. Telkenmale boog zij zich echter weder in haar tranenvol gebed.

Eensklaps hoorde zij een lichten klop op de deur, zoo geheimzinnig en zoo stil, dat zij het bijna niet hoorde. Evenwel, zij stond op en naderde meer tot de deur. De klop werd herhaald.

‘Wie is daar?’ vroeg Cecilia even stil, alsof de toon der stemme van buiten haar hadde beheerscht.

‘Cecilia, zijt gij alleen?’ vroeg men door het sleutelgat.

‘Ach, Kaat lief,’ antwoordde de maagd, de stem herkennende, ‘om Gods wil, ga weg! Verwijder u van onze deur.’

‘Gij zijt alleen? Laat mij binnen, laat mij binnen!’ smeekte Kaat.

‘Ik mag niet. O, ga weg; ik beef, dat hij u zal zien.’

Er volgde eene wijl stilte. De stem van buiten hernam welhaast op klagenden toon:

‘O, Cecilia, mijn arm Mieken ligt hier op uwen dorpel te snakken, te sterven van honger: een enkel stuksken brood kan het redden. En gij, Cecilia, gij zoudt mij dit stuksken brood niet geven!’

De maagd, zonder te overwegen wat er waar of geveinsd in deze klacht kon zijn, begon te sidderen en bezag starend den grendel der deur, terwijl zij de hand vooruitbracht om haar te openen, doch dus met verschriktheid bleef staan, als moest de grendel haar branden.

‘Gauw, och, gauw,’ zuchtte de stem van buiten, ‘het sterft, het sterft!’

Cecilia schoof den grendel met koortsige haast weg en opende de deur slechts half; maar de arme vrouw, die deze beweging had afgespied, drong er met geweld binnen. Daar zij

zag, dat Cecilia haar vragend aanschouwde en misschien hare verwondering door eenig geroep ging uitdrukken, legde zij het meisje de hand op den mond en sprak op geheimzinnigen toon:

‘Stil! - Mijn kind? Het is op het Kapellenhoefken, gezond en tevreden. Ik heb u bedrogen, ik moest u spreken. Waar is uw oom? Boven? Stil dan, hij mag ons niet hooren.’

‘O, ga weg, vertrek; Thijs komt meteen terug!’ smeekte de bevende maagd.

De vrouw ging tot de schapraai, nam er een brood uit, als iemand, die met de gelegenheden des huizes bekend was, en sneed er eenen kleinen kant af. Zij sloot de schapraai, en, tot Cecilia wederkeerende, sprak zij:

‘Dit is de aalmoes, die gij mij gegeven hebt. En zeg hem anders niets. Ik heb hem gezien; hij is bij den notaris ingegaan. - Smeek niet om mij te doen vertrekken. Het is drie maanden lang dat ik zulk oogenblik afwacht; om dit oogenblik te verrassen, heb ik dagelijks, van den morgen tot den avond, de Kloosterhoef afgespied. Ik wil weten wat hier geschiedt. Het is niet zonder inzicht dat Thijs bij den notaris gaat: het zal om ernstige zaken zijn, - die tijd vragen. Hij zal zoo spoedig niet wederkeeren.... Dit ook zal ik achterhalen.... Gij zijt bleek en mager als een lijk. Wat gaat hier om, dat u uitteren doet?’

‘Kaat, Kaat lief, ik mag niet spreken,’ antwoordde het meisje.

‘Niet spreken?’ herhaalde de vrouw met bitteren spot. ‘Wat vreest gij dan? De dood is reeds in uwe oogen. Ah, hij heeft u verboden te spreken? Hij wil u versmachten; hem is het gelijk, op welke wijze hij u kwijtgeraakt om uw erfdeel te

bezitten. En gij, door lang lijden verpletterd, gij zoudt hem laten zegepralen door uwe vreesachtigheid? Denkt gij, dat gij God niet vergrammen zult, met alzoo de boosheid tegen u zelve te doen gelukken?.... Gij zoudt mij kunnen antwoorden, dat gij meester zijt over uw leven. Misschien! Maar zoo uw dood iemand anders vermoorden moest, die verkwijnt uit liefde tot u....'

'God! God!' zuchtte het meisje klagend. 'Is Bart ziek?'

'Hoe durft gij het vragen, Cecilia?' hernam Kaat. 'Aldus, gij hebt aan hem niet gedacht? Niet getreurd, omdat uwe oogen hem niet meer zagen?'

De maagd liet zich op eenen stoel zakken en begon te weenen.

'Kaat,' snikte zij, 'ik doe misschien kwaad met u in mijn hart te laten lezen. O, ik heb meer geleden dan hij; want hij toch ziet de zon, de velden, het licht; hij hoort vriendenstemmen, hij heeft eene moeder.... en ik, ik hoor niets dan laster en vermaledijding - en zijnen naam, wanneer hij in de eenzaamheid uit mijnen boezem opstaat.... En ik, ik zie niets dan de vier naakte muren mijner gevangenis - en zijn beeld, dat voor mijne verbijsterde oogen zweeft.'

Een glimlach van blijdschap verhelderde het gelaat der vrouw; zij vatte met teederheid de hand der maagd en vroeg:

'Gij bemint hem dus ook, Cecilia?'

Het meisje boog het hoofd om het schaamrood te verbergen, dat haar aangezicht kleurde.

'Ach, zeg het mij, Cecilia zeg mij, dat gij hem bemint!'

'Ik mag niet, Kaat; gij zult het geheim mijner ziel niet bewaren.'

‘Maar, Cecilia, zoo ik er het leven van iemand mede redden kan?’

‘Ach, hij wete dan wat ik mij zelve nog niet heb durven bekennen. Zijne afwezigheid was mijn grootste verdriet; - en, moet ik sterven, mijne ziel zal zijne gedachtenis medenemen tot bij God....’

Kaat stond op, deed de deur half open en blikte in de verte over de velden. Zij keerde terug en zeide:

‘Ik zie Thijs nog niet. En toch, Cecilia, heb moed, werp u op tegen hem; hij is een lafaard!’

‘Maar, Kaat, is het toch waar,’ zuchtte de maagd, ‘is Bart zoo ziek?’

‘Ziek wel niet,’ antwoordde de vrouw, ‘bleek, mager en kwijnend, gelijk gij zelve, juffrouw. Dicht genoeg bij het graf om te sterven, zoo niets hem troosten komt. Maar nu, nu heb ik balsem voor zijne wonde.... Laat hooren, Cecilia lief, spreek haastig: wat is hier geschied sedert die drie ongelukkige maanden?’

‘Luister, Kaat, gij zult er niemand iets van zeggen, niet waar? - En toch, gelijk gij zegt, wat is erger dan de dood? Thijs wil hebben, dat ik met hem trouwe....’

‘Ik dacht het wel!’ mompelde de vrouw.

‘Mijn oom gebiedt het mij dagelijks. Ik stierve nog liever duizendmaal!.... Er zijn geene vervolgingen, die mij niet worden aangedaan. Ik word belasterd, uitgescholden; ik lijd honger; ik bezwijk van angst en schrik, en.... maar om Gods wil, Kaat, zeg dit toch aan Bart niet.... ik word gestooten, genepen, geslagen, afgebeuld als een arm dier.’

‘Hemel, wat is dit!’ riep Kaat met de handen in de hoogte.

‘Zijt gij dan in eenen moordkuil? God beware mij! Ik iets daarvan aan Bart zeggen? Hij zou bloed vergieten, de ongelukkige.... En uw oom, is uw oom dan zinneloos!’

‘Mijn oom, och arme, hij wordt bedrogen, misleid. Alwat ik zeg, schijnt hem logen en valschheid: hij is betooverd, Kaat. Kon ik hem slechts alleen spreken; maar gansche dagen is hij boven, verre weg naar achter, opgeslotenen zelfs voor Thijs niet genaakbaar. Komt hij beneden om te eten, Thijs zit er altijd bij en weet mijne woorden zoo te verdraaien, dat alles wat ik zeg of doe, de gramschap van mijnen oom ontsteekt, alsof er niets meer uit mijnen mond kwame dan valschheid, bedrog en laster. Dikwijls heb ik zelve getwijfeld, of ik niet inderdaad boosheid sprak of zinneloos was. - Sedert heb ik mij onderworpen aan mijn lot: ik zwijg en lijd, ik buk het hoofd in de gedachte, dat de kwijndood mij door God is voorbeschikt....’

‘Afgrijselijk!’ zuchtte de vrouw. ‘Waarom ontvlucht gij die hel en hare duivels niet?’

‘Ah, Kaat lief, meer dan eens, wanneer eene onbegrepene vrees voor erger mij sidderen deed, heb ik naar de deur uitgezien, maar....’

‘Maar zwakheid, lafheid!’ riep Kaat op bitteren toon.

‘Maar mijn oom? Zal ik hem alleen, in het geheim dezer muren, aan de valschheid en de wreedheid van Thijs overleveren? En de schande dan? Eene dochter, die hare woning ontloopt!’

De maagd zweeg; want Kaat was opgestaan om aan de deur te gaan zien.

‘Ginder komt hij,’ sprak zij zonder ontsteltenis terug-

keerende. ‘Zoo hij mij ziet, spreek van den kant brood, dien gij mij uit medelijden gegeven hebt. Verlies den moed niet: ik zal u helpen! En kan ik het niet spoedig genoeg, ontvlucht dit huis, dat God vervloekt heeft.’

De schrik was weder geheel in het meisje teruggekeerd. De komst van Thijs wekte haar op uit de vergetelheid. Zij stond te sidderen en stak de handen biddend tot de arme vrouw uit, terwijl zij smeekte:

‘O, ga, ga weg! Hij zal u mishandelen!’

‘Ik vrees hem niet,’ antwoordde Kaat. ‘Wees welgemoed, Cecilia lief, gij zult mij wederzien.’

De arme vrouw verliet het huis met tragen stap. Voor de deur bemerkte zij, dat Thijs haar had gezien en daarom zelfs met grootere haast huiswaarts geloopen kwam. Zij verwijderde zich tot op twee of drie boogschoten en bleef daar staan, terwijl zij zeide:

‘Hij zal Cecilia mishandelen misschien; maar ik zal voor het sleutelgat staan en hooren wat er geschiedt.’

Welhaast zag zij, dat Thijs het voetpad verliet en eene andere richting nam, om naar de plaats te komen, waar zij zich bevond. Zij wachtte hem zonder ontsteltenis af.

Toen Thijs haar naderde, bulderde hij allerlei bedreigingen tegen haar; maar zij ontving hem met eenen tergenden grimlach, en schouwde hem met zooveel misprijzen in de oogen, dat hij eensklaps staan bleef.

‘Wie heeft u de deur geopend?’ riep hij, van beklemde woede bevend. ‘Wat gingt gij op de Kloosterhoeve doen?’

‘Al schrikkelijke zaken!’ spotte Kaat. ‘Ik heb een half

uur gebeden om een stuk brood, en Cecilia heeft het mij gegeven. Iedereen is niet zoo onbarmhartig als gij.'

'Laat zien dat brood?' gebood hij op eenen toon, die getuigde, dat hij niet geloofde wat men hem zeide.

De weduwe toonde hem den kant brood. Hij keerde hem driemaal om, gaf hem terug en zeide:

'Het is gelijk: gij blijft ten onzent weg, of gij zult het u berouwen.'

'Ik lach met uwe bedreigingen,' antwoordde Kaat op onverschrokken toon. 'Gij kunt mij niets doen. Maar ik, arme bedelares, ik zal u wel vinden.'

'Gij?' riep Thijs, buiten zich zelven en de hand opheffende, als wilde hij de arme vrouw mishandelen. 'Geen woord meer, of ik breek u den hals!'

Kaat wees met de hand naar een veld, waar drie of vier landbouwers aan het arbeiden waren.

'Ziet gij ginder op het veld?' sprak zij. 'Al die menschen beminnen mij en haten u. Raak met eenen enkelen vinger aan mijn lijf, en ik schreeuw, dat gij mij vermoordt. Er zullen geene getuigen ontbreken om te zeggen, dat gij tot nog erger bekwaam zijt. Aldus, zoo gij niet gaarne gendarmes ziet, houd uwe handen te huis!'

Thijs sidderde wel van spijt en gramschap, doch hij bleef staan en zag met verbaasdheid en een soort van schrik de arme vrouw aan, die hem tergde door haren spotlach.

Zij hernam:

'Ah, gij gelooft alleen slim te zijn! Het is wel mogelijk, dat gij u bedriegt. Gij meent, dat men niet weet wat er omgaat op

de Kloosterhoef? Is het vandaag of morgen, dat Jan-Oom het testament teekenen zal?'

'Wat? Wie zegt dit?' riep Thijs met verrassing en verslagenheid. 'Het is niet waar!'

'Het is niet waar? En gij staat daar als een schooljongen, die van de plak gaat krijgen! - Maar let wel op wat gij doet; elk zal zijn deel hebben. - Houdt gij de deuren van de Kloosterhoef gesloten, de Wet kan ze openen.'

'De Wet? De Wet? Wat reden kan die hebben om te doen wat gij zegt?'

'Hoor, Thijs, gij weet het zoo goed als ik: waar geene reden is, daar maakt men er eene.... En nu, vaarwel, tot wederziens!'

Zij liet den verstomden Thijs daar staan en vervorderde met luiden lach haren weg.

Hij, diep ontsteld, zag haar eene wijl na en keerde dan, gansch in gedachten verslonden, naar de Kloosterhoef. Onderweg bleef hij nog meermalen staan, bracht zich den vinger aan het voorhoofd, trapte met de voeten en was zoozeer in overweging weggezonken, dat hij dwars door de kamer ging, waar Cecilia zich bevond, zonder haar schijnbaar te bemerken.

Hij ging eene tweede deur in en verdween in het achtergebouw.

VI

Des anderendaags rees de zon met majesteit den zuiveren hemel in.

Reeds was het jaar tot de helft der Meimaand gevorderd; men had tot dan weinige schoone dagen, en bijna ongemerkt hadden boomen en kruiden zich langzaam in hun groen lentekleed getooid. Maar gedurende den nacht was de wind van het noordwesten naar het zuiden gekeerd. Uit dit middelpunt der warmte en des levens waaide hij nu in zoelen walm, als een balsem golvend over de aarde. Het milde licht der zonne beglansde de blijde natuur.... Het was een dag zoo frisch en zoo aanminnelijk als eene engelschoone maagd, die haar hoofd met bloemen gesierd heeft om het huwelijksaltaar te naderen.... Uit elken boom, uit elken heester klommen stemmen in de hoogte; de leeuwerik zwom juichend door den malschen luchtstroom; duizenden diertjes, van alle kleur en vorm, bromden boven het gebladerte, - of dartelden, met elkander spelend, tusschen het gras der kanten.... de grond zelf bewoog en wemelde van leven. - Het was kermis in de gansche natuur!

Ook op het Kapellenhoefken stortte de zon haar verblijdend licht; de vogelen zongen daar insgelijks van levenslust en liefde; - maar te midden van al het gewoel, van al het gejuich, stond de eenzame woning daar zoo zwijgend en

zoo stil, alsof zij alleen, met hetgeen zij bevatte, nog immer in den winterslaap bedolven lag.

Moeder Ann zat alleen omtrent den haard en was bezig met eenig groensel schoon te maken. Weinig aandacht gaf zij op dien arbeid; hare oogen dwaalden dikwijls onvast door de ruimte, als van iemand, die door droeve gedachten wordt beheerscht; en inderdaad, de uitdrukking haars gelaats getuigde van diepe treurnis, van ontmoediging zelfs.

Terwijl de goede vrouw daar zat en peinsde, kwam Bart het huis ingetreden met eene spade in de hand. Gewis, hij moest zich aan eenen zwaren arbeid vermoeid hebben; want hij ging met gebogen rug en trapte langzaam en loom door de kamer, zonder groet of opmerkzaamheid, als hadde hij zijne moeder niet gezien.

Deze volgde haren zoon met de oogen en scheen uitermate pijnlijk getroffen bij des jongelings vergetelheid. Nauwelijks was hij langs de achterdeur verdwenen, of stille tranen ontvielen het oog der droeve moeder, terwijl zij het hoofd over haren arbeid boog.

Na eenige oogenblikken trad Wanna in de kamer met eenen aker melk aan de hand.

Zij zette den aker neder en meende het deksel van den koeketel op te lichten; maar zij weerhield zich in deze beweging, toen zij de tranen op de wangen harer moeder zag glinsteren.

Spijtig ongeduld schetste zich op haar gelaat. Tot hare moeder gaande, vatte zij haar bij den arm en schudde haar tamelijk hevig, op droeven toon zeggende:

‘Alweder! Het is altijd hetzelfde! Zóó zult gij alle beiden

wel onder den voet geraken en mij alleen voor al het werk laten staan. Dat ik mij niet recht hield, wat zou er van komen?'

Daar zij geen ander antwoord bekwam dan dat zij meer tranen vloeien zag, hernam zij smeekend:

'Toe, moeder, schei uit Het is toch niet om vol te houden: zoo gansche dagen droefheid te zien! Bart spreekt niet meer, hij gaat en komt gelijk eene schaduwe; gij, moeder, zoo haast gij alleen zijt, begint gij tranen te storten. Zeg het maar rechtuit, moeder, dat is niet redelijk.... of er zou iets moeten tusschen zijn, dat ik niet begrijp. Niemand zegt mij iets: ik leef hier als eene verstootelinge....'

De droeve vrouw greep de hand harer dochter en drukte ze, als om haar te doen gevoelen, dat zij haar evenzeer beminde. Dan sprak zij op klagenden toon:

'Wanna, kind lief, ziet gij niet, dat uw arme broeder verkwijnt? Ziet gij niet hoe dwaas hem de oogen in het hoofd staan, hoe bleek en hoe mager hij wordt? En als gij hem aanschouwt, beeft gij dan somwijlen niet uit schrik voor een grooter ongeluk?'

'Och God, moeder,' riep Wanna met angst, daar zij insgelijks eenen traan uit hare oogen veegde, 'wat zijn dat nu voor dingen? Bart treurt, hij wordt mager, ja; maar ik weet wel waarom. Van zulk verdriet kan iemand wel van kwijnen; maar allengskens geneest men er toch wel van. Waarom moest hij zijne zinnen ook op Cecilia laten gaan? Zij was toch zijne gelijke niet.... want wij zijn maar arme menschen, die slaven moeten om hun dagelijksch brood; en zij, zij is rijk of zal het worden. Waarom bekijft gij hem niet, om die zotternij uit zijn hoofd te

krijgen? Maar, neen, gij stort tranen en laat hem maar doen. Dat ik zijne moeder eens ware!'

'Kind, kind,' zuchtte de vrouw, 'indien gij wist wat ik al beproefd heb om hem tot redelijkheid over te halen! Ik heb gekeven, gesmeekt, gebeden, tranen gestort: alles bleef vruchteloos. Hij bekent zijne dwaling, hij zou haar willen vergeten, hij geeft mij gelijk in alles, hij valt op zijne knieën en vraagt mij om vergiffenis....'

'Ja, en gij, moeder, gij geeft hem die al gauw, niet waar?'

'En ik, Wanna lief, ik, die zijne moeder ben, ik zie wel wat er in het hart van mijn arm kind omgaat; - ik heb de macht niet om hem te pijnigen.... Gij kunt het niet begrijpen, Wanna: de eene mensch is niet gemaakt gelijk de andere. Ik zelve zou het misschien ook niet weten, hadde ik niet reeds eens in mijn leven gezien, wat de liefde vermag, als zij wordt gedwarsboomd. Bart is zenuwachtig gelijk zijn vader was. Welnu, zoudt gij het gelooven, Wanna, dat uw vader zaliger, toen hij jonkman was, reeds in doodsstrijd lag en de H. Olie ontvangen had, omdat onze ouders ons van elkander gescheiden hadden en hij mij niet meer mocht zien?'

'God!' riep Wanna met benauwdheid uit. - Zich evenwel onverwijld hervattende, sprak zij: 'Maar hij is toch nog genezen, niet waar, moeder?'

'Inderdaad, Wanna; maar hoe? Onze ouders waren in geschil om het gebruik van een voetpad overeen veld, en zoo verstoord, zoo boos op malkander geworden, dat de een den ander niet kon verdragen. Ik mocht uwen vader zaliger niet meer zien; en hij, die mi meer beminde dan ik zelve wist, verkwijnde totdat hij op het doodbed lag. God zij dank, de pastoor, uit medelijden met den armen jongen, verzoende onze

ouders, en ik mocht mijnen stervenden vriend bezoeken. De tranen springen mij uit de oogen, als ik dien dag herdenk.... ik wil er niet van spreken.... maar eene maand daarna kon hij toch met mij en onze ouders ter kerke gaan om mij tot zijne bruid te maken...'

Wanna zag hare moeder met glinsterende oogen aan.

'Ziet gij, Wanna,' ging de vrouw voort, 'uw vader was een arm boerenkind, gelijk wij nog zijn; maar toch, wees zeker, er stak iets meer in hem dan in vele anderen, en zoo mag het met onzen armen Bart ook wel zijn.'

Het meisje schudde nadenkend het hoofd en blikte droomend ten gronde.

Na eenige oogenblikken zag zij weder op en zeide:

'Dat is vreemd genoeg, dat men uit vriendschap tot iemand verkwijnen zou, omdat men zenuwachtig is! Ik geloof het toch niet. Maar onze vader zaliger was van denzelfden staat gelijk gij, moeder. Zóó kan het nog zijn. Met Bart en Cecilia staat het geheel anders: dat zal nooit op een goed einde uitloopen. Daarom moest hij die zotte gedachten maar laten varen.'

Onderwijl was de vrouw in diepe overweging gezonken; zij luisterde niet op hetgeen Wanna zeide en zag vertwijfelend ten gronde. Na eenige oogenblikken stilte zuchtte zij, als sprake zij tot zich zelve:

'Hij lijdt als een martelaar! Kaat heeft hem gisteren iets gezegd, dat zijne oogen van blijdschap vlammen deed; maar zij heeft hem ook iets gezegd, dat hem de tanden van gramschap deed kraken. Dezen nacht heeft hij in zijnen slaap gesproken, geweend, gehuild.... Ik heb het bevend nageluisterd. Dezen morgen is hij afgemat, bleeker nog dan gisteren; de oogen

dwalen hem in het hoofd.... Eilaas, eilaas, mijn arme Bart, mijn ongelukkig kind!....'

Op het oogenblik dat deze laatste woorden haren mond ontvielen en als eene pijnlijke klacht door de kamer klonken, kwam Bart de achterdeur binnen, met eene rijve in de hand. Door den toon zijner moeders stemme getroffen, bleef hij staan en schouwde de weenende vrouw eene wijl diep in de oogen. Dan langzaam tot haar gaande, bracht hij zijne lippen op haar voorhoofd, - liet twee tranen er op vallen en sprak met zoete en bijna onhoorbare stem:

'Arme, lieve moeder, ach, vergeef het mij, ik kan er niet aan doen.' En, zich omkeerende, ging hij met gebogen hoofde en met de eene hand voor de oogen, het huis uit....

Onder het helder zonnelicht, te midden van de algemeene blijdschap der natuur, die hem omringde, hief Bart het hoofd evenwel niet op. Gevoelloos en met gekromden rug sukkelde hij in het voetpad voort, als een oude man onder den last der jaren bukkend. Men zou zelfs hebben kunnen denken, dat hij al gaande iets tusschen het gras poogde te ontdekken.

Van tijd tot tijd bleef hij staan, mompelde iets in zich zelven, rukte een blad van het schaarhout, wreef het te pletten in zijne hand en stapte dan weder morrend voort.... of hij staarde in vergetelheid op de kleine diertjes, die zoo vroolijk achter elkander liepen en dooreendartelden.... of hij ontbladerde eene bloem of luisterde droomend op der vogelen wederzijdsch geroep.

Wat dit alles hem zeide, wist hij misschien zelf niet. Dan, het ontroerde hem evenwel zeer diep en deed hem in diepe mijmering wegzinken, totdat hij, ontwakende, opnieuw in de baan langzaam voortging.

Eensklaps, als hadde eene machtigere gedachte hem aangegrepen, brak hij zijnen stap af, en, voor zich in het voetpad ziende, mompelde hij in ontsteltenis:

‘Cecilia, sedert gisteren weet ik wat gij lijdt. Hoe, gij wordt genepen, geslagen, gestooten! Gij vergaat van smart? En nogtans, gij bemint mij! Oh, wat maakt het verdriet laf en zwak! Geen moed meer, geene kracht. Ik ben vervaard, ik vrees, ik weet niet wat te doen; ik dwaal, mijne gedachten zijn verward.... Ik ben ziek....’

Een akelige spotlach verkrampte zijn bleek gelaat.

‘Ziek? ziek?’ riep hij. ‘Ja, verberg zóo uwe lafheid! - Maar, al hadde ik moed en macht, wat zou ik doen? Haar laten sterven, - haar, die mij bemint? - Oh, het zou eene misdaad zijn! Maar.... maar wat dan? Hem vermoorden?....’

Bij deze vraag sprong hij achteruit, als hadde hij eenskla ps den gapenden muil eener giftslang tusschen het gras ontdekt. Een dof geluid van afkeer en ijzing rolde uit zijne keel, daar hij sprak:

‘Oh! - God is daarboven.... Mijne zaligheid.... mijne moeder! - Neen, neen: bukken, wegkrimpen van verdriet; het kruis dragen, dragen tot op het kerkhof.... Eilaas, eilaas!’

En hij stapte weder moedeloos voort, zich het voorhoofd met de hand samennijpende, als vreesde hij dat het barsten ginge.

Terwijl de lijdende jongeling dus vol wanhoop in het overlommerd voetpad stapte, en in deze richting meer en meer tot de Kloosterhoef naderde, zonder dat hij deze echter kon zien, gebeurde in de woning der gierigaards iets, wreeder nog dan de jongeling hadde durven vermoeden.

De deur der Kloosterhoef opende zich. Op den dorpel verscheen een meisje, bleek en mager, met een zwart pak onder den arm en de andere hand voor de oogen.

Een man, die hatelijk grimlachte, duwde haar in den rug, totdat zij twee of drie stappen van den dorpel was verwijderd.

Eene wijl bleef de maagd daar staan, als kon zij deze plaats moeielijk verlaten. Evenwel, op het dreigend gebod van den man, ging zij langzaam over den weg en keerde nevens eenen eikenkant de velden in, totdat zij uit het gezicht der Kloosterhoeve was verdwenen.

Zij had het hoofd nog niet opgeheven en hield nog immer de hand voor de oogen, gewis om de tranen te verbergen, die over hare wangen leekten.

Hetzij de zonnewarmte, het hevig licht, dat haar omringde, of de stemmen der juichende natuur haar zenuwgestel troffen, zij bleef staan en liet de hand van voor de oogen wegvallen.

Verwonderd en als verrast, zag zij den diepen hemel in en liet haar oog met klimmenden wellust over het geschapene dwalen. Allengskens schetste zich een onbeschrijfelijke glimlach op haar gelaat; hare borst zwol op, haar hoofd rechtte zich op den ranken hals, hare oogen fonkelden van begeestering; - zij hief de beide handen in de hoogte en sprak op stillen, doch diepgeroerden toon:

‘Vrijheid! Vrijheid!’

En dan bewoog zij de armen in de lucht, als poogde zij de ruimte in hare handen te vatten.

Eenigen tijd bleef zij in deze ontheffing der ziel, totdat hare oogen alles hadden gestreeld en genoten, wat zij konden bereiken. - Allengskens dan keerde zelfbewustheid in haar terug.

Het hoofd zonk haar weder langzaam op de borst, de glimlach werd op haar gelaat door treurnis vervangen, zij zag ten gronde en overwoog haar smartelijk lot.

Eene wijl daarna verliet zij deze plaats en stapte mijmerend in het voetpad voort. Eensklaps, bij het omkeeren achter eenen eikenkant, vloog een schreeuw van verrassing uit hare borst op.

'Bart!' riep zij.

De jongeling stond bevend voor haar.

Bij de onverwachte ontmoeting was op elks gelaat een hemelsche glimlach ontstaan; maar terzelfder stond aanschouwden zij elkander met eene uitdrukking van droefheid en schrik. Zij lieten hunne hoofden sprakeloos vooroverzinken en weenden bitter.

De jongen hief eerst zijne oogen tot haar op en zuchtte klagend:

'Cecilia, och arme, wat zijt gij mager en bleek!'

'En gij, Bart, ik herken u niet meer!' snikte het meisje zonder opzien.

'Mij?' sprak de jongeling met wanhoop. 'Wat is dit? Maar gij, gij, Cecilia, de goedheid zelve, een engel op de wereld, dat gij zoo lijden moet! Dat gij als een lam zonder spreken, sterven moet door de handen van dien valschaard! O, ik bijt mij de vuist ten bloede. God bescherme mij, of vandaag nog verpletter ik den kop van het venijnig gedierte.... Maar, Cecilia, dit pak? Waar gaat gij?'

'Men heeft mij weggejaagd!' zuchtte de maagd tusschen nieuwe tranen.

'Weggejaagd?' riep Bart met verontwaardiging en woede op het gelaat.

Maar deze eerste aandoening was haast voorbij. Langzaam

veranderde zijne uitdrukking in altijd klimmende blijdschap, totdat hij eindelijk gansch klaar in de zaak zagen met ontheffing vroeg:

‘Weggejaagd? Voor altijd?’

‘Voor altijd,’ bevestigde het meisje met treurige stemme.

‘Cecilia, en gij weent!’ riep de jongen, ‘Hoe? Gij hebt maanden lang in eene donkere gevangenis zitten treuren, een beul heeft u geslagen, u totterdood gemarteld! En, ach, als wij wanhoopten, als niets ons nog verlossen kon dan het kerkhof, - dan, dan schenkt God u de vrijheid weer. Gij zijt vrij.... vrij, en gij treurt? O, zie, zie wat ik doe!’

Hij wierp zich geknield ter aarde, hief de handen in de hoogte en riep, met begeesterden blik ten hemel:

‘God, Gij hebt haar verlost! O, dank, dank om uwe barmhartigheid!’

Zijne stem verging; hij bleef evenwel knielend zitten en murmelde een stil en misschien dieper gebed.

Het meisje staarde met verbaasdheid en bewondering op hem. Hij was zoo schoon, daar zittend met zijne milde ziel op het gelaat, met de glinsterende oogen tot God! Zoo innig was de dankbaarheid, die van zijn aangezicht ten hemel glansde, dat Cecilia, bevend van ontsteltenis, haren toestand vergat en een gevoel van onbegrepene blijdschap in haren boezem voelde dalen.

Wanneer de jongeling bij het einde zijner bede langzaam opstond, verraste hij op het gelaat van Cecilia eene heldere uitdrukking, geenen lach: iets onzeglijks, dat van zaligheid en zielevreugde sprak.

Bart vatte het meisje bij de hand en zeide:

‘Kom, kom, mijne arme moeder zal zoo blijde zijn! Kom, in ons huis is het zoo goed! Uw stoel staat nog altijd op dezelfde plaats: geen mensch nog heeft er in gezeten. Alles treurt daar om u.... Gauw, kom!’

Cecilia weerstond hem en wilde niet in de aangewezene richting voort.

‘Wat is dit nu, Cecilia?’ vroeg Bart met verslagenheid. ‘Wilt gij niet ten onzent komen?’

‘Ik ga naar de stad,’ antwoordde zij, ‘ik heb er eene nichte; zij is naaister; zij zal mij werk geven, dat ik mijn brood verdiene.’

‘Brood? werk? Oh, wat beteekent dit! riep Bart. ‘Nu, nu ik u weder mag aanschouwen, uwe oogen zien, uwe taal hooren, - nu zal mijn moed verdubbelen.... en al moest ik de vingeren van mijne handen werken, er zal overvloed zijn. Kom, o, kom!’

‘Om Gods wil, Bart, vraag het mij toch niet: het mag niet zijn,’ zuchtte het meisje.

De jongen schouwde haar met droeve verbaasdheid in de oogen.

‘Wees zeker, Bart lief,’ herhaalde zij, ‘het mag niet zijn.’

Alsof er eene omwenteling in des jongelings gemoed geschiedde, liet hij het hoofd weder met mismoed op de borst vallen en sprak met stille gelatenheid:

‘Mijn zieke geest was verdwaald van blijdschap; ik had het vergeten!.... Inderdaad, Cecilia, ik ben een arme boerenjongen; gij zult eens eene rijke juffrouw zijn.... Sterven is mijn lot!’

Deze laatste klacht was op zulken grievenden toon uitgegalmd, dat zij Cecilia pijnlijk door het harte sneed en in haar

de maagdelijke ingetogenheid overwon. Zij greep en drukte des jongelings hand, daar zij met teederheid tot hem sprak:

‘Maar, Bart, vriend, gij bedriegt u: dit is het niet. Mijn oom heeft mij onterfd; hij heeft een testament gemaakt om Thijs alles te geven; ik zal nooit iets bezitten in de wereld.’

De jonge boer hief het hoofd op en staarde haar aan met ongeloof, terwijl een glimlach zich op zijne lippen teekende.

‘Ja, ja, Bart lief,’ herhaalde het meisje, ‘nu ben ik arm, arm als gij.’

‘Arm als ik?’ zeide de jongeling met zinnelooze blijdschap op het gelaat, ‘arm als mijne moeder, arm als mijne zuster? God, wat geluk! Welnu, laat de boozen het geld houden; ik zal u rijkdom geven, Cecilia: schatten van vriendschap, van genegenheid, van liefde. Kom, kom!’

Hij vatte weder de hand der maagd en wilde haar voortrukken; doch zij sprak op droeven toon:

‘Neen, Bart, het mag toch niet zijn.’

‘Maar, och Heer, waarom?’

Het rood der schaamte kleurde het voorhoofd dermaagd; met neergeslagen blik vroeg zij:

‘Heeft de weduwe van Jan den metser u gisterennamiddag niets gezegd?’

‘Ah!’ riep Bart, ‘zij sprak dus waarheid! ik durfde het niet gelooven.’

‘Wat zouden de menschen van ons zeggen, Bart? Gij begrijpt immers ook wel, dat het niet mag zijn?’

‘Aldus, Cecilia,’ zeide de jongeling met diepe wanhoop, ‘gij zoudt heengaan naar de stad en ons verlaten? Misschien om opnieuw verdriet te lijden en verstooten te worden. Gij

zoudt mij laten sterven en mijne arme moeder laten ziek worden om den wil der menschen?'

Hij wachtte op een antwoord; doch de maagd, met de oogen ten gronde gericht, bleef sprakeloos.

De jongeling hernam met in dringen der stemme:

'Ah, Cecilia, gij zult hij mijne moeder slapenen altijd met haar zijn; ik zal u omringen met eerbied en liefde, als waart gij mijn Engelbewaarder zelf. Ik zal werken, werken van 's morgens vroeg tot 's avonds laat: niets zal ons ontbreken om gelukkig te zijn. Gij zult weder bekomen, sterk en blozend worden: ons huis zal door u gezegend zijn als te voren. O, kom, kom, wees de zuster mijner zuster, het kind mijner moeder!....'

Met saamgevoegde handen scheen hij een antwoord af te bidden. Het meisje zag hem weifelend aan.

'O, Cecilia,' riep Bart, 'spreek; gedenk, dat boven de menschen, in den hemel iemand is, die weet wie er misdoet op aarde!'

Een zonderlinge glimlach beglansde Cecilia's gelaat; zij hijgde zichtbaar als iemand, die een gewichtig besluit nemen gaat.

'Welnu, welnu?' vroeg Bart, van blijde verwachting bevende.

'Welnu,' antwoordde de maagd, 'ja, dat uwe moeder mijne moeder zij! Ik zal bij haar wonen, alsof ik haar kind ware.'

Een gil, zoo scherp, als ware het eene uitdrukking van pijn geweest, vloog op uit des jongelings borst; hij sloeg zich de twee handen voor de oogen; over zijne wangen sprongen twee bronnen van tranen zoo overvloedig, dat zij als fonteinen van onder zijne vingeren vloten.

...doch de maagd, met de oogen ten gronde gericht,... (Bladz 102.)

Het meisje begreep deze geweldige aandoening niet en sprak troostende woorden tot hem.

'Ach!' zuchtte hij weldra met eenen koortsigen lach tusschen zijne tranen, 'de blijdschap is ook eene pijn! Zij vermorzelt het hart, zij maakt zinneloos.... maar het is gedaan. Kom, vriendinne, kom.'

Zij sloegen een ander voetpad in. Bart was geheel veranderd. Hij ging met het hoofd in de hoogte en stuurde den fleren blik in de ruimte; zijne wangen waren gekleurd met fijner bloed; zijne oogen fonkelden van zalige geestdrift; hij bewoog armen en beenen onstuimig, als schudde hij voor de eerste maal sedert langen tijd zijne slapende ledematen los. Allerlei uitroepingen van vreugde klommen op uit zijnen mond.

'God, God!' riep hij, 'wat is het leven toch schoon! Ziet gij, Cecilia, ik zal slaven op het veld, of reepen klooven op den hof; gij zult doen als te voren: wat kleederen maken voor de lieden; Wanna zal de koe verzorgen; moeder zal bij u blijven en het eten koken.... En, wie iets wint, alles komt te zamen, en zoo maken wij eenen spaarpot. Wij koopen nog eene koe en nemen wat meer land in pacht.... En wie weet? Och Heer, och Heer mocht het eens geschieden! Wie weet? Dan huren wij eene meid. - Misschien zal het Kapellenhoefken zoo schoon worden, en Gods zegen zal er zoodanig op rusten, dat gij aan de leelijke Kloosterhoef niet meer zult denken.'

'Bart, wat kunt gij schoon spreken!' murmelde de maagd met ontsteltenis. 'Het zou een hemel op aarde zijn.'

'Dat moet het zijn,' ging de jongen met evenveel vreugde voort. 'Ik zal onzen hof vol schoone bloemen planten, met wegeltjes en beddekens; ik zal vogelkooien maken, om overal

aan ons huis te hangen.... Alles moet zingen en vroolijk zijn! - En ik zal nieuwe liederen leeren en vertelsels vertellen, en dansen en springen.... en God dagelijks op de knieen danken, dat Hij u tot ons komen liet. Hemel, hemel, wat leven! Cecilia lief, wat leven! - Zie, ginder wijd, bij den bornput, staat mijne moeder met Wanna!'

Bij deze laatste woorden verliet hij het meisje en liep naar zijne woning, zoo snel als een pijl, die uit eenen boog schiet. Evenwel, nog vond hij in zijn ongeduld macht genoeg om de woorden 'Moeder! Wanna!' over de velden te doen galmen.

De moeder keerde zich om op zijne stem en zag met verbaasdheid, hoe hij in vollen draf tot haar geloopen kwam. Zijne zonderlinge gebaren, zijn onverstaanbaar geroep deden Wanna met gapenden mond hare oogen van Bart op hare moeder sturen, als wilde zij de verklaring van dit zonderling raadsel vragen.

Maar de vrouw had den tijd niet om hare ontsteltenis uit te drukken; daar kwam haar zoon, hijgend en juichend, op den hof gestormd en riep gansch buiten adem:

'Moeder, moeder lief, Wanna, zuster, ik ben genezen! Lacht, zingt, zijt blijde; daar is Cecilia! Zij komt; men heeft haar weggejaagd: zij is arm als wij, zij is onterfd, zij blijft bij ons wonen, zij zal uw kind zijn, moeder,... Zie, zie, daar is zij! - Zij lacht u reeds tegen, de goede. Ah, nu zult gij niet meer weenen; ik ben al zoo sterk en zoo machtig en zoo blijde, oh!

Weg met droefheid en met pijn,
Nu zal 't altijd kermis zijn!'

De arme vrouw bestaarde haren zoon met onuitsprekelijke vreugde in de oogen. In het eerst had zij gevreesd voor zijne

zinnen; maar de toon zijner stem liet haar geenen twijfel over, te meer daar Cecilia nu ook met verhaasten stap tot het hoefken kwam geloopen.

Door eene gelijktijdige beweging staken de ontroerde vrouw en de blijde Cecilia de handen tot elkander uit. Het meisje ging recht tot haar en sloeg de armen om haren hals. De zoen, dien de moeder aan hare tweede dochter nu gaf, was vurig als de vonk, die opgaat uit de heilige liefdevlam der ziel.

Bart zag, beweegloos en van zaligheid bevend, dit roerend tooneel aan. Tranen sprongen hem over de wangen; hij stuurde het oog biddend ten hemel en zonk dan, als overwonnen, met het hoofd tegen den bornput.

Wanna stond te dansen, klapte juichend in de handen en riep:

'Och God, och God! Dat is goed, dat is schoon!'

Even ras ontwaakte Bart uit zijne ontsteltenis. Alsof hij voor iets hadde gevreesd, naderde hij tot zijne moeder en duwde haar en Cecilia en Wanna met de handen naar de deur der woning.

'Binnen, binnen!' riep hij.

Zij gehoorzaamden des jongelings gebod.

Bart meende de deur te sluiten; doch nu zag hij Kaat, de bedelares, met haar kind uit een voetpad komen toegeloopen. Hij bleef met het hoofd uit de deur staan en deed de arme vrouw ongeduldige teekens, dat zij spoed maken zou.

Toen zij op den hof trad, riep hij haar toe:

'Gauw, gauw, Kaat! Het zal vreugde zijn. Cecilia is hier, gauw!'

En haar binnenrukkende, sloot hij de deure vast.

VII

Sedert Cecilia op het Kapellenhoefken woonde, was de nederige woning inderdaad schoon en verheugend geworden, gelijk Bart in zijne blijdschap het had gedroomd.

Alles was er geluk en vrede. Bart werkte met moed gedurende den ganschen dag en zong onophoudend bij den arbeid; de frissche kracht der jonkheid keerde in hem weder; bij den blos der komende gezondheid blonk een bestendige lach op zijn gelaat; ieder woord, dat zijnen mond ontviel, was aanmoedigend en geestig; hij was als het beeld der zieleblijheid zelve.

Wat hem het meest verheugde, was de overtuiging, dat Cecilia haar verblijf op het Kapellenhoefken niet betreurde. Wel is waar dat zij nog dikwijls in stille droefheid verviel, wanneer zij aan haren ouden oom dacht en schrikte bij de overweging van hetgeen hij misschien in de verborgenheid der Kloosterhoef te lijden had; doch deze smart kon niet opwegen tegen het geluk, dat voor haar uit de teedere genegenheid van Bart en zijne moeder sproot, tegen de ongestoorde levensvreugd, die haar omringde. Ook van hare wangen verdween allengskens de bleekheid der smart, en, ofschoon zij zeer stil en ingetogen van gemoed bleef, toch glimlachte zij ook bij poozen met die helderheid, welke den vrede des harten kenmerkt.

De maagd naaide kleederen voor de vrouwen van het dorp,

en, daar zij meer dan anderen in het vak gevorderd was, won zij al eenen schoonen stuiver door den arbeid. Dit verheugde haar zeer, en hielp niet weinig om de hoop op eene toekomende uitbreiding der kleine hoeve in haar en in Bart te voeden. De spaarpot ontving slechts eenige stuivers in de week; somwijlen geen enkelen, somwijlen echter wel eens een zilveren muntstuk; maar zoo groeide hij toch aan; - en als Bart in moeders kamer kwam en schertsend met het doosken schudde, waar de penningen der liefde en des arbeids in verzameld lagen, dan rammelde het wel schoon daarbinnen, en het beloofde veel!

De jongeling had niets gespaard om de woning zijner moeder te versieren en ze voor haar, die hij beminde, aangenaam en vroolijk te maken: hij was liefhebber geworden van alles, dat onder zijn bereik stond. In den kleinen tuin, achter het hoefken, had hij wegeltjes en beddekens aangelegd en ze met altijd bloeiend Spaansch gras afgeteekend. Gansch aan de achterzijde, tegen de beukenhaag, had hij een prieel opgeslagen en het overlommerd met Geitenblad en Maagdenrank; daarin had hij van wederzijde eene bank getimmerd, - eene voor Cecilia en zijne moeder, en eene voor zich en zijne zuster, - waar zij allen, des Zondags na het Lof, kwamen zitten, en vertellen, en zingen, en in stille gesprekken kwamen juichen over des levens zoeten vrede en Gods milde goedheid.

In den tuin stonden allerlei bloemen, zoowel van die lieve, nederige planten, welke op de heide en in de bosschen der Kempen groeien, als die, welke uit andere streken zijn overgebracht. - Frans, de knecht van den hovenier des kasteels, had deze laatste aan Bart gegeven.

Aan het huis zelf hingen vogelkooien, waaruit onophoudelijk schelle liederen klonken; - duiven, die uit Cecilia's hand kwamen eten, hadden haar hok onder het dak en wandelden met opgespannen borst door de wegeltjes. Er stonden aan de hoeken des tuins lange stokken, en daarboven draaiende molekens, en schermmannekens, en jagers, die met geveld geweer aanwezen van waar de wind kwam: altemaal zaken, die Bart, zoo goed hij kon, uit liefde tot Cecilia had gemaakt.

Wanna had haar deel van al dit genot; zij smaakte het zorgeloos en verblijdde zich als een kind in het geluk der anderen.

De oude moeder werd gestreeld en bemind; zij zag de levensvreugd bij elken blik uit de oogen harer kinderen haar tegenstralen, en zou gewis haar lot tegen het lot der mevrouw van het kasteel niet hebben willen verwisselen.

Waarlijk, het Kapellenhoefken was een paradijs op aarde.

Zoo ging het niet op de sombere Kloosterhoef. Sedert het vertrek van Cecilia was dit huis zoo eenzaam en zoo stil geworden dat het inderdaad zwijgend en doodsch tusschen het geboomte stond als een gebouw, waarop Gods vermaledijding zou hebben gerust.

De landbouwers, die op de velden daaromtrent arbeidden, zagen soms in twee dagen de deur nog geenen enkelen keer openen. Het geheimzinnig huis, met zijne gescheurde muren en verbrijzelde ruiten, boezemde hun schrik en benauwdheid in. Het waren slechts de moedigste mannen, die des avonds hunnen weg langs daar zouden hebben gekozen.

Reeds tweemaal was Jan-Oom des Zondags niet ter kerke gekomen. Thijs had iedereen, die er naar vroeg, uitgelegd hoe hij met het flerecijn te bed lag.

Alhoewel men wist, dat Jan-Oom inderdaad eertijds aan deze kwaal geleden had, twijfelde men aan de verklaring van Thijs. Dan, daar men Jan-Oom om zijne gierigheid haatte, scheen niemand zich om zijn lot te bekommeren, dan alleen Cecilia, die bij de tijding zijner ziekte smartelijk had geweend.

Het was te midden der week op eenen vroegen morgen.

Thijs zat op de Kloosterhoeve bij den haard, waarin een tamelijk goed vuur brandde. Hij hield met de tang een stuk vleesch over de kolen om het te braden, en doopte het somwijlen in eene telloor met gesmolten boter. Ter zijde van den haard, in de gloeiende assche, stond een steenen pot te dampen.

Het vleesch gebraden zijnde, bracht Thijs het op de tafel en verslond het met den glimlach der genietende gulzigheid op het gelaat. Hij sloot de telloor en het brood in de schapraai, veegde zich zorglijk den mond af en kwam dan weder bij het vuur zitten.

Met de tang hief hij eenig groen kruid uit den kokenden pot, liet het weder er invallen en sprak tot zich zelven:

'Het ziet er lekker uit, het eten van Jan-Oom. Hij meent, dat hij daarvan bekomen zal. Alsof onze maag zich bedriegen liet als eene onnoozele sloor! - Wat ezel mag het boek geschreven hebben, waaruit hij zulke keuken opzoekt? Suikerij en Waterkers, om nieuw vleesch aan oude beenderen te doen groeien! - Ik moest Waterkers gaan zoeken - om de lieden opmerkzaam te maken! Wel ja, ik heb een paar grepen Lepelblad er ingedaan, dat is goed voor de scheurbuik. - Gierig nog tot op het doodbed! Maar wat raakt het mij? Ik ben hier niet om hem te dwarsboomen. Wil hij beproeven om zonder eten te leven, hoe gauwer hij het gewoon is, hoe beter. Ik meende

in het eerst, dat hij het nog zoo lang niet zou hebben getrokken; maar het leven zit erin als in eene kat....'

Hij bleef een oogenblik in het vuur zien en zonk in gepeinzen weg. Gedurende deze overweging werd zijn aangezicht allengskens ernstig. Welhaast sprak hij mompelend:

'Ja, het leven zit er in als in eene kat. Wie weet hoelang het lampken nog branden kan! Ik zit hier te spotten als een dwaas: ik verkoop het vel van den vos, eer hij gevangen is.... Dezen morgen heeft Klaas, de pachter, inij gezegd, dat de burgemeester en de pastoor hem in den kerkeraad naar den toestand van Jan-Oom gevraagd hebben.... En dat leelijk wijf, dat overal gaat snappen en de lieden tegen mij opmaakt! Zij alleen is de schuld van den haat der boeren tegen mij. Dezen morgen was ik nog geen twintig stappen van huis, om tegen den kant wat Suikerij te gaan steken, of zij stond van achter het schaarhout mij te bezien. Ik weet niet, maar ik geloof, dat mij door die bedelaresse nog kwaad geschieden zal.... Zoo de burgemeester en de pastoor eens hier kwamen en Jan-Oom wilden zien! Ik bezit een testament als algemeen erfgenaam, het is van ieder bekend; maar wie weet wat zij Jan-Oom zeggen zouden? De pastoor bovenal mocht hem wat anders in het hoofd praten!....'

Deze overweging deed hem sidderen. Hij bleef eene wijl in stilte met de hand aan het voorhoofd zitten, waarna hij hernam:

'Kost wat kost, niemand mag hem naderen! Hij begint reeds zoo zonderling na te denken over hetgeen hij heeft gedaan, en spreekt daarbij gedurig van Cecilia. Er zou niet veel noodig zijn om den ouden gek van gedachte te doen veran-

deren. - Wat gedaan? De lieden doen zwijgen; - maar hoe? Dat ik hier zoo moedermensch alleen met Jan-Oom ben, dit is hetgeen hun wantrouwen inboezemt. Indien Cecilia nog hier ware, men zou zich zoozeer over het lot van den vrek niet bekommeren; maar zoo dom niet, dat ik de kat in de schapraai zou sluiten om het vleesch te bewaren! En nogtans het eenige middel om den pastoor, den burgemeester en al de andere moeials te bevredigen, zou zijn iemand hier in huis te nemen, onder schijn om boodschappen te doen, doch die evenwel Jan-Oom niet zou zien. Van twee gevaren het minste aanvaard! Dan, wie? wie in huis genomen?'

Hij bepeinsde zich een oogenblik en schudde spijtig met het hoofd, totdat eindelijk een glimlach zich langzaam op zijn aangezicht vormde.

'Welke gedachte!' riep hij, 'zoo dit kon gelukken! Het zou mij tamelijk veel kosten, - belofte maakt schuld, zeggen de onnoozelen; en daarbij, het is gevaarlijk.... Niet zoo ras daarover besloten; rijpelijk moet het overwogen worden.... Nu zullen de Lepelbladeren van Jan-Oom wel malsch zijn.... Straks nog eens diep nagedacht over dit ontwerp. Het is beter een verstandigen vijand dan een dommen vriend. Misschien zal de bedelaresse gewilliger inden strik trappen dan ik het vermeen. Kom, ik ga Jan-Oom zijn eten brengen.'

Hij nam de pot van het vuur, en, langs eene nevendeur de kamer verlatende, ging hij door eenen duisteren gang tot bij eene trap, die hij opklom. Na eenen langen gang doorloopen te hebben, trad hij eindelijk in de gewone slaapkamer van Jan-Oom.

Daar lag de ongelukkige grijsaard in een bed, welks slordig-

heid zelfs een bedelaar zou hebben doen walgen. De ziekte had zijn vleesch bijna geheel verteerd of doen wegsmelten. Zijne ingevallene wangen schenen door het gebeente opgelicht; zijne oogen stonden in het hoofd teruggetrokken en blonken met glasachtigen schijn in hunne holen; de ijzingwekkende kleur van zijn aangezicht zou men zelfs niet bleekheid hebben mogen noemen: het was de afwezigheid van alle verf, een toon, die geenen naam heeft, en waartegen de blauwe lippen des grijsaards als hooggekleurd zich uitlosten en afstaken.

Alles in dit vertrek droeg den stempel der verlatenheid en beklemde het hart met mismoed en treurnis. De hooge, overwelfde wanden, nog niet aangeraakt sedert het verval des kloosters, ontvluchtten het gezicht en werden onvatbaar door den valen toon van stof en vuiligheid, waaronder zij verborgen waren. Langs den westerkant was de muur ziltig: het water sijpelde er uit en liep door den half verrotten vloer tot in de grondvesten van het gebouw. Op de boorden dezer onzindelijke bron groeiden velerlei wanstaltige schimmelplanten, benevens het salpeterzout, dat in glinsterende vlokken van den muur neerhing.

Slechts een enkel hoog venster, met gebroken ruiten en gesloten met dikke ijzeren staven, liet in de kamer een schemerlicht toe, waaraan het oog gewoon moest worden, vooraleer men iets in het donker vertrek kon onderscheiden. Ofschoon daarbuiten, in het veld, de zomerhitte den grond deed blaken, was het hier nog zoo koud en zoo vochtig, dat de adem er beklemde. Bij het bed stonden een stoel en eene tafel; op deze laatste een pot met water en eene korst zwart brood, welke nog de teekens droeg van de tanden, die er zich hadden

ingedrukt. - Voorwaar, men zou gedacht hebben, dat hier een gevangene lag, dien een wreed vonnis had veroordeeld om den langzamen hongerdood te sterven.

Jan-Oom scheen te slapen, doch het moest niet gansch zoo zijn, dewijl hij bij de intrede van Thijs met krampachtige beweging iets onder zijn deksel verborg, iets, dat rammelde als sleutelen, die elkander raken.

Thijs zag deze beweging en hoorde het geluid; een arglistige glimlach dreef over zijn aangezicht, en hij scheen het oor te spannen om beter nog den ijzerklank op te vatten. Dan ging hij bij het bed, zette den dampenden pot op de tafel en sprak tot den grijsaard met zeer harde stem:

'Eh, Jan-Oom, hier is uw eten!'

De zieke deed geweld om zich op de zijde te leggen, doch na eene pijnlijke poging viel zijn lichaam ontspannen en loodzwaar neder.

'Ik ben ten einde,' zuchtte hij. 'O, Thijs lief, deze nacht is mij zoo slecht geweest!'

'Ik zal u helpen,' zeide Thijs, de handen naar hem uitstekende.

'Oh, neen, neen!' smeekte de oude met angst, als hadde hij van deze hulp geschrikt.

Maar Thijs gaf daarop geene acht, stak zijne armen onder het lijf des grijsaards, lichtte hem met ruwheid op en zette hem als een stuk hout tegen het oorkussen recht.

'Ai mij, ai mij, gij doet mij zeer!' klaagde de oude.

'Doe ik u zeer?' vroeg Thijs met geveinsd medelijden. 'Wat kan ik er aan helpen, dat gij zoo gevoelig zijt? Ik moet u toch oprichten, vermits gij niet van zelf wilt opstaan. Kom,

maak nu maar gedaan en eet wat.... maar brand u niet: het is nog heet.'

De grijsaard vatte met bevende hand den lepel en lichtte eenige bladeren uit den pot, terwijl hij zeide:

'Och, God, Thijs, mochten mij die kruiden wat helpen; ik ben zoo flauw, zoo flauw en zoo ziek!'

Thijs antwoordde niet op deze klacht, maar hij bezag den ouderling met onderzoekenden blik. Ofschoon de bedrieger moeite deed om de aandoeningen zijns harten te verbergen, kwam echter een glimlach van blijde verrassing zich op zijn gelaat vertoonen; hij verheugde zich in de merkbare verzwakking des grijsaards: in zijne oogen glinsterde de hoop, dat het niet lang meer duren zou.

Intusschen had Jan-Oom eenen lepel of twee van de kruiden gegeten; hij schudde het hoofd, liet den lepel vallen en schouwde Thijs diep in de oogen, als wilde hij hem iets vragen of verwijten.

'Welnu, wat is het?' vroeg Thijs.

De zieke antwoordde met afkeer:

'O, wat is het slecht! Het brandt mij in den mond als vuur, het doet mij de ingewanden verkrampen.'

'Straks gaat gij nog gelooven, dat gij vergiftigd zijt!' spotte Thijs. 'Waterkers brandt altijd zoo; het is dat gij het niet goed verdragen kunt.'

De oude ontblootte zijnen arm, en, dien toonende, zeide hij smeekend: 'Zie, Thijs, hebt gij geen medelijden met mij? Zie, ik ben een geraamte!'

'Kom, kom,' antwoordde de andere, 'bedek uwen arm. Wat beteekent dit? Wie kan er meer medelijden voor u gevoe-

len dan ik? Maar de ziekte maakt u dwaas. Zou men niet zeggen, dat gij sterven gaat?'

'Ben ik niet ziek genoeg?'

'Ziek, ja; maar toch niet gelijk gij meent. Gij zijt nog sterk van lichaam, Jan-Oom. De mageren leven het langste; zoo gij niet erger wordt, is er geen kwaad bij.'

'Mocht gij de waarheid zeggen, Thijs!'

Eene wijl stilte volgde op dezen wanhopigen wensch.

'O, ik heb zulken honger!' zuchtte de grijsaard.

'Wel, eet!' antwoordde Thijs, daar hij de korst zwart brood in de handen van den zieke duwde.

Terwijl deze aan dit droge voedsel knaagde, sprak hij:

'Thijs, ik mocht wel iets anders eten; het brood is mij onsmakelijk als zand.'

'Welnu, wat wilt gij eten? In het boek staan nog vele andere kruiden, die men beproeven kan.'

'Neen, vleesch, vleeschsop. O, dat moet goed zijn! Ik beef, als ik er aan denk.'

Het gelaat van Thijs ontstak door gramschap. Hij bedwong zich evenwel en antwoordde:

'Vleesch, vleeschsop? Het ware genoeg om uwe ziekte in eens te ontsteken en u oogenblikkelijk te doen sterven, - u, die het in vele jaren niet hebt geproefd!'

'Toch, toch, Thijs, om Gods wil, geef mij vleesch!'

'Nu, gij zijt uw eigen meester. Geef dan maar geld; en, moest het de oorzaak uws doods worden, gij zijt mij getuige, dat ik geen deel aan deze onvoorzichtige gulzigheid heb.'

'Geld!' morde de oude, 'geld! Het is altijd het eerste en het laatste.'

Hij stak zijne handen onder het deksel en scheen er eenigen tijd bezig met muntstukken te tellen of te betasten. Eindelijk reikte hij de hand tot Thijs en zeide:

‘Daar, haal wat vleesch.’

‘Ah, ah,’ spotte Thijs, het geldstuk lachend beziende, ‘eenstuiver! Voor een stuiver vleesch! Dit zal een prachtig stuk zijn. Men gerieft niet voor zoo weinig. Twintig centen moet ik hebben, of ik haal geen vleesch.’

‘Hemel, twintig centen! Kost een beetje vleesch twintig centen?’ mompelde de grijsaard met wanhoop. ‘Maar het is toch slechts voor éénen keer.... Daar, Thijs, daar zijn er nog vijftien.... en breng mij het overige terug.... gij zult wel eenen stuiver of een paar centen kunnen afbieden.... Beenen zijn ook goed voor sop, beenen kosten zooveel niet.’

‘Het is wel,’ sprak Thijs met ongeduld, ‘als er wat overschiet, zult gij het krijgen.’

Hij stond op en meende de kamer te verlaten, doch de oude stuurde hem weder het woord toe:

‘Thijs,’ zeide hij, ‘ik vergat u nog iets te vragen.’

‘Welnu, is het nog niet gedaan?’ vroeg de andere met zekere gramschap.

‘Ach, wees zoo barsch niet tegen mij!’ zuchtte de grijsaard. ‘Zie, Thijs, dezen nacht vreesde ik, dat ik sterven ging, en ik zweette het doodszweet bij die vrees. Weet gij waarom? Hadde het leven mij eens begeven zonder biecht!’

‘Wat beteekent dit nu weer?’ riep Thijs met slecht verborgen angst.

‘Thijs, Thijs lief,’ smeekte de zieke, ‘zou liet niet goed

zijn, dat de pastoor hier kwame? Dat ik berecht wierd? Want wie weet? God roept ons zoo onverwachts!'

Hij kreeg geen antwoord. Thijs stond met de armen op de borst gekruist en blikte verbaasd op den grijsaard.

'En Cecilia,' sprak deze weder, 'Cecilia zou ik nog eens willen zien voordat ik sterve. Zij heeft misdaan, zij is schuldig; maar toch, ik droom altijd van haar: - en moet ik haar niet vergiffenis schenken, eer ik voor God verschijne?'

'Hoe langer hoe schooner!' riep Thijs spottend.'Nu begin ik waarlijk te gelooven, dat gij heel ziek zijt; niet in het lijf, in de hersens. Cecilia lacht u uit; zij woont bij haren dwazen vrijer en drijft den spot met u. Ik heb haar gevraagd, of zij u wilde bezoeken, en zij heeft mij geantwoord, dat gij wel naar de andere wereld vertrekken zoudt zonder haar te zien.'

De grijsaard liet het hoofd op de borst vallen en veegde twee tranen uit zijne oogen.

'Wel ja,' ging de andere voort, 'roep den pastoor, roep den dokter; zet uw huis open voor al wie er binnen wil komen; maar zet dan ook uwe beurs open voor al wie er in tasten wil. Het zal dan niet met stuivers zijn dat gij er van afkomen zult: elk bezoek, elk woord zal guldens kosten.'

'Ach, laat ons dan nog wat wachten,' zuchtte de grijsaard, daar hij zich vol wanhoop en met vermoeidheid in het bed rijzen liet.

'Tot straks dan,' zeide Thijs. 'Houd u maar wel te moede: gij zijt zoo ziek niet als gij meent.'

Met deze woorden verliet hij de kamer en daalde de trap af. Bij den haard bleef hij eene wijl denkend staan en sprak:

'Daar barst de bom! De pastoor, Cecilia, vleesch.... en

morgen de dokter en overmorgen de notaris! Oh, oh! Hij mag er om roepen zooveel hij wil, het helpt er niet aan: ik heb den vrek onder mijn bedwang, en niemand kan hem hooren. Maar, zoo men van buiten tot hem wilde komen? Zoo de pastoor zelt hem wilde zien? Een enkel middel: de bedelaresse! Maar met voorzichtigheid.... Zonder biecht mag hij toch niet sterven; ik wil dit niet op mijn geweten. Het mocht na zijn dood tegen mij getuigen.... maar het is nog tijd genoeg om daaraan te denken.... Ah, hij moet vleesch eten! En bekomen! En zijn testament veranderen! Het is heden Donderdag: er is geen vleesch te vinden; morgen is het Vrijdag en overmorgen Zaterdag: dan is het vleesch verboden.... en daartegen zal hij het niet meer noodig hebben.... Laat zien, nu naar de bedelaresse, en beproefd wat met haar te doen is. Gaat het niet naar mijnen zin, dan al weder wat anders uitgezocht. Ofschoon dat wijf mij schrikken doet, met wat geld en vele beloften zal ik ze misschien overwinnen. Dan ruimde ik twee hinderpalen uit den weg: hare bevechting en het praten der lieden. En is zij getrouw, zoo heb ik er nog eene schildwacht aan, die waken zal in mijne afwezigheid. Wij zullen zien wie er het slimste van ons beiden is.'

Dit zeggende, verliet hij de Kloosterhoeve en sloot de deur langs buiten met den sleutel.

'Wilde Jan-Oom vertrekken, terwijl ik weg ben,' mompelde hij, 'dan ware alles afgedaan.... Maar dit verstand zal hij niet hebben. Wie weet? Alles is mogelijk.'

En zoo tot zich zelven sprekende, vervorderde hij zijnen weg naar het dorp.

Eensklaps zag hij van verre Cecilia in de baan hem tegemoet

komen. Hij verschoot bij dit gezicht, doch herstelde zich oogenblikkelijk.

Het meisje bemerkte hem slechts, toen zij hem nabij was. Met smeekend gelaat kwam zij voor hem staan en sprak:

‘Ach, Thijs, ik ben blij dat ik u toch eens zie. Wees zoo goed en zeg het mij rechtuit: hoe is het met mijnen oom?’

De ootmoedige en vriendelijke toon der maagd stelde Thijs over hare inzichten gerust; hij antwoordde zonder hardheid:

‘Wel, Cecilia, het gaat er tamelijk goed mede. Hij heeft het flerecijn; het is de kwaal der rijke menschen. Niemand sterft er van, en hij zal er ook wel van genezen, alhoewel hij nu van zijne kamer niet komt.’

‘En lijdt hij veel pijn?’

‘Dat gaat, dat gaat. Zoo nog al een beetje.’

Cecilia's oogen bevochtigden zich met tranen.

‘Maar, Thijs,’ vroeg zij, ‘gij bezorgt hem wel, niet waar? Hem ontbreekt niets, dat hem helpen of troosten kan?’

‘Wat zou hem ontbreken? Hij is tevreden,’ antwoordde de andere.

De maagd zag Thijs zoo biddend in de oogen, dat deze er gansch verwonderd over stond. Hij dacht waarschijnlijk, dat zij hem liefde betoonen wilde, want hij zeide:

‘Ja, Cecilia, haddet gij mijn verzoek toegestaan, dan waart gij eens mevrouw geworden. Nu is het te laat: ik ben alleen erfgenaam. Dat komt er van!’

‘Thijs,’ sprak de maagd met evenveel smeekende minnelijkheid op het gelaat, ‘mag ik u een verzoek doen?’

‘Waarom niet?’

‘Zult gij mij het toestaan, Thijs? Ik zal u zoo dankbaarzijn!’

‘Laat hooren uw verzoek.’

‘Het is toch wel pijnlijk voor mij, Thijs, dat ik mijnen armen ouden oom nog niet eens mag bezoeken in zijne ziekte. Gij weet hoezeer ik hem bemin. O, laat mij hem zien, om Gods wil; ik zal voor u bidden, Thijs.’

De veinsaard haalde de schouders op en antwoordde:

‘Ik heb ook al daaraan gedacht; en, zoo het van mij afhing, gij zaagt hem vandaag nog, Cecilia.’

‘Ziet gij, Thijs, voor mij moet gij niet vreezen; al wildet gij mij het erfdeel afstaan, ik zou het niet aanvaarden. Er is een ander middel om gelukkig te zijn op aarde.’

Zij vouwde de handen te zamen en sprak biddend:

‘Thijs, Thijs lief, ach, laat mij hem zien! Voor een kort oogenblik: het zal hem misschien troost geven in zijn lijden.’

‘Gij bedriegt u,’ antwoordde de andere. ‘Ik zelf heb hem misschien al twintigmaal gevraagd, of ik u wilde roepen om bij hem te komen; maar tot nog toe kon ik in mijne poging niet gelukken. Hij is zoo verstoord op u, dat hij uwen naam niet hooren kan zonder in gramschap te ontsteken; dat is niet goed voor het flerecijn.’

Cecilia stond met het voorschoot voor de oogen te weenen en snikte in diepe sm art:

‘Och, God, wat heb ik hem misdaan? Hem, dien ik nog bemin als eenen vader, dien ik nog altijd zie in mijne droomen! Op mij verstoord zijn, mij haten? Mij, die sedert mijn vertrek geen enkelen traan gestort heb, die niet voor hem was! Dat hij wist wat liefde ik hem toedraag, hij zou mij zou wreedelijk niet verstooten.’

‘Ja, Cecilia,’ zeide Thijs, ‘het is inderdaad wel waar, wat

gij zegt; maar oude lieden hebben vreemde kuren. Troost u toch; ik zal nog pogingen doen om hem te overwinnen. Ik ben er reeds veel in gevorderd; hij is zoo boos niet meer als te voren. Ik ken hem: binnen weinige dagen zal ik hem wel van gedachte doen veranderen.... en dan zal ik u komen roepen.'

'Als het u belieft, Thijs, wees toch zoo goed,' smeekte Cecilia; 'ik zal u dankbaar zijn, zoolang ik leef.'

'Nu, Cecilia, ik moet gaan; heb maar goede hoop.'

'En zoo hij intusschen eens heel ziek wierd, Thijs?'

'Oh, dan zou ik u komen halen, of hij het wilde ofte niet.'

'Dank, dank, vriend,' zeide de maagd, terwijl Thijs zich reeds van haar verwijderde.

'Zonderling!' sprak deze, in de baan voortstappende, 'ik geloof waarlijk, dat zij in staat zou zijn om het erfdeel te versmaden, indien het haar aangeboden werd. Zij is er onnoozel genoeg toe. Andere middelen om gelukkig te zijn? Zeker de liefde? Ik ben nieuwsgierig om te weten hoe lang dit geluk duren zal. Een vogel, die geen zaad in zijn bakje heeft, heeft gauw uitgezongen! Ah, zij zou haren oom moeten zien? Wij zullen wel maken, dat het niet geschiede....'

In zich zelven over deze zaak en over vele andere nadenkende, keerde hij ter zijde in eene andere baan, totdat hij tegen den boschkant eene hut zag staan.

'Opgepast!' zeide hij, 'daar woont de weduwe van Jan den metser. Laten wij niet te spoedig ons inzicht blijken. Zij moet te huis zijn; want daar zie ik ginds haar kind, dat voor de deur in het zand wroetelt.'

Met loozen stap naderde hij de arme leemen woning; het kind hoorde hem niet, vooraleer hij het nabij was en zeide:

‘Dag, lief Mieken, waar is uwe moeder?’

Alsof het meisken de stem van eenen boozen geest hadde gehoord, sprong het bevend recht, sloeg eenen verschrikten oogslag op Thijs en vluchtte dan, schreeuwend en huilend, dwars door den eikenkant over de velden weg.

‘Het schijnt, dat men mij hier niet liever ziet dan het noodig is,’ morde Thijs; ‘zoo de moeder even beminnelijk is, zal ik hier niet veel verrichten.’

Met deze woorden trad hij in de hut, beschouwde alle voorwerpen met eenen spotlach en zeide:

‘Zij heeft het ook niet vet, de weduwe! Al wat ik hier zie, is geene tien stuivers waard. Ik begin te gelooven, dat het zal gelukken: geld moet machtig zijn in zulk nest.... Ik zal wat zitten en wachten; misschien is het kind tot hare moeder geloopen.’

Inderdaad, hij bedroog zich niet; het meisken was gevlucht tot op een veld, waar hare moeder voor andere lieden aan den arbeid was, en had, van schrik nog bevend, haar de komst van Thijs gemeld.

Dit bericht had de weduwe in het eerst met verbaasdheid geslagen. Wat mocht toch die hatelijke bedrieger met haar te verrichten hebben? Lang bleef zij, met de oogen ten gronde gericht, een antwoord op deze vraag zoeken. Allengskens nogtans verscheen er een glimlach op haar gelaat: eene listige uitdrukking, met zeker gevoel van blijdschap vermengd.

Zij deed haar kind op het veld bij de andere vrouwen blijven en stapte nadenkend in de richting harer hut.

‘Thijs, die mij komt opzoeken,’ dacht zij; ‘wat mag dit beteekenen? Er moet iets geschied zijn, of er is iets gewichtigs

ophanden. Ik weet, dat hij mij vreest: hij beeft als hij mij ziet. Uit vriendschap zal hij dus niet komen; er schuilt eene adder onder het gras. Opgepast, Kaat! Hij is slim en mocht licht komen om u te bedriegen. Ik wil eens zien wat hij in de mouw draagt.'

Zij was tot de hut genaderd en trad binnen, tot Thijs zeggende:

'Zie dan, wie daar is! Ik hadde nooit geloofd, dat gij eens onder mijn dak zoudt gezeten hebben; maar vermits gij er nu zijt, wat is er van uwen dienst?'

'Ga zitten, Kaat,' antwoordde Thijs, reeds half in verlegenheid gebracht door den stouten toon der weduwe, 'ik moet van iets ernstigs met u spreken.'

De vrouw nam eenen stoel en zeide:

'Ik heb niet veel tijd; spoed u wat; ik luister.'

'Ziet gij, Kaat, ik weet dat gij arm zijt; ik heb medelijden met u, en kon ik uw lot verbeteren, het zou mij waarlijk verheugen.'

'Zoo!' lachte de weduwe, 'is het misschien uit medelijden, dat gij in den winter mijn arm Mieken hebt mishandeld, en mij als eenen hond ter deure hebt uitgejaagd?'

'Vergeet dit, Kaat; de tijden veranderen en de menschen ook. Ik heb spijt over mijne hardheid tegen u. Ik wilde het wel herdoen, indien het mogelijk ware. Nu toch kan ik u helpen en u bijstaan, zoo gij mijnen onderstand niet verwerpt.'

De weduwe zag hem met wantrouwen aan en sprak niet, alhoewel hij een antwoord uit haar scheen te wachten.

'Indien ik,' ging hij voort, 'u eens geld bezorgde, genoeg

om u en uwe kinderen voor allennood te behoeden? Zoudt gij mij dankbaar zijn, Kaat?'

'Is het eene aalmoes die gij mij doen wilt?' vroeg de weduwe.

'Neen, het is meer dan dit.... Gij weet wel, Kaat, dat ik algemeen erfgenaam van Jan-Oom ben. Gij, van uws mans wege, hebt recht tot een klein gedeelte dezer erfenis. Gij gelooft het ten minste. Het is daarom, - omdat gij wel gevoeldet, dat gij niets krijgen zoudt, - dat gij altijd zoo boos tegen mij waart. Welnu, zie eens tot hoeverre ik u genegen ben, ik kom u uw erfdeel aanbieden.'

De weduwe scheen verbaasd.

'Ja,' hernam Thijs, 'of ik de erfenis krege of iemand anders, gij zoudt toch nooit iets bekomen hebben; want uw recht is twijfelachtig en slechts met groote kosten te bewijzen. Omdat gij de eenige zijt, die in ware armoede verkeert, kom ik uit gevoel van eerlijk man u het deel aanbieden, dat gij meent dat u toekomt; het u geven zonder eenig bewijs of twist. Wat zegt gij?'

'O, gij zijt wel goed,' sprak de weduwe, 'maar is het ernst? Is het rechtzinnig wat gij zegt?'

'Wat nood heb ik om u dit aanbod te komen doen? Welnu, Kaat, aanvaardt gij het?'

'Met dankbaarheid, met diepe dankbaarheid, Thijs.... Maar ik wilde wel weten of gij geene voorwaarden van mij eischt? Dat bloote weggeven ligt niet in uwen aard, of gij zoudt al schrikkelijk moeten veranderd zijn.'

'Neen, ik geef het u zonder voorwaarden,' antwoordde Thijs.

‘Dan aanvaard ik het met blijdschap. Uwe edelmoedigheid verwondert mij zoodanig, dat ik nog geloof, dat gij den spot met mij drijft.’

‘Waarom?’

‘Wanneer zal ik het geld krijgen, Thijs?’

‘Zoo haast ik zelf in het bezit der erfenis ben.’

‘En wat zekerheid heb ik, dat gij uwe belofte vervullen zult?’

‘Mijn woord van eerlijk man.’

‘Het is mogelijk, dat dit woord eenige waarde hebbe, vermits gij zegt, dat gij zoo grondig veranderd zijt. Aldus, ik neem het aan voor hetgeen het is.... en ik bedank u. Nu moet ik wederkeeren naar den arbeid.’

Zij stond op en meende heen te gaan met eenen lach, die genoeg getuigde, dat zij niets geloofde van al hetgeen Thijs haar had gezegd.

‘Blijf nog een oogenblik,’ zeide Thijs; ‘ik zal u bewijzen, dat ik waarheid spreek. Gij weet, of gij weet niet, Kaat, dat Jan-Oom ziek is. Hij heeft het flerecijn en komt niet meer beneden. De ziekte geeft mij veel werk: er moeten boodschappen gedaan worden, er moet het een en ander gekookt worden, - en dit kan ik niet goed. Jan-Oom heeft mij verzocht eene vrouw te zoeken, die gedurende den dag op de Kloosterhoeve zou blijven om mij te helpen. Zij zal eene goede daghuur hebben en wel verzorgd zijn van alles....’

Sedert Thijs dit laatste punt had beginnen aan te raken, had de weduwe met meer aandacht en nieuwsgierigheid hare oogen op hem gericht; zij scheen elk woord uit zijnen mond af te

wachten, doch bedwong zooveel mogelijk de teekens harer aandoening.

‘En ik begaf mij naar uw huis om te vragen, Kaat, of gij op de Kloosterhoef zoudt willen komen? - Des avonds keert gij telkens naar uwe woning, en des morgens komt gij weder ten onzent. Voor die weinige moeite zult gij dagelijks zooveel krijgen, alsof gij op het veld haddet gearbeid. Daarbij krijgt gij nog den kost. Is dit eene slechte aanbieding?’

‘In het geheel niet; het is nog de beste. Het erfdeel, dat zijn nog ongelegde eieren, Thijs; het mocht u zelven door ongeluk nog ontsnappen; maar het dagloon, dat is verzekerd geld.’

‘Alzoo dan, gij aanvaardt het?’

‘Zeker, zeker, Thijs; wie zou dit verwerpen?’

‘Maar uwe kinderen, Kaat? Ik had er niet aan gedacht.’

‘Mijne kinderen? Twee zijn er bij mijne zuster, wel drie uren verre van hier; mijn Mieken hoedt de koeien bij pachter Klaas: men zal het kind daar in den dag wel verzorgen. Des avonds zie ik het immers toch?’

‘Zoo is het wel,’ zeide Thijs met vreugde. ‘De overeenkomst is dus gesloten. Kom, Kaat, geef mij de hand daarop, tot getuigenis dat wij het rechtzinnig meenen.... Nu is de zaak afgedaan. Wanneer mag ik u verwachten? Zoo haast mogelijk is mij het liefst. Dezen namiddag nog?’

‘Misschien nog al vroeger,’ antwoordde de weduwe. ‘Anders heb ik niets te doen, dan dat ik pachter Klaas en zijne bazinne nog spreken moet over mijn Mieken en over het werk.’

Thijs richtte zich op en veinsde te willen vertrekken, doch hij bleef staan en zeide met schijnbare onverschilligheid:

‘Kaat, gij hebt daar straks gezegd, dat de erfenis mij zelven ook nog kon ontsnappen? Zoo dit gebeurde, dan zou ik uw deel niet kunnen geven.’

‘Dat begrijp ik wel,’ antwoordde de weduwe, ‘maar wees niet bevreesd, het zal u niet ontsnappen.’

‘Des te beter voor u en voor mij, Kaat; maar de voorzichtigheid is toch nooit overtollig. Het is waar, Cecilia heeft mij haar deel met vrijen wil afgestaan. Dezen morgen nog wilde ik haar eenige hoop geven: zij weigert stel lig. Maar er zijn anderen, die geen recht op iets hebben en die, om in ons huis te kunnen dringen, uitstrooien, dat Jan-Oom doodelijk ziek is. Gij moet den lieden de waarheid zeggen en aan iedereen verklaren, dat Jan-Oom het flerecijn heeft. Dit zult gij immers doen?’

‘Ik zal alles doen en zeggen wat gij wilt,’ antwoordde de weduwe.

‘Ziet gij, Kaat, als wij de menschen daarover gerust kunnen stellen, gelijk er reden toe is, dan zullen er zich zoovelen niet meer met onze zaken bemoeien.’

‘Laat mij maar doen, Thijs; gij weet dat ik op mijne tong niet gevallen ben.’

‘Nog iets, Kaat; ik moet het u zeggen, anders mocht het u verwonderen. - Jan-Oom wil door mij alleen gediend zijn; gij zult hem niet zien, tenzij hij beneden kome.’

‘Het was reeds zoo, eer hij ziek werd: het verwondert mij niet.’

‘Gij zult niemand op de hoeve toelaten, terwijl ik afwezig

ben, niet waar? En de deur langs binnen gesloten houden, of men kloppe ofte niet?'

'Il zal doen wat gij verlangt. Meer kan ik niet zeggen.'

'Inderdaad. Want, ziet gij, zoo gij niet met vriendschap en verstand te werk gingt, dan zou ik verplicht zijn eene andere vrouw te zoeken, en alles tusschen ons ware gedaan.'

'Ga maar gerust en welgemoed naar huis, Thijs,' zeide de weduwe opstaande; 'zoo gij over mij niet tevreden zijt, zult gij het nooit over iemand zijn.'

'Goeden dag dan, tot namiddag of vroeger nog, zoo gij kunt. Hier is een godspenning voor u. Gij ziet wel, dat ik ten uwen opzichte niet gierig ben.'

Hij legde eenen dubbelen frank in hare hand, stapte de hut uit en verdween welhaast achter het schaarhout.

De weduwe zag hem eenen tijd na en zeide dan met eenen spotlach:

'Ah, ah, de valsche duivel! Hij denkt, dat ik hem mijne ziel verkocht heb! Verkocht tegen ijdele beloften.... Wat moet er op de Kloosterhoeve omgaan, dat hij een medeplichtige noodig heeft? Zoo, ik zou hem moeten helpen om Cecilia, dien engel van goedheid, te bedriegen en van haar erfdeel te berooven? Wie meent de schijnheilige Judas wel dat ik ben?.... Nu, ik heb hem vast, den schelm. Dat heeft de rechtvaardige God hem ingegeven! Ik was het juist, die hij hebben moest.'

Zij bleef eene wijl in overweging verzonken; ondertusschen verdween de spotlach van haar gelaat, om voor eene zoetere uitdrukking plaats te maken. Met heldere blijdschap in de oogen sprak zij:

'Cecilia haar erfdeel en de liefde van haren oom terug-

schenken! Haar en Bart, mijne goede weldoeners, beloonen voor hunne barmhartigheid! Den bedrieger straffen; het kwaad bevechten en overwinnen.... Ah, dit zou schoon zijn! Daarom, daarom God om verstand gebeden, dat Hij de arme weduwe over de boosheid late zegepralen.'

Zij verliet de hut en stapte een voetpad in. Dan eerst herinnerde zij zich het stuk geld, dat Thijs in,hare hand had gelegd. Zij zag het eene wijl met bitteren lach aan, wierp het dan verre over de boomen weg en wreef hare hand aan haren voorschoot zuiver, als waande zij, dat het muntstuk er eene smet op gelaten had.

VIII

De bedelaresse had reeds drie dagen op de Kloosterhoef doorgebracht. Zij zag er niets geschieden, dat haar meer kwaad vermoeden deed; integendeel, zij begon te denken dal zij zich eenigszins over Thijs had bedrogen. Hij toonde zooveel zorgvoor den ouden man en sprak met zulk medelijden van zijnen weldoener, dat Kaat twijfelde, ofer misschien ook niet eenige goede neigingen in zijn hart mochten liggen. Dat de oom ernstig ziek kon zijn, geloofde zij insgelijks niet meer; want Thijs deed haar tweemaal daags vleesch braden en aardappelen koken voor den kranken grijsaard; en, indien deze dit zware voedsel nuttigen kon, dan zeker moest hij nog sterk en wel te pas zijn.

Kaat was bedrogen; hadde zij den veinsaard in de duistere gangen gevolgd, wanneer hij voorgaf het voedsel tot Jan-Oom te dragen, dan had zij gezien, dat hij onderweg zich afwendde en de versterkende spijs op zijne eigene kamer droeg. Jan-Oom kreeg niets dan wat flauwe kost, die hem walgde; en hij knaagde nog bij voorkeur aan de oude korst zwart brood, hoe weinig dit hem ook kon verkwikken.

Het is wel waar, dat de zieke met meer en meer ongeduld, met zekere gramschap zelfs, om ander voedsel begon te roepen, naarmate hij den hongerdood voelde naderen; maar Thijs wist hem zoo wel te bepraten, of luisterde zoo weinig naar zijne

smeekingen, dat de arme grijsaard telkens afgemat en ontmoedigd zijne bede staakte.

Bij het einde van den derden dag, toen Kaat de Kloosterhoef meende te verlaten om naar hare woning te gaan slapen, had Thijs haar verzocht dien zelfden avond nog weder te komen, onder voorwendsel dat Jan-Oom een warm bad wilde hebben, en men diensvolgens veel water heet te maken had.

Kaat legde haar Mieken te slapen en begaf zich dan opnieuw naar de Kloosterhoef. Nu werd haar gezegd dat Jan-Oom het bad niet meer wilde, maar dat zij echter blijven zou om te waken, dewijl de zieke de koorts gekregen had, en men niet wist, of de dokter soms niet spoedig zou moeten worden gehaald, ja, of men misschien uit goede voorzorg niet om den pastoor zou moeten gaan. Nu was hetm et Jan-Oomniet erger dan te voren; doch een oud, afgeleefd man kan niet veel doorstaan. Daarom was het voorzichtig iemand tot hulp bij de hand te houden: het mocht somtijds tegen alle verwachting eens ernstig worden!

De weduwe was door deze taal niet gansch bedrogen geworden; zij vermoedde, dat het met de ziekte van Jan-Oom erger was dan men haar zeide, en stelde zich voor, indien het zoo voortging, van morgen af aan met Thijs af te breken en hem den pastoor en den burgemeester op het lijf te zenden, om het misdadig geheim krachtens Wet en Godsdienst te komen doorgronden.

Zij zat alleen bij den haard en overwoog, hoe zij aan de Overheid zou doen verstaan wat onwettelijke bedriegerij er op de Kloosterhoef was gepleegd geworden, om Cecilia van haar erfdeel te berooven; misschien zou de pastoor niet weigeren eene

poging te doen om Jan-Oom tot meer rechtvaardigheid over te halen, en zoo zou het haar misschien gelukken, ten voordeele harer weldoeners een doel te bereiken, dat haar op de Kloosterhoef moest blijven ontsnappen, dewijl zij tot nu toe den ouden oom nog niet had gezien.

Tusschen deze overwegingen beving haar toch de vrees, dat het morgen wellicht te laat kon zijn; want wie kon weten wat daarboven tusschen Thijs en den grijsaard geschiedde! Die twijfel, die geheime angst maakte haar onrustig. Van tijd tot tijd stond zij op en ging op de punten harer voeten en met loozen tred in den gang, die naar de kamer van Jan-Oom leidde. Hier bleef zij eenigen tijd aan de trap staan luisteren; doch, daar zij niets hoorde en alles daarboven rustig bleef, keerde zij dan weder bij den haard en zette hare overweging voort.

Het slaat middernacht op den toren der dorpskerk; de droeve tonen der klok galmen klagend door de ruimte en versterven één voor één, totdat alles weder in doodsche stilte vervalt.

Op de kamer van Jan-Oom brandt een blikken lampken, welks roode vlamme smookt en treurig flikkert. Het vertrek is niet tot in zijne hoeken verlicht; het is akelig en vreemd: men ziet de muren niet en zou vermeenen, dat het eene ruimte is zonder palen, oneindig en grenzenloos als de eeuwigheid.

Slechts een gedeelte van het bed en van de bijstaande tafel ontvangt den bloedrooden blaak der lamp. De grijsaard ligt op zijde, met het aangezicht naar de tafel gekeerd. Hij schijnt te slapen, doch opent van tijd tot tijd de oogen werktuiglijk, om ze weder even gevoelloos te sluiten.

Zijn gelaat is ijselijk; niets blijft hem aan den hoekigen schedel overig dan eene dunne, doorschijnende huid, die over zijn gebeente schijnt gespannen; zijne oogen zijn verglaasd en levenloos, zijne lippen zonder verf. Maar het licht der roode vlam wemelt over zijn aangezicht: het is als de graflamp, die haren laatsten schijn over de bleeke wangen van een lijk laat dalen.

Bij de tafel zit Thijs in eenen stoel. Hij wilde bij den zieke waken, doch is met het hoofd tegen den rug van den zetel in slaap gevallen.

Ook zijne hatelijke wezenstrekken zijn verlicht; - nu de rust alles in hem zou moeten hebben ontspannen, leeft toch immer zijne booze ziel, en rondom zijnen grooten mond staat nog een booze grijnslach ingedrukt. Ja, somwijlen bewegen zijne lippen, somwijlen plooit zijn voorhoofd zich in hoekige rimpelen te zamen: er loopen over zijn aangezicht zenuwtrekkingen van nijd en gramschap. - Het is zichtbaar, dat hij droomt.

De zieke grijsaard heeft de oogen weder geopend; hij ziet de akelige gemoedsbewegingen, die op het gelaat van Thijs zich schetsen. Met schrik en afgrijzen houdt hij zijn gezicht op dit angstwekkend tooneel gevestigd. Bewustzijn en overweging keeren in hem terug; hij staart de donkere kamer rond, beziet het lampken, dat met flauwen, doodschen schijn als een stallicht in de duisternis waggelt, en brengt dan weder met onzeglijken angst het oog op het gelaat van Thijs. Deze knarsetandt in zijnen droom en trekt de lippen achteruit, als wilde hij iemand bijten: zijne uitdrukking is zoo wreed en zoo moorddadig, dat de zieke grijsaard sidderend de oogen sluit.... maar iets anders dwingt hem weder op te zien.

Er rollen eenige klanken uit den gorgel van Thijs; hij schijnt te spreken. Nu is zijn gelaat veranderd; de gramschap is er van verdwenen: hij glimlacht en schijnt verheugd. Hij spreekt inderdaad met geslotene oogen; alles is niet verstaanbaar; somtijds verzwakt zijne stem en bewegen zijne lippen zonder klanken te vormen. - Hij zegt:

'Een kelder, honderdduizend gulden.... de oude vrek.... ik zalu veel geven, veel! Morgen, morgenishij dood.... Weg dit vleesch, anders bekomt hij.... water, brood.... hij wil niet sterven.... de honger zal hem helpen.... ik heb een testament.... geduld, hij gaat, hij gaat, hij snakt, hij sterft.... ah, ah, voor mij al zijn geld!'

Een ijselijke schreeuw bonsde op uit de borst des grijsaards.

Thijs schoot uit den slaap, sprong bevend recht, wreef zich de oogen en staarde met verbazing op den zieke, die nu uit al zijne macht om hulp riep en de kamer met noodkreten vervulde.

Zoo haast Thijs zich had verzekerd, dat hij geenen aanval van buiten te vreezen had, begreep hij des grijsaards schrik en vermoedde aan zijne eigene ontsteltenis, dat hij wellicht al droomende had gesproken.

Hij liet den zieke nog eenige oogenblikken voortgaan met schreeuwen, totdat hij van vermoeidheid ophield, en zag hem onderwijl met de armen op de borst gevouwen en met eenen wreeden spotlach op de lippen aan.

'Welnu, Jan-Oom,' sprak hij, 'hoe lang zal het nog duren? Maak gerucht, roep en schreeuw, het is nutteloos: niemand kan u hooren.'

Maar de oude, door de uitdrukking van zijn gelaat nog meer

verschrikt, riep opnieuw met wanhopige galmen om hulp. Het scheen, dat de vrees des doods zijne krachten had verdubbeld: zijne bewegingen waren nog sterk, en zijne stem helder en verre dragend.

‘Stil!’ riep Thijs, daar hij de vuist boven het aangezicht van Jan-Oom bracht en hem dreigde te slaan. ‘Stil, of ik versmacht de stem in uwen mond.’

Daar Jan-Oom met roepen afhield, trok Thijs zijne vuist terug.

‘Dat ik u nog hoore!’ sprak hij dreigend.

De grijsaard zweeg een oogenblik, als om adem te scheppen, want zijne borst zwoegde zichtbaar; evenwel, zijne oogen bleven met diepe gramschap op Thijs gericht.

Deze vroeg op spottenden toon:

‘Zal ik nu eindelijk weten welke wesp u gestoken heeft? Ik heb gedroomd, misschien? Zijt ge zinneloos, dat ge daar zulk leven om maakt? Het ware beter, dat gij zocht te slapen; dat zou u meer deugd doen dan die zotte kuren.’

Nog meer ontvlamde des grijsaards toorn bij deze woorden.

‘Gij slang!’ riep hij uit. ‘Ah, gij laat mij hier van honger sterven als een hond? Ik leef te lang. Brood en water moeten mij dooden, langzaam, van honger! Gij moet mijn geld hebben; daarom moet ik sterven, moordenaar!’

Thijs aanschouwde den woedenden ouderling met verbazing en scheen te beven bij de zekerheid, dat zijn bedrog geheel was ontdekt.

‘Maar,’ ging Jan-Oom voort, ‘het zal u ontsnappen! Gij meeudet, dat ik dezen nacht sterven zou? Neen, neen, God zal mij nog de macht leenen om u te straffen, booswicht. Morgen,

morgen breek ik mijn testament; gij zult niets hebben, gij! Niets dan mijne vermaledijding! - Morgen zal ik Cecilia doen roepen, en den notaris, en getuigen.... en gendarmes om u naar de gevangenis te brengen. Ik zal u beschuldigen, u doen straffen.... Ah, gij meendet, dat ik dood was? Gij zult het zien.'

'Ah, ah,' lachte Thijs met bittere spijt, 'geen mensch zal u hooren.'

'Morgen is het dag,' antwoordde Jan-Oom, 'ik zal roepen en schreeuwen, zoo lang en zoo aanhoudend, dat toch iemand mij hooren zal.'

Eene lange wijl staarde Thijs zonder spreken in de oogen des grijsaards, wiens laatste woorden eenen diepen indruk op zijn gemoed schenen gedaan te hebben. In het eerst was zijn gelaat ernstig en getuigde van diepe overweging. Allengskens trok hij zijne lippen weder tot eenen zuren lach te zamen en naderde bij het bed. Hij schoof de tafel weg, ging met de armen over elkander bij den grijsaard staan en zeide op spottenden toon:

'Ik moet lachen om uwe zinneloosheid. Gij hebt dan geloofd, dat ik hier tien jaren heb geleefd als een slaaf, - dat ik u gedurende tien jaren gevleid heb als een hond.... uit liefde tot u? Gij meent, dat ik tien jaren lang mij met vuiligheid en varkenskost gevoed heb.... uit vermaak? Gij meent, dat ik de tien schoonste jaren van mijn leven heb versleten in doodsche eenzaamheid.... omdat ik het leven niet beminde? Gij meent, dat ik heb gehuicheld, bedrogen, gelasterd en wat gij nog wilt.... zonder doel en zonder hoop op belooning? Gij waant mij dus onnoozeler en dommer dan een kind? Neen, neen, indien ik u mijnen wil, mijn verlangen, mijne deugd, mijn leven, mijne ziel

heb opgeofferd.... gij zult het betalen, opwegen tegen goud en betalen!....'

'Niets, niets!' morde de zieke met bitsigheid.

'Niets?' hernam de andere, 'het valt u wel gemakkelijk dit te zeggen; maar gij zijt van uwe zinnen. Gij hebt dus geenen schrik voor hetgeen ik kan doen? Gij vergeet, dat gij hier onder mijn bedwang ligt, als stonden wij te zamen in eene woestijn? Dat niemand zien kan hoe ik mijne betaling afeisch? Gij noemt mij booswicht, gij heet mij moordenaar? Gij gelooft dan uwe eigene woorden niet, dat gij den leeuw tergt, die u verslinden moet, zoo gij zijnen honger niet verzadigt? Ik heb honger naar uw geld, Jan-Oom. Verzadig mij, verzadig mij, of!....'

Bij deze woorden had hij zulke vlammende oogen op den grijsaard gericht, dat deze met eenen nieuwen schreeuw zich in het bed achteruit geworpen had.

'Verzadig mij! Verzadig mij!' riep Thijs gansch buiten zich zelven, en met de tanden knarsend opeengesloten, als ware hij gereed tot het plegen van eenen moord.

'God, help!' riep de zieke, de sidderende handen uitstekende. 'Thijs, Thijs, wat wilt gij?'

'Uwe sleutels wil ik!' bulderde Thijs, 'uwe sleutels!'

De oude antwoordde niet; maar de vraag van Thijs scheen hem nog meer schrik dan zijne bedreigingen in te boezemen. Hij greep met koortsige bewegingen iets onder het deksel en bleef zoo met gespannene leden liggen, als om eenen aanval te wederstaan.

'Ah, ah,' riep Thijs, 'ik weet het wel: gij zoudt mij eerder uwe ziel geven dan die sleutels; maar ik zal ze hebben, ik moet

ze hebben; al bleve uwe hand er aan vast, ik rukte ze mede van uw lijf! Hier! Hier!'

En hij wierp zich op den zieken grijsaard, stak zijne hand onder het deksel en ging zoo de sleutels zoeken. Hij rukte, hij sleurde, hij worstelde, hij loeide als een stier.... doch de handen des grijsaards waren zoo vast aan de sleutels geklampt, dat men waarlijk hem de armen van het lijf zou hebben moeten scheuren om hem het betwiste voorwerp te ontrukken.

Vermoeid en afgemat, misschien teruggehouden door eene schrikkelijke gedachte, liet Thijs de sleutels los en staakte de worsteling. Hij stond weder voor het bed en blikte met zwoegenden boezem op den zieke, die de sleutels onder het deksel had verborgen.

Er verscheen iets onbegrijpelijks op het aangezicht van Thijs: eene uitdrukking zoo dwaas, zoo woest en zoo helsch, dat hij, wiens gelaat gewoonlijk van niets sprak dan van haat en boosheid, nu onkennelijk geworden was door razernij en wreedheid. Zijne wangen verkrampten, zijne tanden kraakten, doodsche bleekheid ontverfde zijn wezen, de haren stonden hem te berge boven het hoofd en sidderden als de manen eener hyena. Hij riep met schorre, brandende stem:

'Ah, gij wilt mij niet betalen? Gij leeft nog! Hier! hier! de dood betale mij dan!'

Hij sprong als een wild gedierte op het bed, kromde zich over den zieke, zette hem de twee ellebogen op de borst en drukte hem den boezem te pletten.

Eene akelige gorgelklank klom op uit het bed, de leden des grijsaards rekten zich sidderend uit en vielen ontspannen neder.

Thijs greep de sleutels en brak met eenen enkelen ruk het

snoer, waarmede zij aan den hals van Jan-Oom waren vastgehecht. - Hij daalde langzaam van het bed.

Daar stond hij nu, met de eene hand op de tafel leunende en zoodanig bevende van schrik of van vermoeidheid, dat zijne beweging op den vloer hoorbaar werd. Zijn oog was op het roerlooze lichaam gevestigd; koud zweet drupte hem van voorhoofd en wangen.

Misschien had hij berouw; misschien deed het gevolg zijner afschuwelijke daad hem beven. Althans, hij bleef eene lange wijl als vernietigd staan, totdat eindelijk een ijselijk gegrol uit zijne keel op welde.

Dan vatte hij de lamp als werktuiglijk en met langzame bewegingen. Hij naderde tot de deur der kamer en opende ze.

Hier ontvloog hem een schreeuw van angst.... De bedelaresse stond ondervragend voor hem! - Zij had van achter de deur gehoord, zij had door het sleutelgat gezien misschien, wat er was geschied!

Met gloeiende oogen aanschouwde Thijs de vrouw, die niet scheen te weten wat de oorzaak zijner ontsteltenis was; hij hield de sleutels in de hoogte, als wilde hij haar het hoofd inslaan.

‘Wat komt gij hier doen?’ huilde hij.

‘Ik dacht, dat gij mij geroepen hadt,’ antwoordde de bedelaresse, terwijl zij achteruitweek en zichtbaar wilde ontvluchten. ‘Of is het Jan-Oom, die geroepen heeft? Nu, nu, wees zoo boos niet; ik zal teruggaan gelijk ik gekomen ben.’

Thijs liet de sleutels weder nevens zijne zijde vallen, en zeide tot de bedelaresse met bevende stemme:

‘Jan-Oom heeft eene geraaktheid gekregen; hij is dood,

geloof ik. Ga gij bij hem in de kamer; neen, ga beneden; sluit alle deuren vast; ga, zie of hij dood is, geef hem azijn....'

De ontstelde booswicht wist niet meer wat hij zeide, zoozeer was zijn zenuwgestel geschokt door den afschuw, dien zijne eigene wreedheid hem had ingeboezemd.

Met wankelende stappen ging hij tot eene zware deur, vond na eenig zoeken den sleutel en trad in eenen langen, donkeren gang, die van het eene eind des gebouws tot het andere voortliep. Het lampken verlichtte slechts een klein gedeelte der muren en omringde hem met eenen flauwen glans, die de duisternis niet brak.

Hij vorderde wankelend en tastend door deze hem onbekende plaats; misschien had vervaardheid hem bevangen, misschien poogde zijn geweten hem reeds de rechtvaardige straffe Gods voor het verbijsterd gezicht te spoken.... Hoe hadde hij niet geschrikt, indien hij de menschenschaduw had kunnen zien, die door de duisternis hem van verre in den gang volgde!

Wellicht hoorde hij iets achter zich, want hij zag om en bleef staan. Evenwel, hij ging weder voort, totdat eene andere zonderlinge deur hem tegenhield Het was een laag, rond poortje, welks vlakte met ijzeren platen en groote nagels dusdanig was overdekt, dat men nauwelijks eenig hout er aan kon zien. Lange sloten, rood van roest, hingen bij den muur; eene ijzeren staaf als een dwarsboom verbalkte den ingang van des grijsaards schatkelder.

Met jagenden boezem en onder zwaren arbeid opende Thijs de sloten en ruimde alle hinderpalen weg. Hij daalde eene trap af en geraakte in eenen breeden kelder.

Hier, in de plaats zelve, waar de schatten van Jan-Oom moesten verborgen liggen, vergat de booswicht de gepleegde euveldaad; zijn geweten zweeg, de schrik verliet hem gansch. Geene andere aandoening bleef in hem dan alleen het brandend verlangen om goud te zien, en goud te voelen, en goud te hebben. Op zijn aangezicht glom de lach der vervoering, in zijne oogen gloeide het vuur der begeerte.

Met de lamp in de hand wandelde hij zoekend den kelder rond. Niets ontwaarde hij dan alleenlijk de vier naakte muren en, omtrent de trap, eenen zwaren steen, die zichtbaar tot zitplaats had gediend. Hij begon te beven; angst en verdriet ontspanden zijne wezenstrekken.

'Hoe?' zuchtte hij moedeloos. 'Zou het geld niet hier zijn! Er is toch geen doorgang meer. Onmogelijk! Ah! wat zie ik! Daar, in den muur! Is het niet een sleutelgat?'

Hij liep lachend en van blijdschap dwalend tot den muur en zeide, terwijl hij den sleutel zocht en eindelijk een verborgen hol in de dikte der wanden opende:

'Ah, ah, hier ligt de schat! Zie, zie, drie beurzen! Vier! Vijf beurzen! Goud! goud!'

Hij nam met sidderende handen en innerlijk juichend, een der lijnwaden zakjes uit het hol en meende het snoer, waarmede het toegebonden was, los te maken; maar eensklaps schokte hem eene plotselijke vervaardheid: de beurze ontviel zijne hand. Hij keerde zich om naar de trap en luisterde bevend. Het scheen hem, dat hij aan de deur des kelders een gerucht had gehoord: iets, dat aan het gekrijsch van een schuivend ijzer geleek.

Eenige oogenblikken bleef hij roerloos en huiverend staan;

geen het minste gerucht liet zich vernemen. Allengskens keerde gerustheid in hem weder; hij nam de beurze van den grond op, zeggende:

‘Ah, het is niets: de tand van het slot, die nu eerst in den muur schiet. Gauw, de zak losgemaakt!’

Eene uitdrukking van afkeer en misprijzen betrok zijne lippen, daar hij de hand in de beurze stak en eene greep muntstukken er uithaalde.

‘Koper!’ monde hij. ‘koper!’

En hij liet den zak ten gronde vallen, om er een tweeden te vatten.

‘Koper! alweer koper!’ riep hij met klimmende ontsteltenis.

En hij herhaalde het droeve woord ‘koper’ telkens, dat hij eenen nieuwen zak opende.

Naarmate hij in dit onderzoek vorderde, verbleekten zijne wangen; het zweet der benauwdheid parelde op zijn voorhoofd, zijne borst hijgde met zwaren arbeid.

Eindelijk, hij greep de laatste beurze; en daar hij, op zijne beenen waggelend, het snoer had losgerukt, bonsde nogmaals de angstschreeuw ‘koper, koper!’ uit zijnen beklemden boezem.

Terwijl hij den noodlottigen zak, die zijn laatste hoop op goud zoo wreedelijk had verbrijzeld, met krampachtig geweld in de linkerhand pletterde en wrong, stak hij de rechterhand in het hol en scharde koortsig er in rond, om te zien of het niets anders verborgen hield: het was ledig, zijne hand ontmoette niets. Nog niet vergenoegd, bracht hij de lamp en zijn hoofd in den uitgeholden muur.... niets zag hij, niets dan effen steenen.

Een akelig gegrol ratelde in zijne keel; wankelend ging hij tot den steen, liet zich ontzenuwd er op nedergaan en zette de lamp op den vloer.

Eene poos zat hij daar met de hand aan het hoofd en met de verglaasde oogen in de donkere ruimte gericht. Dan zeide hij op eenen toon, die van moedeloosheid en woede getuigde:

'Eenige ponden koper! Dit zou dus de prijs zijn van tien jaren slavernij en ellende? De prijs eens moords! De prijs mijner ziel!.... Oh, Jan-Oom, de valschaard, de schijnheilige, de dief! Hij heeft mij bedrogen, bestolen.... Dit is nu dat langgewacht geluk! De rijkdom, de weelde, de grootheid.... Heeft hij het niet verdiend? Ah, ik hadde hem moeten vermorzelen, langzaam, met groote pijn, den verrader!....'

Hij zweeg en bleef sidderend ten gronde zien. Welhaast sprongen er tranen uit zijne oogen: de laffe booswicht weende en snikte als een kind. Evenwel, niet lang bleef hij door deze treurige aandoening overheerscht. Een ijselijk lasterwoord ontvloog zijne borst; hij sprong recht, vatte de beurze, die aan zijne voeten lag, loeide onverstaanbare dingen en smeet den zwaren zak als razend in den verren hoek des kelders. - Een hol geluid klom op onder den val van het metaal.

'Ah!' riep Thijs met blijde verrassing. 'Ah, wat is dit?'

En met de lamp vooruitspringende, liet hij zich in den hoek des kelders op de knieën nedervallen, terwijl hij, van blijdschap zinneloos, met de vuisten op den holklinkenden vloer sloeg en bevestigend met het hoofd knikte.

In weinige oogenblikken had hij eene kleine val geopend. Hij staarde met wellust in de soort van uitgegraven kist, waar-

van hij het deksel had opgelicht; daarin ook lagen lijnwaden beurzen met geld.

‘Domme bedrieger!’ mompelde Thijs, terwijl hij eene beurze uit den put ophaalde. ‘Hij heeft eenen strik gespannen, een lokaas gelegd; wat koper op eene onverborgene plaats verborgen.... Maar het is niet gelukt; hier zal de schat zijn.’

‘Goud! ah, het is goud!’ riep hij eensklaps met zulke zonderlinge stem, dat men zou gemeend hebben een juichend kind te hooren. ‘Goud! En deze tweede! Wat zal het zijn? Ah, goud! alweder goud!.... En de derde? Goud, altemaal goud!’

Wanneer hij dus een zeker getal zakjes had opgehaald en geopend, en dat er niets meer in den put overbleef, kroop hij eenigszins achteruit, ging nederzitten en begon in volle vergetelheid al de beurzen tusschen zijne knieën ledig te schudden.

Eene wijl bestaarde hij met stijven blik dien hoop goud; er stond op zijn gelaat eene uitdrukking, als had hij den hemel en zijne zaligheden zien opengaan: iets zoo genietends, zoo wellustigs, dat het aan dwaasheid, aan zinneloosheid geleek.

‘Ah, ah,’ morde hij, ‘hoe schoon! Wat glinstert het! Het leeft van pracht en glans! - En hoeveel! Ja, zoo, de prijs mijner ziel! Het is wel betaald: zooveel is zij niet waard. Ah, ah, leven, juichen, genieten, heer zijn, gediend worden, eten, drinken, in de koetse rijden, machtig zijn, gevleid worden, verpletten wat mij hindert of niet tot in het stof buigt voor mijnen hoogmoed! Dat alles ligt daar.... daar in dat onbezielde geld, in dat fonkelend metaal! O, dat ik u betaste, u voele, u bezitte....!’

En gansch buiten zich zelven, begon hij met de handen in het

goud te wroetelen, terwijl allerlei uitroepingen van vreugde zijnen mond ontvielen, - en telde en hertelde het geld zonder schijnbaar doel.

Nadat hij zich eenen ruimen tijd in volle vergetelheid in dit spel verlustigd had, verflauwde het licht der lamp. Zijn aangezicht werd eensklaps ernstig, en met angst blikte hij rond den kelder, toen hij opstond en sprak, zich het voorhoofd wrijvende:

'Wat, wat kan ik hier doen? Ben ik zinneloos? Ah, haastig, ik moet dat goud op eene andere plaats verbergen; dat niemand het kunne vinden dan ik alleen.... Gauw, het licht verzwakt, de olie is verteerd....'

Onderwijl vulde hij twee der grootste beurzen met goud, nam eronder elken arm ééne, en dus, tot zwichtens toe beladen, beklom hij de trap. Voor de kelderdeur legde hij alles neder en stak den sleutel in het slot.... Maar, wat hij wrong en geweld deed, de deur verroerde niet: zij scheen in den muur vastgemetst, zoo onbeweegbaar bleef zij, alhoewel de ijzeren tand onder den druk des sleutels achteruitschoof.

Thijs begon te sidderen; hem liep eene ijskoude rilling over de leden. Evenwel hij kon, hij durfde zijne vrees, zijne benauwdheid niet gelooven, en deed geweldige pogingen om de deur te openen. Hij draaide en wrong met den sleutel, hij kromde zich tegen de deur en deed geweld om ze met den rug uit hare hengsels te drukken. In deze zwoeging liep hem het zweet van het voorhoofd. - Niets gelukte, niets gaf hem eenige hoop.

Eindelijk, vermoeid en uitgeput van krachten, bleef hij als vernietigd voor de deur staan en sprak, daar het hoofd hem van wanhoop op de borst viel:

'IJselijk! Van buiten gesloten!.... Neen, neen, het kan

niet zijn.... ik bedrieg mij.... Wie zou het hebben gedaan? Kaat? En haar erfdeel?.... Hemel, het licht vergaat! De lamp, de lamp is uit! Haastig, nog eens gepoogd!'

Opnieuw bracht hij den sleutel in het slot en wrong zoo lang en zoo koortsig, dat liem de handen overal pijn deden en met kneuzingen waren overdekt; zijnen rug, zijne schouders, zijne knieen bezeerde hij insgelijks onder het zwoegen. Een dor en ratelend keelgeluid verzelde den wanhopigen arbeid. - Niets hielp: de deur bleef onwrikbaar.

Overtuigd, dat zijne pogingen nutteloos waren, daalde Thijs de trap af en liep als een uitzinnige door den donkeren kelder. Zwarte duisternis omvatte hem; geen den minsten schijn kon zijn oog ontwaren; het was als in een gesloten graf.

De booswicht rukte zich de haren uit en neep zich het voorhoofd te pletten; hij stapte over den vloer des kelders van den eenen hoek naar den anderen, als wilde hij ontvluchten; hij zuchtte, hij weende, hij lasterde en raasde met onverstaanbare kreten en woorden; hij klom de trap op, ging den naam van Kaat door het sleutelgat roepen, beukte nog met zijn lichaam tegen de deur, liep opnieuw den kelder rond en matte zich af, totdat hij tegen den steen schopte en zich eindelijk er op nederzinken liet.

'Dit is dus het einde,' morde hij op somberen toon, 'het einde van mijn zwoegen! Ik heb mij duivel gemaakt om goud te hebben; ik heb een mensch vermoord! En nu zit ik hier in eenen donkeren kuil.... niemand kan mij hooren! Misschien, misschien zal ik hier sterven.... sterven van honger. Afschuwelijk! - Zoo God het eens hadde beslist? Het is toch zoo, dat ik Jan-Oom wilde dooden, door honger! Sterven, sterven te

midden van goud! Snakken en vergaan op hoopen geld! Het middel bezitten om op aarde geluk, macht en weelde te genieten, en sterven als een hond, en ter helle varen om eeuwig te branden, en vervloekt en bespot worden als een booswicht, te dom om in het kwaaddoen te gelukken. - Vermaledijding!'

Dit laatste woord rolde als een akelig gebulder door den kelder, en geen klank brak nog de stilte.

Later zweefden zuchten en snikken door de duisternis, als van iemand, die lijdt en tranen stort.

Lang reeds had Thijs op den steen gezeten; meer dan eens nog was hij opgestaan en weder tot zijne eerste zitplaats gekeerd, toen hij eensklaps op den muur eenen lichtstraal zag, die door het sleutelgat in den kelder scheen te dalen.

Hij sprong juichend op, liep tot boven de trap, en, daar met den mond tegen het slot, riep hij, van hoop en blijdschap bevend:

'Kaat, Kaat lief, zijt gij het?'

'Ik ben het inderdaad,' werd hem geantwoord.

'Ach, Kaat, zie toch wat erlangs buiten aan de deur is: zij wil niet open.'

'Ik geloof het wel, ik heb ze met den ijzeren dwarsboom verbalkt,' klonk hem tegen.

'Hoe? Waarom? Kaat, Kaat lief, spot niet; om Gods wil, doe open!'

'Zoo, gij hoopt het?' sprak de stemme. 'Ik heb een venijnig gedierte in eene val gevangen, - en ik zou de val openen om mij en anderen te laten bijten? Verwek eene akte van berouw, Thijs; het is op met u: God en de arme Kaat hebben u eindelijk gevonden!'

Thijs doorgrondde het inzicht der bedelares en huiverde van schrik. Met bevende stemme riep hij:

‘Kaat, ik heb hier eenen zak vol goudgeld. Hij is voor u.’

‘Ik wil het gestolen geld niet.’

‘Twee zakken vol goud, Kaat! Ach, doe open, doe open!’

Hij bekwam geen antwoord en hervatte:

‘Kaat, vier zakken voor u; hoor, hoor, het is altemaal goud!’

En hij liet eene handvol geld op de trappen rollen, in de hoop dat de klank er van de arme vrouw mocht verleiden.

Een schaterlach begroette zijne poging.

‘Kaat,’ smeekte hij opnieuw, ‘ik zal met u trouwen: wij zullen alles onder ons beiden hebben. Er is zooveel, o, zooveel!’

‘Dief, moordenaar, lafaard!’ werd hem toegesnauwd.

‘Ach, Kaat,’ zeide Thijs met klagende stemme, ‘ik zit hier in de duisternis op mijne knieën, ik steek de bevende handen om hulp tot u uit. Heb medelijden met mij, wees barmhartig! Open de deur: ik zal u beminnen, u danken mijn leven lang.’

‘Ik heb medelijden met u,’ antwoordde Kaat.

‘Ah,’ riep Thijs met hoop, ‘ik wist het wel, dat gij mij verlossen zoudt.’

‘Ik heb medelijden met u,’ hernam de vrouw spottende, ‘medelijden zooveel als gij gehad hebt met Cecilia; ik ben barmhartig jegens u, gelijk gij barmhartig zijt geweest jegens Jan-Oom, uwen weldoener.... Maar daarom ben ik hier niet gekomen, Thijs; ik wilde u iets toonen. Zie door het sleutelgat wat ik in de handen heb: zie wat ik doe.’

Thijs legde zijn oog tegen het slot; en, daar het licht er buiten

En hij liet eene handvol geld op de trappen rollen,... (Bladz. 148.)

was, kon hij tamelijk wel bemerken wat de bedelaresse deed.

Deze ontvouwde een papier en sprak:

‘Ziet gij het? Gij hebt den ouden man vermoord, omdat gij een testament hadt, dat u eigenaar van al zijn goed moest maken. Hij stierf niet gauw genoeg. Gij meent nog, dat men u de erfenis niet ontrukken kan? Op uwe kamer, in de onderste schuif der kast, lag dit testament. Kaat is arm, maar zij kan toch lezen. Luister liever.’

Zij las woord voor woord met duidelijke stemme:

‘Ik verklaar, dat ik voor mijnen algemeenen erfgenaam instelle Carolus Dominicus Thijs.... En dit is mijn laatste wil....’

‘Mijn testament! mijn testament!’ huilde Thijs in vertwijfeling.

‘Zie nu eens wat ik doe,’ hernam de bedelaresse.

‘Hemel! hemel!’ riep Thijs, ‘zij scheurt het in stukken! Mijne hoop, mijn leven! Gij vermoordt mij, Kaat!’

Hij bemerkte aan eene beweging des lichts, dat de vrouw wilde heengaan. Hij deed nog eene laatste poging en riep op snijdenden toon:

‘Kaat, Kaat! ach, ga niet heen. Doe open! doe open! Gij wilt mij dus laten sterven van honger, in dezen akeligen kuil?’

‘Het zou eene rechtvaardige straffe Gods zijn,’ antwoordde de bedelaresse, ‘indien gij stiervet gelijk gij Jan-Oom hebt willen doen sterven; maar zulke dood is te zoet voor u. Men zal u straks komen verlossen. Ik ben bij den burgemeester geweest; hij heeft den veldwachter gezonden om lieden te halen, die de deur van den kelder zullen openen, om u er uit te laten; maar uwe handen zullen u op den rug gebonden worden. De gevangenis moet u hebben. Op het schavot zult gij boeten, op

het schavot uw hoofd laten, en als moordenaar zult gij voor God verschijnen, die weet wat helsche booswicht gij zijt!'

Thijs stond achter de deur als met versteendheid geslagen, en zag sidderend door het sleutelgat, hoe Kaat zich met het licht verwijderde. Toen de laatste schijn der lamp zijn oog ontsnapte, vloog een nare schreeuw uit zijne borst op; hij viel als een levenloos lijk ineen; zijn lichaam rolde van de trappen tot op den vloer des kelders.

IX

Het eerste morgenlicht daalde met blauwen schijn in de kamer, waar Thijs zijnen moorddadigen aanslag op den zieken grijsaard had gepleegd.

Twee kaarsen van geel was stonden nevens een kruisbeeld op de tafel te branden. Een palmtak rustte in een glazen wijwatervat.

Het roerlooze lichaam des grijsaards lag op den rug in het bed uitgestrekt. Bij zijne bleeke en ontspannen wezenstrekken zou men niet getwijfeld hebben, of de dood had reeds lang de laatste sprank van leven in den boezem van dien mensch uitgedoofd. Dit vermoeden ware echter niet gansch gegrond geweest; want de borst des zieken hijgde nog met kracht, alsof hij in den laatsten doodsstrijd lag, en zijne ziel nu eerst geweld deed en zwoegde om zich uit hare banden los te maken.

Over het aangezicht des ouderlings lag eene maagd gebogen, die in hem met brandende navorsching elk teeken van leven bespiedde, en beefde en weende van smart of van hoop, volgens dat de zieke in rust verviel of zijne ademhaling duidelijker werd.

Het was Cecilia, die sedert een uur eenen vloed stille tranen had gestort en, bijna uitgeput van lijden, met haren adem en door hare zoenen haren armen ouden oom tot het leven poogde terug te roepen.

Wanna stond bij het hoofdeneinde van het bed, gereed om Cecilia te helpen in het verzorgen van den zieltogenden man.

Verder, in den hoek der kamer, zaten Bart en zijne moeder op de knieën en prevelden met saamgevoegde handen een innig gebed tot God.

De pastoor was reeds bij den zieke geweest en had hem de Heilige Olie toegediend; de dokter was insgelijks geroepen geworden en had geraden, dat de grijsaard van honger was uitgeput. Hij had daarom bevolen, dat men hem met eenen lepel wat vleeschnat ingave, benevens eenige medicijn, die hij had voorgeschreven. De kom en het fleschken, die bij het bed stonden, bevatteden de beide geneesmiddelen.

Cecilia had haren oom reeds vele lepels van het vleeschnat met voorzichtigheid in den mond laten loopen; zij meende te bemerken, dat het hem goed deed en allengskens met meer gemak door zijne keel zakte, alsof de zieke zelf het met begeerte hadde doorgezwolgen.

Daar zij nu weder eenen lepel aan zijnen mond had gebracht en hem, na het toedienen van het vleeschnat, meende terug te trekken, scheen het haar dat de lippen des grijsaards zich bewogen. Dit gezicht deed haar beven. Zij gaf hem eenen tweeden lepel: hij zwolg hem door met eene merkbare beweging der keel.

Sidderend van hoop en gansch verdwaald, gaf het meisje hem nog meer vleeschnat, terwijl zij met angstigen blik zijn gelaat bestaarde.

Eensklaps scheen eene krampachtige rilling de leden des zieken te doorloopen; hij rekte zich uit en bleef roerloos liggen zijne ademhaling zelve scheen vernietigd.

Uit Cecilia's borst verhief zich een schreeuw, zoo pijnlijk en zoo grievend, dat Bart en zijne moeder verschrikt rechtsprongen en tot het bed naderden.

Cecilia lag met het hoofd op den boezem haars ooms en snikte luid, terwijl hare warme tranen zijnen hals bevochtigden. Zij sprak snijdende woorden van verdriet en smart, zoete woorden van teederheid en liefde, en zoende bijwijlen de koude lippen van hem, wiens dood zij betreurde.

Maar welhaast ontvloog haar een tweede schreeuw: een gil van verrassing en blijdschap. Jan-Oom verroerde de lippen, en opende en sloot den mond, alsof zijn lichaam werktuiglijk om voedsel vroeg.

De maagd sprong op en diende hem met koortsige bewegingen twee of drie lepels vleeschnat toe; zij hadde in hare vreugde hem waarschijnlijk de gansche kom ingegeven, indien de vrees van den wil des geneesheers voorbij te streven haar niet hadde wederhouden.

Daarom, zij legde den lepel neder, bracht haar hoofd over het aangezicht des grijsaards en speurde na wat uitwerksel het nieuwe voedsel op hem zou doen.

Daar opende de zieke eensklaps de oogen en blikte als onbewust op het zoete gelaat, dat hem hijgend tegenlachte.

‘Oom, vader, hij leeft! Dank, o goede God!’ riep Cecilia met ingetogene stemme.

De zieke sloot de oogen weder en bleef eene poos in volle roerloosheid. Dan verhief hij opnieuw den blik tot de maagd en zag haar langen tijd in de oogen, alsof hij zijn geheugen vroeg wie zij mocht zijn. Zijn arm bewoog ongemerkt; hij bracht

hem langzaam boven den hals van het meisje, trok haar hoofd nader en zoende haar, daar zijne stem bijna onhoorbaar sprak:

‘Cecilia!’

Dat spreken, die naam, die kus schenen Cecilia met verdwaaldheid te slaan; zij maakte zich los, en, terwijl zij tot de andere personen, die bij het bed stonden, bevend zeide: ‘Bidt, o bidt!’ liet zij zich zelve voor het kruisbeeld op de knieën vallen, en hief de handen dankend op tot het beeld van den stervenden Jezus.

Na een oogenblik in het vurigste gebed als verslonden te zijn gebleven, sprong Cecilia weder recht nevens het bed.

De grijsaard had zich op de zijde gelegd en blikte onvast en met verbaasdheid de kamer rond; hij wees met den vinger naar de drie personen, die nog op den vloer geknield zaten.

‘Wie?’ vroeg hij met zwakke stem.

‘God, God, hij leeft, hij spreekt, hij zal genezen, mijn arme oom, mijn goede vader!’ riep Cecilia, zijne beide handen aangrijpende om ze met een uiterst liefdegevoel te drukken.

De zieke glimlachte zoet, doch wendde opnieuw den vragenden blik naar de geknielde personen.

‘Het is Bart, Bart, die bidt voor u, oom lief,’ zeide Cecilia, ‘en zijne moeder, en zijne zuster Wanna, die God smeeken, dat Hij u genezen late!’

‘Bart?’ murmelde de oude, als hadde hij het niet verstaan, ‘Bart? Hij bidt God? Voor mij?’

‘Komt, komt!’ riep de maagd, ‘Bart, moeder Ann, och Heer, mijn oom geneest; hij kent zijne Cecilia. Komt!’

Allen stonden op en naderden bij het bed.

De grijsaard liet zijne oogen beurtelings op elks aangezicht

dwalen en scheen met bijzondere aandacht den jongeling te bezien, die dicht bij hem stond, en wien tranen van blijdschap langs de wangen stroomden. Hij reikte na eenige oogenblikken de magere hand tot den jongeling en trok hem langzaam nader, totdat hij zijn hoofd bij zijne lippen had gebracht. Dan gaf hij hem eenen kus, - wellicht den heiligen kus der verzoening!

Cecilia waggelde op hare beenen en moest op de tafel leunen, om niet neder te storten. De liefderijke daad haars ooms had haar zoodanig getroffen, dat zij sidderde en onder het geweld harer aandoening scheen te zullen bezwijken. Niet minder waren de anderen ontroerd: aller oogen ontsprong een nieuwe tranenvloed.

Eensklaps trad de bedelaresse met haast in de kamer, roepende:

'Cecilia, Bart, Wanna, komt gauw! Gauw beneden!'

Zij naderde tot het bed, zag met verwondering den goeden toestand des grijsaards en zeide:

'Ah, ah, daarvoor zij God in den hemel gedankt!.... Moeder Ann, blijf gij hier; - maar Bart en Cecilia en Wanna moeten mijn werk tot het einde zien. Gauw, beneden altemaal!'

En daar niemand haar scheen te begrijpen, of eenige beweging deed om haar te volgen, nam zij Bart en Cecilia bij de hand en trok hen met geweld de kamer uit.

Beneden voor de deur der Kloosterhoef stonden vele menschen op iets te wachten. Zij spraken met gramschap en afschuw over de poging tot moord, door Thijs op den ouden man gepleegd, en juichten omdat hij nu de straf zijner boosheid ging lijden. De gendarmes waren door het dorp gegaan, en de lieden hadden de dienaars der Wet tot bij de Kloosterhoef gevolgd.

Cecilia en Bart stonden met de bedelares in de benedenkamer, zonder te weten welk schouwspel men hen wilde doen bijwonen.

Daar hoorden zij eensklaps in den gang, die tot het achtergedeelte der hoef leidde, een gerucht van zware stappen en geklingel van wapenen.

Terwijl zij met verbaasdheid en schrik luisterden, en dat de bedelaresse zegepralend lachte, verschenen twee gendarmes in de kamer, en dan nog twee en tusschen dezen Thijs met de handen op den rug gebonden, en met het hoofd op de borst: beschaamd, bevend en als vernietigd.

Cecilia sloeg zich de handen voor de oogen, liet eenen schreeuw en keerde zich naar den muur, om dit schouwspel niet te zien; Bart staarde als versteend op het schrikkelijk gevaarte, dat hem voorbijging.

'Ziet,' riep Kaat juichend, 'zoo straft God het kwaad, al moest ook eene arme bedelaresse zijn werktuig zijn!'

En daar degendarmes met den gevangene de deur naderden, riep zij nog:

'Schijnheilige booswicht, moordenaar! Loop, haast u! Het schavot, de guillotine.... en dan tot slot de hel, de hel en het eeuwig vuur!'

Thijs werd door de gendarmes van de Kloosterhoef geleid. Toen de boeren en boerinnen hem zagen, ging er zulk een akelig wraakgeschreeuw tegen hem op, dat hij zijn hoofd nog dieper op de borst plooide en beefde, als vreesde hij dat zijn laatste uur ging slaan. Hij was bleek als een doode, zijn haar was verward, zijne kleederen vuil en gescheurd... aan zijne handen kleefde

verdroogd bloed, - tot zooverre had hij zich bezeerd en gewond om de deure des kelders uit hare hengsels te rukken.

Het gezicht van dit bloed, waaraan zij eenen misdadigen oorsprong toekenden, vervoerde de boeren tot razernij.

Elkander door allerlei uitroepingen tot wraak aansporende, wilden zij den gevangene aan het lijf, en zouden ongetwijfeld een schrikkelijk recht over hem gedaan hebben, zoo de gendarmes, het gevaar merkende, het zwaard niet hadden getrokken, om desnoods hem te verdedigen.

De vervoerde lieden zagen af van geweldige wraak; maar zij volgden de gendarmes naar het dorp, en overlaadden den moordenaar met allerlei wraakkreten en vervloekingen, totdat hij op den steenweg naar de stad met zijne geleiders uit aller oog verdween.....

Het is nu tien jaren geleden. De Kloosterhoef is herschapen in eene uitgestrekte boerderij. Drie paarden en twaalf koeien staan er op stal; er loopen meiden en knechts over de opene plaats; het gerucht des arbeids galmt er vreugdevol van den morgen tot den avond. De vensters zijn groen geschilderd; de muren zijn hersteld en wit gemaakt: alles getuigt er van weelde en geluk.

Als de zonne schijnt, zit er op de bank nevens de deur een stokoude man, wiens handen waggelen van stramheid. Eene oude vrouw zit te breien bij hem; de grijsaard speelt met twee kleine kinderen, een jongsken en een meisken, en spreekt hun van de spaarzaamheid, die bron van allen rijkdom. Het zijn de kinderen zijner nichte Cecilia; Bart is hun vader, en zij noemen de oude vrouw hunne grootmoeder Ann.

De oude oom heeft aan Bart veel geld geleend.... op interest, op kleinen interest. Deze inkomsten, die hem regelmatig worden betaald, bespaart hij voor het kleine jongsken, dat op zijne knie zit. Hij bemint dat jongsken zoozeer! Het is zijn petekind en het heet insgelijks Jan! Hij is zoo gelukkig, de goede oom, in zijne oude dagen. Hij greeft wel en berispt altijd over het veel eten der dienstboden en over de losheid der uitgaven van allen aard; doch Bart en Cecilia laten hem doen en verstoren zich nooit om hetgeen hij zegt. Zoo zijn allen tevreden.

Kaat, de arme weduwe, woont op het Kapellenhoefken; hare kinderen zijn reeds groot en werken met vlijt. Bart helpt haar vooruit; zij zal nog eene welhebbende pachteresse worden.

Wanna is de vrouw van den hovenier des kasteels; zij leeft tusschen bloemen en wordt zeer bemind van hare rijke meesters. Die ook is tevreden en gelukkig.

De boosheid alleen lijdt; die zit in de gevangenis en moet er blijven, totdat God haar voor zijnen rechterstoel roepe.